

RHETORICA LIBRI DUO.

QUORUM

*Prior de Tropis & Figuris,
Posterior de Voce & Gestu*

PRÆCIPIT:

IN USUM SCHOLARUM
postremò recogniti.

Quibus recens accesserunt

DE
ORATORIA
Libri duo,

Rhetoricam callentibus max addiscendi.

Auctore CAROLO BUTLERO, Magd.
Artium Magistro.

LONDINI,
Excudebat R. H. 1642.

Authoris ad Lectorem Præ-
monitio.

A.D. 1621. **V** Agatur sub nomine meo Rhetorica,
unica vicin prætextu sapius furtim
excusa; quam quòd, pro genuino autogra-
phi contextu, alium multis in locis [aut
deficientem, aut depravatum] discenti-
bus obtrudat; (præterquam quòd mendis
typographicis turpiter passim scateat) ni-
hil non meam abrenunciatio.

C. B. M.

vide
mira-
nt

VIRO VIRTUTIS ET
HONORIS NOMINE
NOBILISSIMO,

THOMÆ EGERTONO
Equiti,

Domino Custodi magni Sigilli
Angliae,

CAROLUS BUTLER
Magdalenensis
S. D.

A est bonarum Arti-
um venustas & pul-
chritudo (illustrissi-
me heros) ut liberali-
bus ingeniis nihil sua-
vius, nihil amabilius
videri possit: *quæ, si oculis cernerentur,*
mirabiles sui amores excitarent. Ideoque
ut antiquitus viri docti suos sem-

EPISTOLA

per habuerunt Mecænates & patronos; ita nunc etiam non desunt, qui, tanquam Dii Tutelares, eos non solum ab inveterato tenebrionum livore vindicare; sed etiam dignis honorare præmiis imprimis studeant. Inter quos, quanvis non pauci reperiantur, qui de literis & literatis bene sunt meriti; tibi tamen præ cæteris primas & palmam unâ omnes voce facile concedunt: quia teneris etiam unguiculis, præsertim ex quo ad hoc tam excelsum honoris culmen tua te merita evexerunt, omnes curas & cogitationes tuas ad rei literariæ pariter & religionis propagationem eo usque intenderis; ut non tam amplissimo illo honoris loco honorari, quàm ipsum honorasse, meritò dicaris. Sed non est animus spatiosum laudum tuarum campum ingredi: tum quòd eas, licet modestissimas, modestia tua non ferat; tum quod omnibus jam sint satis notæ; utpote qui non mediocres prudentiæ & benignitatis tuæ fructus jugiter percipiant. Pro tantâ brevem tuâ in omnes, præcipuè Academicos, quod bonitate, ——— grates persolvere dignas

Non

DEDICATORIA.

Non opis est nostra : — nostram verò gratitudinem, quam imò fixam pectore habemus, omni tibi officii genere probare cupimus. Communis nostra parens *Academia*, cùm nihil haberet quo tibi magis gratificari posset; quem illius fidei credidisti optimæ spei filium, eundem tibi, literarum & virtutum ornamentis haud vulgariter excultum, reddidit. Adeò ut non tantum nomine & corporis effigie, quàm eximii animi dotibus, patrem ita expresserit, ut in eo repubescere videreris. At hunc, proh dolor ! dum sub invicto nostro Scipione (qui priùs eum alibi in equestrem ordinem meritissimè cooptaverat) in fatali illo bello Hybernico arma ferret; non sine gravi, & amantissimi patris, & inclyti illius herois cui charissimus fuit, & communi omnium, quotquot eum noverunt, mœrore, præmaturâ morte abreptum audio. Quamvis, quod ad eum attinet, terram cœlo, homines angelis, ærumnas scelicitate, denique ætatem tantâ brevissimam æternitate, commutavit: eos, quod autem ad nos, superest adhuc alter, & diu supersit precor, eâdem stir-

EPISTOLA

pe prognatus, eodem ingenio & indole præditus, iisdem doctrinæ & morum præceptis imbutus, qui illi succedat. Faxit bonorum omnium author & perfector, ut præclara virtutum semina, quæ in tenero illius pectore pulchrè jam cernimus efflorescere, ad fraternam indiès, adeoque paternam, excrecant maturitatem. Iam verò ut, generosis hisce animis piè ac doctè informandis, propensam in te voluntatè suam Mater nostra lubens indicavit, eandem tibi deinceps quacunq; ratione præstitura; ita & ejus filii, quibus possunt indiciis, animos suos honoris tui studiosissimos testificari summè cupiunt. Proveciores quidem, qui suam gravioribus studiis operam impendunt, opera tibi graviora, in perpetuam & tui & sui nominis memoriam, indiès exhibent. Ego verò, inter pueros puerilibus jam diu exercitatus, puerilia promo: sed tamen ita puerilia, ut adultos etiam perlegisse haud poenituerit. Siquidem continet hic libellus Rhetorices artem, plenè, succinctè, & perspicuè explicatam. Quicquid vel veteres, vel recentiores hac de

DEDICATORIA.

re uspiam scripserunt, id totum legitimâ methodo conformatum, ac insignibus Poëtarum & Oratorum exemplis illustratum, hic proponitur. Illud quaecunque observantiæ meæ *munus* *nov* amplitudinis tuæ patrocinio (honoratissime Mecænas) consecro: ut cujus piâ & sincerâ munificentia, viri veræ sapientiæ præceptis passim sunt informati, ejusdem auspiciis, pueri etiam politioris disciplinæ rudimentis erudiantur. Deuste, pro immensâ suâ bonitate, Ecclesiæ, Reipub. Academiæ, & ingenuis ejus alumniis, quàm diutissimè servet incolumem: & pro bonâ semente, quam hic apud nos facis, messem in cœlis apud Christum æternum largiatur. *Basing Stochie, 5. Idus Martii. 1600.*

ΕΙΣ ΤΗΝ
ΤΟΥ ΒΟΥΤΛΗΡΟΥ
ΡΗΤΟΡΙΚΗΝ.

ΡΗΤΟΡΙΚΗ ΤΕΧΝΩΝ ΕΣΤΙ ΔΥ' ΤΕΡΘ' ΕΡΕΠΕΠΙΩΝ·

ΔΔ' ΤΕΡΘ' Ο ΒΟΥΤΛΗΡ' ΕΝΤΕΙΒΕ ΡΗΤΟΡΙΚΗΝ.

ΔΔ' ΤΕΡΟΣ, ΑΥΤ' ΕΩΣ ΠΑΡΟΣ' ΑΥΤΩΝ ΠΡΩΤΑ ΔΕΧΕΤΑΙ.

ΔΔ' ΤΕΡΘ', ΑΛΛΑ Κ' ΕΩΣ Τ' ΕΒΕΤΟΝ Ε' ΔΕΝ ΕΧΕΙΝ.

J. M. Lectori.

SI in *Authoris operisve laudem*, (*Studiose Lector*) multorum, hic pro more, suffragia requiras; in*star* multorum sit hoc unum literati illius, & ob exquisitam docendi me*thodum*, de bonis literis optimè meriti, Magistri JOANNIS BRINSLEY: cu*jus* in suo *LUDO LITERARIO*, or The Grammar Schoole, cap. 16. hæc sunt verba; In stead of *Talens* you may use Mr. Butlers Rhetorick of *Magdalens* in Oxford; being farre more easie to be learned of Scholars, and also supplying very many things wanting in *Talens*; yea, the use and benefit will be found to be farre above all that ever have been written of the same. Et rursus cap. 14. For the figures belonging to Poetry, and for rules of the Quantity of syllables short and very plaine, see Butlers Rhetorick, chap. 14. de *Metro*.

PRÆFATIO.

INter celebres Artium scrip-
tores, quorum demereatur
locum Petrus Ramus,
eorum sit iudicium, qui,
cum eruditione, tum equi-
tate præstantes, optime dijudicare & pos-
sunt, & volunt: meâ sanè sententiâ si vel
in præceptis veritatem, vel in methodo bre-
vitatem, vel in exemplis perspicuitatem,
vel in omnibus usum & utilitatem respici-
as,

— tantum alios inter caput extulit omnes,
Quantum lenta solent inter viburna cupressi.

Huius ego nomine, hoc tibi (ingenue
lector) opusculum offero; quod siquid fru-
ctus ac emolumenti offerat, id omne illi ac-
ceptum referes. Quippe qui ipsius materiâ,
latas perlustrans probatissimorum authorû
sylvas, studiosè exquisivit; exquisitam im-
pigrâ succidit manu; succisam ad amussim
dolavit, levigavit, conformavit. Quam sic
præparavit.

PRÆFATIO.

*preparatam, ipse, structuris occupatus
 grandioribus, Audomaro Talæo artifice
 certè non imperito, in perfectum opus com-
 pingendâ commendavit: qui quidem com-
 misso sibi munere, non inuitâ (quod aiunt)
 Minera à perfunctus est. Quando tamen,
 quod in re tam difficili facile est, nonnulla
 peccentur; quædam sint immissa propè inu-
 tilia, quædam etiam ommissa plinè necessa-
 ria; opera pretium me facturum sensi, si
 supplerem quæ desunt, amputarem quæ su-
 persunt, & paucula etiam indigesta suis re-
 stituerem locis: ut pulchrum hoc præstantis
 nostri architecti ædificium, omnibus suis
 numeris absolutum & completum, commo-
 dè tuis usibus inserviret. Istud quidem,
 studiosè consulens juventuti, manibus pedi-
 busque obnixè conatus sum: quod si toti
 compos effectum dederim, habeo quod expe-
 titivi premium: sit optatum hunc finem se-
 dula mea industria minis videatur asse-
 quuta, veniâ voluntas promeretur. Sed ni-
 grum, preter, parumper abstine calculum;
 a pice, inspicere, perspicere primo: censuram de-
 inde sperabo æquiorē. Et quam tandem?
 inquit; ut cunque tua in hoc opere opella vi-
 taperio caneat; non tamen ejusmodi est, ut
 laud. in aliquam mereatur. Nam difficilia
 quæ*

PRÆFATIO.

quæ pulchra: atqui facile est inventis addere. *E*sto; neque enim gravabor ista mihi (ut cui non meum encomium, sed tuum commodum hanc suaserit provinciam) Et dici potuisse, & non potuisse refelli.

*Q*uamvis de nimia facilitate, ubi ipse in re simili periculum feceris, minus forsitan constanter asseverabis.

*B*revitati ubique Poeta sequutus consilium [Quicquid præcipies esto brevis] In arte Poetica.
summo perè studui; neque majori mihi fuit cura, Rhetoricam nostram Rameam re cæteris auctiorem; quam præceptionum & exemplorum compendio tibi quam brevissimam exhibere;

————— ut citò dicta
 Percipiant animi dociles, teneantq; fideles.

Obscuritatem verò, i-dividuum sere brevitatibus comitem, (juxta illud

— Brevis esse laboro, Obscurus fio. —) Ibidem.

hic prorsus se jungere eam dedi operam; ut, notarum adminiculo, aperta satis & expedita omnia auferim polliceri. Quamvis brevitati, vel obscuræ, prolixior item postbabeat Rhetor, ubi inquit. Sæpè res parum est intellecta, longitudine magis, quam obscuritate narrationis.

Invent. l. i. c.
 T. 37.

Quæ teneris tyronum memoriis non ita necessario

PRÆFATIO.

necessario erunt committenda, minusculis characteribus, distinctionis gratiâ, excudenda curavi; ne vel minimû in hoc stadio currentibus offendiculum obstet, quod eos in via retardare queat.

Troporum explicationes tropis ipsis in contextu subnectendas non censui: partim ut pueri in discendo labor minueretur, partim ne, si eas unâ memoria mādarent, aptè, rectè, & expeditè, de iis rebus oscitantes responderèt, quas tamen minimè intelligerèt. Rectius itaque post singula capita seorsim collocantur: unde discantibus petere licebit, quoties de iis hesitaverint.

Capiti de Metro, nequid alibi querere opus sit quod ad eum locum ritè spectat, compendiarîam, de Metaplasmo, & syllabarû Quantitate, aliisque ad Metrum pertinentibus, doctrinam inserui: idque eo libentius, quod Grammaticorum super hæc præcepta sint ferè, confusa, proluxa, imperfecta.

Cætera, in quibus dicendi discipulis non inutilem navavi operam, non est quod præmoneam: tute inter legendum per te deprehendas.

*Hor. Ep. 6.
17b. 1.*

*Vive, vale. Si quid novisti rectius istis,
Candidus imperti: si non, his utere mecum.*

Tui studiosus C. E. 44.

RHETORICÆ

Liber primus DE ELOCUTIONE.

Caput primum.

RHETORICA (1) est
Ars ornate dicendi.

Partes Rhetoricæ duæ sūt
Elocutio & Pronunciatio.

Elocutio est (2) interna
exornatio orationis: eaque
per se (3) plurimum potest.

Elocutio est (4) Tropus aut Figura. Tro-
pus est elocutio, quâ (5) vox à nativâ signifi-
catione in aliam immutatur. Communes ejus
(6) affectiones sunt quatuor. Nam si tropus
durior sit & inæqualior, (7) Catachresis dici-
tur: si elatior & audacior, (8) Hyperbole: si
in una voce multiplex, (9) Metalepsis: si in
pluribus continuatus, (10) Allegoria.

Hyperbole est (11) Auxesis, aut Miosis.

(12) In

(12) In Allégoriâ tenendum est illud, ut quo ex genere rerum cœperis, eodem desinas: secus inconsequentia foedissima fuerit.

Ad Cap. I.

*V. (a) ad
c. I. lib. I.
Oratoriz.

(1) Rhetorica hic, non ut *alicubi, pro universa illâ de quavis quæstione orandi facultate; sed pro sola orationis exornatione sumitur: quam, tertio de Oratore libro, Antonius Crasso explicandam reliquit.

(2) *Interna*: quæ verbis ipsis ac sententiis inhæret; sicut Pronuntiatio est orationis exornatio externa, quæ illi jam concinnatæ extrinsecus advenit.

(3) *Plurimum potest*: Ut in Curione; qui, tametsi cæteris eloquentiæ laudibus maximè nobis esset; tamen Elocutionis splendore, & copiâ & bonitate quâ tam expeditâ, & proficiente celeritate, orator proximus optimis numeratus est. Brar. ¶ 88.

(4) *Tropus aut figur.* Quod Tropus & Figura sint Elocutio: [hoc est, orationis exornatio] sic Quint. lib. I cap. 8. Enimvero jam majore curâ doceat Tropos omnes: quibus præcipuè, non poema modo, sed etiam Oratio, ornatur: & Schemata utraque [i. figuras, quæque λέξεις, quæque διαφορές vocantur:] quorum ego, sicut Troporum, tractatum in eum locum differo, quo mihi de ornatu orationis dicendum erit.

(5) *Vox* tam complexa, quàm incomplexa. Singulæ & solæ dictiones crebrius quidem tropos admittunt; nonnunquam verò & conjunctæ: ut in Meronymiâ *suburbanum tuum gymnasium*, *floris ætatis*: In Ironiâ *nec dieo, non utor*: in Metaphorâ *semensem feceris gratis agere*: in Synecdoche *glaciem oceanum, totum tribunal*. Hujusmodi voces complexæ in parentiis frequentiores sunt: ut *laterem lavare*. i. frustra laborare; quemadmodum facit, qui laterem lavat. *Contra stimulum calcas*. i. repugnando tibi ipsi, non advertario, nores: ut facit qui contra stimulum calcas. *Lupum atribus tenes*. i. dubius sem utrum inceptum peragam, an eo desistam: vult qui lupam atribus tenet. *Lupi illum videre priores*. i. obmutati t,

sicut quem lupi prius intuentur. *Delpbicus gladius.* i. res diversis usibus idonea: qualis fuit gladius Delphicus: qui ad eum modum erat fibrefactus, ut eodem simul & sacras mactarent victimas, & nocentes afficerent supplicio. *Ex tripode dictum.* i. verum: quale putabatur, quicquid ex Tripode dictum fuit, &c. Quæ singula exempla singulos tropos habent: non autem in singulis, ut vides, vocibus, sed conjunctis. Itaque sic definit Quintil. lib. 8. cap. 6. *Tropus est verbi vel sermonis à propria significatione in aliam cum virtute mutatio.* Quamquam Tullius alibi, dum quod verum est *ὅτι τὸ πάλιν, ἀπλῶς* enunciat, secus sentire videatur.

(6) *Affectiones.*

Generalis tropi af- fectio est	{ unius	inæqualis, Catarchresis.
		audacioris, Hyperbole.
	{ plurium	in uno verbo, Metalepsis.
		in verbis pluribus, Allegoria.

(7) *Catarchr.* Catarchresis est durior & injucundior verbi immutatio, cum scilicet nomen aliud pro alio ponitur, in cuius locum non deductum esse, sed irruisse; non precario, sed vi venisse videatur.

(8) *Hyperb.* Hyperbole est ementiens superjectio, five audacior tropi superlatio: quæ quamvis sit ultra fidem, non tamen esse debet ultra modum: monere satis est mentiri Hyperbolen, nec ita ut mendacio fallere velit. Sed tum est Hyperbole virtus, cum res ipsa de qua loquendum est, naturalem modum excessit. Conceditur enim amplius dicere, quia dici quantum est non potest. Hæc Q. l. 8. c. 6.

(9) *Metalep.* Metalepsis est tropi in uno verbo multiplicatio: quando nempe ex improprio significatur primò improprium, tum ex improprio illo fortè aliud improprium; atque ita deinceps, donec ad proprium veniatur: intercedente medio gradu transitum præbente: Q. l. 8. c. 6. *Est hæc in Metalepsi natura,* ut inter id quod transtertur sit medius quidam gradus, nihil ipse significans, sed præbens transitum.

(10) *Alleg.*

(10) *Alleg.* Allegoria est tropi continuatio: ubi nimirum ejusdem generis tropi plures coniunguntur. Allegoriæ autem præcipua laus est: quæ una aures nostras mirificè capit: Ut enim troporum singulorum ornatus magnus est; ita continuatorum & conjunctorum multo maximus.

(11) *Auxesis aut Miosis*: Auxesis est, cum augendi aliquid, & amplificandi gratiâ, verbum gravius proprii loco substituiamus: ut cum *liberalem, magnificum; severum, sexum; improbum, sacrilegum* dicimus. Miosis seu Tapinosis est, cum minuendi & extenuandi causâ leviori utimur vocabulo, quàm res postulat: ut cum *adulatorem, blandum & affabilem; prodigum aut audacem, liberalem aut fortem* nuncupamus.

Quæ defectum augeat Hyperbole, Miosis est: ut cum *homunculum, Pygmaum; stupidum, stipitem; qui non respondet, mutum* appellamus. Q. I. 8. c. 5. Hyperbole vulgè in usu est, & inter eruditos, & apud rusticos: videlicet, quia Natura est omnibus augendi res, vel minuendi cupiditas insita: nec quisquam vero contentus est.

(12) *In Alleg.* Sic docet lib. 3. cap. 6. Quintilianus.

Caput secundum.

^I
Metwv-

• Transnomi-
nativ.

¹
Metonymia.
causæ.

Efficientis.

TRopi (1) genera sunt Metonymia & Ironia, Metaphora & Synecdoche.

METONYMIA est tropus (2) causæ ad effectum, subjecti ad adjunctum; vel (3) contra. Metonymia causæ est efficientis, aut materiæ.

EFFICIENTIS, ut cum inventor & auctor pro ipsis effectis rebus usurpantur. Pro Marc. Quos amissimus cives, eos (4) Martis vis perculit, non ira victoriæ. Georg. I.

Aut dulcis musti (5) Vulcano decoquit humorẽ.

Sis

Sic (6) *Oceanus & Tethys, Nereus & Doris, Neptunus & Amphitrite* : Pontus etiam Metalepticòs, pro mari: (7) *Liber & Ceres* pro vino Catachres. & pane in prosâ Catachresin habent. Lucani libro 4. Catachresis est usitatio.

(8) *Vrebant montana nives, camposque jacentes Non duratura conspecto sole pruina.*

Metalepsis est pro Amer. Accusant ii qui in Metalepsis.

(9) *Fortunas hujus invaserunt.* & *Æn.* 4.

Quin morere, ut merita es, (10) *ferroq; averte dolorem.*

Allegoria Eun. Ter. Sine (11) *Cerere* & (12) Allegoria. *Libero friget* (13) *Venus.*

Est præterea hic valde usitatum, imò (quia verbum deest) necessariū, scriptores pro scriptis operibus appellare. Mart. lib. 14.

Pellibus exiguis arctatur (14) *Livius ingens* : *Quem mea non totum bibliotheca capit.*

METONYMIA MATERIÆ est, cum *Materia* nomen materiæ pro effecto ponitur.

Verr. 6. *Cum essent triclinia strata* (15) *argentumque expositum in adibus.* Metalepsis est Metam. 1. Metalepsis;

— *& structis cantat* (16) *avenis.*

Item *Æn.* 8. *Labitur uncta vadis* (17) *abies*—

(18) *Abies* tamen pro *tabellis* in prosa Catachresis est. Allegoria hic quædam est. Horat. Allegoria, Epist. 2. lib. 1. Gatechresis.

Non domus & fundus, non (19) *eris acervus & auri*

Ægroto domini deduxit corpore febres. 2. Leg;

(20) *Æs & ferrum duelli insignia sunt, non fani.*

Ad

Ad Cap. 2.

(1) *Genera.* Vox *genus* sapissime ponitur pro specie intermedia (quæ scilicet alias etiam species suijectas habet, quarum respectu *genus* esse possit) non solum apud Ciceronem & Latinos omnes, sed & apud Aristotelem ipsum, ut capite de qualitate, ubi secundum, tertium, & quartum *genus* appellat qualitatibus. (2) *Causæ.* Cum *Causa* ponitur pro effectu. De causis & effectu, ceterisque argumentis, per quæ Tropi fiunt, vide Oratoriæ l. 2. c. 2. (3) *Contra.* i. effecti ad causam, adjuncti ad subiectum. (4) *Martis* prælii: Mars enim armorum bellorumque inventor primus putatur veteribus. Diodor Siculus lib. 6. Sic Mars in Amphitheatrum Cæs. Epigr. 24.

Ne te decipiat ratibus navalis Enys,
i. navale prælium seu naumachia: nam Bellona Martis soror belli habetur & præliorum dea.

(5) *Vulcano.* igne. Vulcanus ignis inventor hoc modo fuisse fertur à Diodoro: cum videret lapso fulmine sylvam ardere, materiam uberius rem adhibuit, ignisque usum præcipue in metallis fabricandis mortalibus ostendit: itaque hic pro igne ponitur, ut etiam infra: *Nec se Vulc.* &c. (6) *Oceanus.* Oceanus Cæli ac Væstis filius, antiquissimus maris deus, conjugem habuit sororem Tethyn: Nereus filius Oceani & Tethyos uxorem sibi adiunxit sororem Dorin: Neptuno Saturni & Opes filio, cui in orbis divisione regnum maris contigit, nupsit Amphitrite Nerei & Doridis filia: Pontus Nerei filius fuit, frater Amphitrites: unde isti tres &que pro mari usurpantur.

Oceanus. *Æneid.* I.

Imperium Oceano, finem qui terminet astris.

Tethys. Lucan. lib. 6.

Aut vaga cum Tethys Rutupinaque litora fervent,
Vada Caledonios fluit turbata Britannos.

Nereus, Metam. I.

Nunc mihi quâ totum Nereus circumsonat orbem,
Perdendum est mortale genus.

Doris, E. log. I.

Doris amara suam non intermisceat undam.

Neptunus

Neptunus, Horat. Epist. 11. lib. 1.

Neptunum proculè se. rà spectare furentem.

Amphitrite, Metam. lib. 1.

Nec brachia longo

Margine terrarum porrexerat Amphitrite.

Pontus autem non nisi per Metalepsin ponitur pro integro mari : primo enim transfertur ad illud mare significandum, quod à palude Mæotide, usque in Tenedum insulam maris Ægei protenditur, ut Lucan. lib. 5.

Arctatus rapido fervet quæ gurgite Pontus. Et Georg. 1. Pontus & ostriferæ fauces tentantur Abydi.

(unde etiam regio adjacens nomen suum sortita est : ut loco infra citato. *Plurima sed pelago, &c.* Deinde per Synecdochen membri prouniversio mari usurpatur : ut in Ibin.

Nec se Vulcanus, nec se tibi præbeat aer;

Nec tibi det tellus, nec tibi Pontus iter.

(7) *Liber. Vulcanum* pro igne vulgò audivimus : & *vatio Marte pugnatum* eruditus est sermo : & *Venerem* quàm *coitum* dixile magis decet : at *Liberum* & *Cerem* pro vino & pane licentiùs quàm ut fori severitas ferat, ait Quintilianus lib. 8. cap. 6. (8) *Vrebant.* Urere hic Catarchresticòs dicuntur nives & pruinae, pro exiccare & absumere, quæ ustionis sunt effecta. Nives enim & pruinae naturalem rerum succum nimio suo frigore, ut sol & ignis nimio calore, exhaustiunt : atque ita res ipsas absumunt & corrumpunt. Sic apud Ovidium Trist. 3. Eleg. 2.

Plurima sed pelago, terræque pericula passum,

Vstus ab assiduo frigore Pontus habet.

(9) *Fortunas.* opes. Metalepsis : Duplex enim hic est tropus : Fortunæ pro Fortunâ Synecdoche est numeri, & Fortuna pro bonis & donis Fortunæ, Metonymia est causæ efficientis. (10) *Ferroque.* morte. Metalepsis : Nam ferrum pro gladio, aut ferreo aliquo telo, Metonymia est materiæ, & gladius pro morte, cujus est instrumentalis causâ, Metonymia effici-entis est. (11) *Cerere.* Sine pane & vino friget amor, Allegoria : continuatur enim Metonymia, Ceres prima dicitur usum frumenti homines docuisse, molere, & parem conficere, cùm antea glandibus vescerentur, Diodor. 6. Plin. 7. (12) *Libero.* Diodor. lib. 4. ait, Bacchum

Bacchum vini ex uva exprimendi rationem primum tradidisse: quod ipsum nos antiquioribus literis persuasi tribuimus Noacho. (13) *Veneri*. Veneri maturatione virginum ætatis, aliarumque rerum quæ circa nuptiarum sacra & fœdera celebrantur, curam dedisse Jovem scribit lib. 6. cap. 15. Diodor. unde Poëtæ illam cum amoris, cum pulchritudinis, gratiæ & deliciarum deam faciunt: ideoque pro his etiam interdum ponitur. Catull. de Quintiâ & Lesbiâ.

Lesbia formosa est, quæ cum pulcherrima tota est,

Quonibus una omnes surripuit veneres.

i. gratiam, venustatem, delicias. (14) *Livius*. Historia de rebus Romanis 140 libris à Livio conscripta, (15) *Argentum*. Suppellex, cujus materia fuit argentum. (16) *Avenis*. Fistulâ arundineâ. Metalepsis: *Avenæ* pro culmo avenaceo Synec. integri, culmus avenaceus pro culmo in genere Synec. speciei, culmus pro arundine Synec. est contraria generis pro specie, (fistula enim, quâ hic cecinit Mercurius, ex arundine fiebat, in quam Nympha Syrix est mutata) postremo arundo pro ipsâ fistulâ Metonymia est materie pro effecto. (17) *Abies*. Metalepsis: abies pro tabellis abiegnis Metonymia est materiæ, & tabellæ pro navi eadem est Metonymia. (18) *Abies*. Catachresis: Sic enim lib. 8. cap. 6. Quintilianus, *Prosa non puppina pro navi, nec abietem pro tabellis recipiet.* (19) *Æris & auri*. nummi ænei, & aurei. Allegoria. (20) *Æs & ferrum*. arma ex ære, & terro confecta: Alleg. conjunguntur enim hic duæ Metonymiæ æs & ferrum, ut suprà æris & auri.

Caput tertium.

²
*Metonymia
effecti.*

METONYMIA EFFECTI est, cum
ex effectis efficiens significatur. Trist.
lib. I. Eleg. I.

(1) *Carminibus metus omnis abest: ego percutus
ensem*

Hæsarum juvenio jam puto jamque meo.

Ibid.

1b. *Quas meruit pœnas jam dedit illud* (2) *opus.*

Æneid. 6. Scipiadas (3) *cladem Lybie* —

Ter. Eun. Ego pol te proistiis distis & factis (4) *Hyperbole,*
scelus ulciscar.

Est & Metonymia ista in epithetis. Pro Marc.

Victoria natura (5) *insolens est, & superba.* Ibid.

Victorie (6) *ferocitatem extimescere.* Ubi Meta- Metalepsis
leptis est, ut etiam *Æneid. 1.*

Sed pater omnipotens speluncis abdidit (7) *atris.*

Allegoria quædam hic est. *Æneid. 6.*

(8) *Pallentesq; habitant morbi, tristiq; senectus.* Allegoria.

(9) *Sic Orator præcipitem iram, hilarem adole-*
scitiam, segne otium dixit. Imo verò hinc & Po-
ëtarum, & Oratorum plurima epitheta sunt.

Ad Cap. 3.

(1) *Carminibus.* Poëtis carmina componentibus.

(2) *Opus.* Ovidius illius operis author. (3) *Cladem.*

cladis efflores: qui cladem Lybie intulerunt. (4)

Scelus. scelestæ scelerum machinator. Auxesis: hinc

enim gravis & asperius hominem perstringit, quam si

sceleratum nuncupasset. Similis est Hyperbole in Me-

tonymia adjuncti. Hanc etiam Metonymiam habet U-

lysses in illa pro spoliis Achillis oratione, *Metam. 13.*

Si mea cum vestris valuissent vota, Pelasgi,

Non foret ambiguus tanti certaminis hæres.

i. armorum propter quæ certamen erit, & Vates ad

Aristum, amissis apibus, *Georg. 4. Magna lues com-*

missa. i. magnum scelus luis causâ. (5) *Insolens.* i. in-

solentes & superbos faciens: tales enim victores red-

dit. (6) *Ferocitatem* Metalepsis: victoriæ ferocita-

tem, pro ferocem victoriam, modus est quartus; &

ferocem victoriam, quæ faciat victorem ferocem, se-

cundus modus est. (7) *Atris.* profundis. Metalep-

sis: atris pro tenebrosis Metaphora est usitata: tene-

brosis pro profundis Metonymia est effecti: profun-

ditas n. in speluncis tenebrarum est causâ. (8) *Pal-*
lestes.

lentes. Pallentes dicuntur morbi, tristiſque ſenectus, quod illi pallentes, hæc tristes facit: ubi Metonymia in *pallentes & tristiſ* continuatio facit Allegoriam. (9) *Sic Orat.* Ut ait lib. 8. c. 6. Quintilianus.

Caput quartum.

3
*Metonymia
subjecti.*

METONYMIA SUBJECTI est, cum nomen proprium rei subjectæ ad significandam rem adjunctam traducitur. Heroid. 16.

Catechresis.

Non tu plus cernis, sed plus temerarius audes:

Nec tibi plus (1) cordis, sed minus (2) joris inest.

Catechresis est Epod. Ode. 12.

Polypus, an grævis hirsutus cubet (3) hircus in alis

Sic ponitur continens pro re contenta. Æneid. 1.

————— *Ille impiger hausit*

Spumantem (4) pateram, & pleno se proluit (5) auro.

Serm. 2. Satyr. 3.

Danda est ellebori multò pars maxima avaris.

Nescio an (6) Anticyram ratio illis destinet omne.

Est vero Metonymia hæc longè frequentissima, cum locus pro iplis incolis usurpatur. Metam. lib. 1.

Hyperbole.
Metalepsis.

Neve foret (7) terris securior arduus (8) ather.

in Pis. Quod in me (9) carcerem effudiſtis, Hyperbole est. Metalepsis reperitur Æneid. 2.

Invadunt (10) urbem somno vinoque sepultâ,

Et Metam. 13.

Allegoria.
* Sive pro
lege Manilia.

(11) Pergamatum vici, cum vinci posse corgi.

Allegoria pro Pompeio. Testis est (12) Italia, quam ille ipse Victor L. Sylla hujus virtutis & consilio,

consilio, confessus est fuisse liberatam: testis est Sicilia, quam multis undique cinctam periculis, non terrore belli, sed celeritate consilii explicavit: testis est Africa, quæ magnis oppressa hostium copiis, eorum ipsorum sanguine redundavit: testis est Gallia, per quam legionibus nostris in Hispaniam iter Gallorum internecione patefactum est: testis est Hispania, quæ sæpissime plurimos hostes ab hoc superatos prostratosq; cospexit.

(13) Aliter etiam locus ad res locatas traducitur. I. de Orat. Age verò, ne semper (14) forum, subsellia, rostra, curiamq; mediteris: quæ Allegoria est, ut rursus ibidem, longè (15) Academia illi ac Lycio tuum hoc suburbanum gymnasium antepo-
nam.

Ex hoc genere etiam est illud, cum ex possessore possessa res intelligitur. *Aeneid. 2.*

— Jam proximus ardet

(16) *Ucalegon* — Ad Attic. Epist. 4. Ego cum triduo cum Pompeio, & (17) apud Pompeium fuisssem. Et, malo tecum (18) apud te ambulare. Cic. de Senect. Cujus villam ego contemplan: (non enim longè abest (19) à me.)

Sic dicimus hominem devorari, cujus patrimonium devoratur. *Heaut. Act. 3. Sc. 1. Quid te futurum censes, (20) quem assidue excedent?*

Sic (21) ab Annibale caesa apud Cannas sexaginta millia Romanorum dicimus.

Sic litigantium clientum advocati personas suas pro clientum personis usurpant: pro Cæcinn. (22) Restituisse te dixi: nego me edicto Prætoris restitutum esse. Sic res quælibet pro adjuncto Temporis. *Georg. 1.*

Illæ seges demum votis respondet avari

Agricolæ, bis quæ (23) solcm, bis (24) frigora sensit.

B

Sic

Sic etiam nomen rei significatæ tribuitur signo. Fast. 1.

- (25) *Juppiter angustâ vix totus stabat in æde.*
Inq; Jovis dextrâ fictile fulmen erat. Vir. Ec. 3.
 (26) *Orpheaq; in medio posuit, sylvasq; sequen-*
tes.

Ad Cap. 4.

(1) *Cordis.* prudentiæ, quæ in corde sedem habet : unde prudentes cordati dicuntur. Sic Mart. lib. 2 Ep. 8.

Quod si non ibum, sed me peccasse putabis ;
Tunc ego te credam cordis habere nihil.

(2) *Oris.* pudoris, qui se ore, i. vultu prodit.
 (3) *Hircus.* hircinus lætor. Catarchesis : quam eandem habet Catul. in Rufum.

Lædit te quedam mala fabula, quæ tibi fertur
Valle sub alarum trux habitare caper.

(4) *Pateram.* (5) *Auro.* hic per spumantem pateram & plenum aurum intelligis omne illud vinum quo vasa ista impleta sunt : sed in *auro* est Metalepsis : nam aurum pro aureo cratere Metonymia est Materialis. (6) *Ansicyram omnem.* totius insulae esseborum : ac si maximè insanirent avari, ideoque hæc herbâ, quæ cerebrum adversus insaniam purgatur, maximè indigerent. (7) *Terris.* hominibus terræ incolis. (8) *Æther.* cœlites, qui tenent æthera. (9) *Carcerem.* qui in vinculis & carcere erant, vel digni carcere. Hyperbole : gravius enim & turpius sonat odiosum nomen carceris, quàm si incarceratos aut maleficos dixisset. (10) *Urbem.* Trojanos forno vinoque sepultos. Metalep. urbem pro Trojâ Synecdoche est generis, & Trojâ pro Trojanis Metonymia est subiecti. (11) *Pergam.* Trojanos. Metalep. Pergama [i. arces Trojæ] pro ipsâ Trojâ Synecdoche est membri, & Trojâ pro Trojanis Metonymia est subiecti : quæ Metalepsis sequitur lib. 14.

..... Javasi paverunt Pergamæ flammæ.

(12) *Italia.* sic Cicero *Italiam, Siciliam, Africam, Galliam, Hispaniam* posuit pro Italis Siculis, Africanis

nis, Gallis, Hispanis. (13) *Aliter*. nempe cum nomine loci significatur non ipsum locatum, sed locati adjuncta aut effecta. (14) *Forum*. Actiones Rhetoricas in foro, in subseiliis, in rostris, in curiâ, Allegoria.

(15) *Academiae*. per *Academiam*, *Lycium*, *Tusculanum* suburbanum illud *Gymnasium*, intelligimus doctrinam celebratam in Academia à Platone, in Lycio ab Aristotele, in Tusculano à Cicerone. Allegoria. (16) *Ucalegon*. Ucalegonis domus. (17) *Apud Pomp.* in ædibus Pompeii. (18) *Apud te*. domi tuæ. (19) *A me*. à villâ meâ. (20) *Quem*. cujus opes assiduus comestationibus exhaurient. (21) *Annibale*. Quia ab exercitu cujus dux erat Annibal cæsa sunt. (22) *Restituisse*. Sic Cicero Pisonem advocatum partis adversæ alloquitur, tanquam Ebutio id diceret Cæcinnæ. (23) (24) Per *bis solem*, *bis frigora*, intelligit Poeta æstatem ac hyemem in binis annis: æstatem sc. ac hyemem anni in quo fertur, qui desinit calendis Januarii; & hyemem ac æstatem anni in quo metitur, qui calendis iisdem incipit. sed est in *solem* Metalepsis: nam *sol* pro calore, quem efficit, Metonymia est causæ: & *calor* pro æstate, sicut mox *frigora* pro hyeme, Metonymia hæc est. vide (11) in Metonymia adjuncti. (25) *Juppiter*. Jovis statua. (26) *Orpheæ*. calatas Orpheos & sylvarum imagines.

Caput Quintum.

METONYMIA ADIUNCTI est, cum ex adjunctis res subjectæ significantur, Eclog. 8.

Necte tribus nodis (1) *ternos Amarylli colores*. Sic nomina virtutis ipsarum pro bonis viris, & vitiorum pro malis, & multarum aliarum rerum, pro personis quibus adjunctæ sunt, usurpantur. Catil. 2. *Ex hac enim parte* (2) *pudor pugnat*

Metonymias
adjuncti.

Allegoria

pugnat, illinc petulantia: hinc pudicitia, illinc stuprum: hinc fides, illinc fraudatio: hinc pietas, illinc scelus: hinc constantia, illinc furor: hinc honestas, illinc turpitudine: denique æquitas, temperantia, fortitudo, prudentia, virtutes omnes, certant cum iniquitate, cum luxuria, cum ignavia, cum temeritate, cum vitiis omnibus: quæ perillustis est Allegoria.

Hyperbole.

Ex hoc genere sunt illa Ciceronis Hyperbolica. O (3) pestis! O labe! O audaciam incredibilem! & similia. Hyperbole autem hic clarior existit, cum virtutibus, vitiis, aliisque qualitatibus præcellentes, ipsarum qualitatû nominibus celebramus, aut etiâ supra ipsas audaciûs efferimus: ut cum *Aristidem non justum, (sed justitiam: adeoque (4) ipsa justitiâ justio rem* prædicamus. Metalepsin verò gradibus suis auctiorem habet Silius lib. 4.

Metalepsis.

Advolat aurato præfulgens (5) murice ductor. Et Æneid. I. Virgilius.

— *Aratoque super discumbitur (6) ostro.*

Sic adjunctum temporis pro subjectis. *Æneid. I.*

Aspera tum positis mitescent (7) secula bellis.

Catarchesis.

De senect. *Temeritas est videlicet (8) floris ætatis, prudentia (9) senectutis: Catarchesis est Æneid. 4.*

— *oculisve aut pectore (10) noctem*

Accipit — Metalepsis est *Eclog. 7.*

(11) Solstitium pecori defendite, jã venit æstas

Sic signum pro re significatâ ponitur. *pro*

Metalepsis.

Mil. Cui omniem Italie (12) pubem. Georg. 2.

Illum non populi (13) fasces, non (14) purpurei

Flexit — *Trist. lib. I. Eleg. 2.* (*regum*

Nec precor magni (15) subscribe Caesaris ira

Loq.

Locus ille in Pisonem insignem quæstione ex intelligentiâ Metonymiæ hujus exprimit. *Veruntamen quoniã te non (16) Aristarchum, sed (17) Phalarin Grammaticum habemus, qui non notam apponas ad malum versum, sed Poëtam armis persequare; scire cupio quid tandem isto in versu reprehendas, Cedant (18) arma togæ.—Tuc dicis (inquit) togæ summū Imperatorem esse cessurum. Quid nunc te, a sine, literas doceam? Non opus est verbis, sed fustibus: non dixi hanc togam quasum amictus: nec arma, scutū & gladium hujus Imperatoris: sed quod pacis est insigne, & otii toga, contrā autem arma tumultus atq; belli: more Poëtarum locutus hoc intelligi volui, bellum ac tumultum, paci atque otio concessurum. Pro Marc. uterque tropus propriis verbis adjungitur. Semperq; mea consilia pacis & togæ socia, non belli atq; armorum fuerunt.*

Est etiam hæc Metonymia in epithetis.

Æneid. 1. (19)—Mortalia temnitis arma.

Et Theb. 8. (20)—Armato turbavit funcye manes.

Ad Cap. 5.

(1) *Ternos colores.* terna liciã, triplici diversã colore, ut paulo ante à Poëta dicitur. (2) *Pudor,* pudor hic pro verecundis, petulantia pro petulantibus, pudicitia pro pudicis, stuprum pro mœchis, &c. virtutes denique omnes pro probis, et vitia pro improbis ponuntur. Allegoria. (3) *O pestis!* O pestiferos cives! O nequitie labe aspersos! O incredibiliter audaces! Hyperbole. (4) *Ipsa justitiã.* Sic ipsa nequitia nequior: cæcitate cæcior: deformitate deformior: ipsa sicuti siticulosior; et similia. vide 15.

in notis ad cap. nonum. (5) *Murice*. veste purpureâ ostro tinctâ. Metalep. murex pro ostro muricis succo Synecdoche est integri, ostrum pro purpureo ostri colore Metonymia subiecti, & purpureus color pro purpurei coloris amictu Metonymia est adjuncti pro subiecto. (6) *Ostro*. ostrum per similem Metalepsin significat hic purpureum torum. (7) *Secula*. qui seculis illis vixerunt. (8) *Florentis ætatis*. juvenum. (9) *Senectutis*. senum. Sic Met. I.

Contigerat nostras infamia temporis aures.

& pro *Marc*. *Nulla unquam ætas de laudibus tuis concitescet*. (10) *Noctem*. pro somno qui noctu capitur: Catachresis. ut cum contrâ *somnum* pro nocte capitur. Vide ei in notis ad Synæresin. (11) *Solstitium æstivum*. Metalep. solstitium pro æstate, in cujus initio fit, Metonymia est subiecti (qualis est Georg. I.

Humida Solstitia, atque hyemes oras serenas.)

Et ætas pro ætatis æstu Metonymia hæc est. (12) *Pu-
bam*. juventutem, cujus ætatis pubes primò crescens est indicium. (13) *Fasces*. (14) *Purpura*. fasces & purpura insignia sunt authoritatis & imperii: quæ duo hic per fasces & purpuream significantur: sed in purpura est Metalepsis, qualis suprâ in murice: purpura enim primò significat piscem qui murex dicitur. sed hic Metalepsis est uno gradu auctior: nam postre-
mò purpurei coloris amictus pro regia authoritate per hanc Metonymiam adjuncti ponitur. (15) *Subscri-
bite*. assentimini: subscriptio enim assentionis & approbationis est signum. (16) *Aristarchum*. Aristarchus Grammaticus fuit Alexandrinus, qui Homero longè inferior, ejus tamen poemata petulanter vellere, quæque illius incitiæ minus probarentur, iis, ut malis, notas apponere non verebatur: de quo Ovidius Pont. lib. 3. Eleg. II.

Corrigere at res est tantò magis ardua, quanto

Magnus Aristarcho major Homerus erat.

(17) *Phalaris*. Phalaris crudelissimus erat Agrigen-
tiorum tyrannus, qui inter cætera suppliciorum in-
strumenta taurum habuit æneum, in quem igne sub-
jecto ardentem damnavit immissi, rugitum, bovis
instar, edebant: cujus rei specimen artifex ipse Peril-
lus, muneris loco, primus præbuit: tandem etiam
ipse tyrannus, cum diutiùs illius immanitas sustineri

non posset, quo alios exusserat tauro inclusus, vivus crematus est. (18) *Arma*. Hunc tropum in sequentibus orator ipse explicat. (9) *Mortalis*. hominum mortalium. (20) *Armato*. militum armatorum, qui cum armis & equis, dissiliente humo, absorpti sunt. Sic apud eundem Statium ibidem.

At non semianimi clamore Menecan lapsus

Fallit Atyr ————— & ibidem.

Fassa pios gemitus lachrymasque in vulnere fudit.

Item Heroid. 2.

Castaque fallaci Zona recin&amant. Ibid.

Colla quoque insidis qua se nectenda lacertis.

& Carm. l. i. Od. 3.

Iracunda Jovem ponere fulmina.

i. viri semianimis, virginis piæ, mei castæ, tui fallacis, ac insidiosi, ipsius Jovis iracundi. Hæc Metonymia poetis frequens est, nec inelegans: quoties nimirum epitheton, sive adjunctum in concreto (ut loquuntur Logici) subjecto, quod significat, proprium, rei alicui ad subjectum pertinenti accommodatur. ut hic *mortalis*, quod est epitheton hominis, tribuitur armis hominum: *armatus* epitheton militum, militum funeri: *semianimis* epith. Atyr, quem Ætolus propè interfecerat, ipsius clamori: *Pios* epith. Ilmenes, ejus gemitui: *Castus* epith. Phyllidos, illius zonæ: *fallax* & *insidius* epith. Demophoontis, illius manui, & lacertis: & *iracundus* epith. Jovis, Jovis fulminibus.

Caput sextum.

IRONIA est tropus ab (1) opposito ad oppositum.

Valeat hic tropus cum ad cætera omnia, tum imprimis ad jocandum: in eoque genere Socratem Cicero author est 2. Orat. lepore & humanitate cæteris præstitisse: unde & ipse *ειρων* appellatus est, quod se imperitum fingeret, admirator aliorum tanquam sapientum.

II.

Εἰρωνεία.

Simulatio;

irrisio.

B 4

(2) Per-

(2) Percipitur autem Ironia vel pronuntiatione, vel personâ, vel rei naturâ: nam siqua earû dissentiunt à verbis, apparet mentem etiam iisdem dissentire. Opposita sunt (3) disparata & (4) contraria.

¹
Ironia à disparato.

IRONIA A DISPARATO est, quando de personâ aliâ quidpiam dicitur, de aliâ intelligitur: sive affirmatum de utraq; ut Ecl. 3. *Tum credo, cum (5) me arbutû videre Myconis Atque malâ vites incidere falce novellas.*

Sive negatum de alterâ, ut Metam. lib. 13.

— (6) *nec in his quisquam damnatus & exul.* Senec. Herc. fur. Act. 2.

(7) *At non per omnes exul erravit plagas.*

²
Ironia à contrario.

(8) IRONIA A CONTRARIO est, quando ex contrario contrarium significatur. Ter. Andr. Act. 5. *O salve (9) bone vir: curasti probè.* 2. de Orat. Crassus pro Aculeone cum diceret, *aderat contra Aculeonem Lamia deformis qui cum interpellaret odiosè, audiamus (inquit Crassus) pulchellum puerum; cum esset arrisum, non potui mihi (inquit Lamia) formam ipse fingere, ingenium potui.* Tum hic audiamus (inquit) *disertum: multo etiam arrisum est vehementius.* Æneid. 1. Catarchresis est.

Catarchresis.

Sigenus humanum & mortalia temnitis arma, At (10) *sperate Deos memores fandi atq; nefandi* Item Georg. 4.

Alter erit maculis auro (11) squalentibus ardēs.

Metalepsis.
Allegoria.

(12) Metalepsis frequentissimè occurrit. Sed Ironia continuata facit Allegoriam gratiorem. In Clo. *Integritas tua te purgavit, (mihi crede) pudor eripuit, vita antea servavit.* Æneid. 4.

(13) *Egregiâ verò laudē, & spolia ampla refertis* Tnq;

Tuq; puerq; tuus, magnum & memorabile nomen;
Una dolo divum si femina victa duorum est.

Hic & (14) personæ, & (15) rei, & (16) pronuntiationis, si oratio bene proferatur, cum verbis dissensio manifesta est.

Est & Ironia quæ Paralipsis quibusdam dicitur: ut in his formulis, *prater eo, mitto*.

Pro Pomp. *Sinite hoc loco, Quirites, (sicuti poetae solent quires Romanas scribunt) (17) praterire me nostrâ calamitatem, quæ tanta fuit, ut eam ad aures L. Luculli, non è praelio nuncius, sed ex sermone rumor afferret. Æneid. 10.* 3. Παράλις. 25. Præteritis.

Quid repetam exultas Erycino in littore classes? Allegoria.

*Quid tempestatum regem, ventosque furentes
Æolia excitos, aut ætiam nubibus irime?*

Pro Cluent. (18) *Mitto illam primam libidinis injuriam: mitto nefarias generi nuptias, mitto cupiditate matris expulsam matrimonio filiam.*

Ironia denique est, quæ Apophasis dicitur, Paralipsi (19) non dissimilis. Verr. 1. *Απόφασις.* (20) *Nec ea dico, quæ si dicam, tamen infirmare Negotia non possis, &c. Sunt hæc & alia in te falsi accusatoris signa permulta, quibus ego non utor.* 4.

Ad Cap. 6.

(1) *Opposito.* Sic in fine cap. 16. schol. Rhet. ipse Ramus; non autem à contrario ad contrarium; quomodo falsus definiens, Ironiam à disparato excludit.

(2) *Percipitur.* Sic Fabius lib. 8. cap. 6 (3) *Disparata.* (4) *Contraria.* Disparata sunt res quolibet naturâ diverzæ; ideoque unum multis pariter opponitur. Contraria sunt res sibi invicem naturâ repugnantes, ideoque unum tantum opponitur; Vide Oratoricæ lib. 2. c. 2. §. 3. ¶ 1. (5) *Met.* Se non at Menalcas, sed Dametam intelligit. (6) *Nec in te.*

Ulysses Ajacem taxans, negat quenquam sui generis damnatum & exulem fuisse: sed illud tacitè Ajaci exprobrat, cujus pater Telamon, & patruus Peleus, quòd Phocam tertium fratrem trucidassent, exulabant. (7) *At non.* Sic Lycus ad Amphitryonem de Apolline, contrarium innuens de Hercule. (8) *Ironia à contrario.* Ironia à contrario potest esse quadruplex: nam

Contraria sunt { Relata.
Adversâ.
Contradicientia.
Privantia.

Ironia à relatis: si pater molesto & contumaci filio dicat, *Scilicet tu mihi pater eris, ego tibi filius: ideoque (ut i par est) parebo.* Ab adversis: *Fulc bellum puerum.* A contradicentibus: *Non agam tecum jure summo:* huc referri possunt Paralipsis & Apophasis. A privantibus: ut si quis de divite dicat, *homo est, mihi crede, inops & egenus.* (9) *Bone vir.* Sic Simo Davum Ironicè affatur, seclustum eum esse, pessimèque se gessisse significans. (10) *Sperate.* timete: ut *Æneid.* 4.

Hunc ego si potui tantum sperare dolorem.

(11) *Squalentibus.* Splendentibus. Est in his vocibus Catachresis: nam *sperare dolorem,* & *squalere auro,* adèd sunt absfona, ut vix albi reperias. (12) *Metalepsis.* Nam *integritas,* purgavit & prætereo, sunt Metaphoræ, utor Synecdoche generis, pro commemoro, vel urgeo. (13) *Egregiam.* laudem nullam; turpe potius dedecus & infamiam. (14) *Personæ.* Nam verba sunt Junonis ad Venerem & Cupidinem, quos capitali habuit odio: ideoque eos viruperio potius quàm laude afficeret. (15) *Rei.* Nam in bellem foeminam à potentibus diis superari, leviculum est, nec laudem minimam mereatur. (16) *Pronunciationis.* Alia enim orationi simplici, alia ironicæ pronuntiatio convenit: quæ tamen interdum non servatur, vel persona, vel rei naturâ ipsam Ironiam satis ostendente. (17) *Præterire.* Præterire se simulat orator suorum calamitatem, quam tamen significantius exprimere non posset. (18) *Mitto.* hinc ut suprà quedam similitudine dicuntur prætermitti, quæ tamen disertè memorantur: ubi continuatio trium Ironiarum Allegoriâ facit. (19) *Non dissimilis.* Nam non nullo modo

modo loquendi differt, re & sensu prorsus eadem.
 (10) *Nec ea. Hic nec ea dico, non usor, Apophasin se-
 milem habent.*

Caput Septimum.

METAPHORA est tropus à (1) simili
 ad simile.

III.

*Metaphora
 Translatio.*

Idcirco est ad unum verbum contracta similitudo. Tropus autem nullus est florentior quàm Metaphora, nec qui plus luminis afferat orationi : præsertim si ratione sumpta est, & ad sensus ipsos admoveretur, maxime oculorum qui est sensus acerrimus. Nam & (2) odor urbanitatis, & mollitudo humanitatis, & murmur maris, & dulcedo orationis sūt ducta à cæteris sensibus : illa verò oculorum multò clariora. Ad Attic. lib. 4 Epist. 16. *Amisimus mi Pomponi omnem non modo* (3) *succum & sanguinem, sed etiam* (4) *colorem & speciem pristina civitatis.* Catil. 3. *Tum verò clarissimis viris interfecit, (5) lumina civitatis extincta sunt.* Atque hinc est quod (6) odoror seu olfactio, teneo, gusto, & audio, interdum ponantur pro intelligo : video videro, cerno, & perspicio, sæpillime.

Nihil est autem in rerum naturâ, unde simile duci non potest; indidemque ideò & Metaphora. Pro Sext. *Cujus ego patrem* (7) *deum atque parentem statuo fortunæ nominisq; mei.* Tusc. 1. *Honos alit artes, omnesque* (8) *incendantur ad studia gloriæ.*

Metam. 1.

— *Dii cæptis*

(9) *Aspirate meis* —

Æneid. 4.

— *Magnoque irarum* (10) *fluctuat æstu.*

2. Orat. *Ut* (11) *sementem feceris, ita metes.*

Cata. brevis.

Carachresis est Eclogâ 7.

(12) *Vir gregis ipse caper deerraverat* — &

Quint. lib. 8. cap. 6. cap. 13 (13) *nives.*

Unus

Unum hic est (14) oratoris præceptum. Si vereare ne paulò durior translatio esse videatur, mollienda sæpe est præposito verbo, *ut ita dicam*, *si ita loqui liceat*, aut simili formulâ; ut si, olim Marco Catone mortuo, *pupillum* senatum quis relictum diceret, paulò durius; sin, *ut ita dicam pupillum*, aliquanto mitius.

Metalepsis.

Metalepsis est 3 de Orat. (15) *Syrtem patri-
monii & Charybdin bonorum*, & apud Quintil.
lib. 10. cap. 1. *Isocrates omnes dicendi* (16) *Veneres scētatus est*. Atque Georg. 4.

Immensasq; trahi (17) *nubes iāq; arboresumma
Confluere, & lentis* (18) *uvam demittere ramis*.

Hyperbole.

Hyperbole verò & Allegoria in Metaphorīs præcipuam laudem obtinent: atque ex Hyperbolicâ Metaphora oritur mira sublimicas orationis, (19) cū rebus sensu carentibus, actum quendam & animos damus. *Æneid. I.*

— *geminique* (20) *minantur
In cælum scopuli* — & *Æneid. 8.*

— *Pontem* (21) *indignatus Araxes*.

Item pro Marc. *Parietes medius fidius, C.
Cæsar, ut mihi videtur, hujus curia tibi gratias
agere gestiunt*. Sic contra in Bruto. (22) *Latrāt
quidam oratores, non loquuntur*. Et in Piso. *Ita-
que admissarius iste, simul atq; audivit à Philo-
sopho voluptatē tantopere laudari, ad illius hanc
orationem* (23) *adhinuit*. Allegoriæ hīc sunt
multò illustrissimæ. Catil. 3. *Memoriā vestrā,
Quirites, nostræ res alentur sermonibus crescēt,
literarū monumentis inveterascent & corrobo-
rabuntur*. Verr. 4. *Ipse inflammatus scelere venit
in forum, ardebant oculi, totoque ex ore crudeli-
tas emicabat*. in Pis. (24) *Neque tam sui timi-
dus, u qui, in maximis turbinibus ac fluctibus,
Reip. navem gubernāssim, salvamque in portu
coilocassim,*

Allegoria.

collocâſſem, (25) frontis tuæ nubeculâ, aut col- Hyperbole.
legæ tuî contaminatum ſpiritum pertimeſcerem.
Alios ego vidi ventos: alias proſpexi animo pro-
cellas: aliis impendentibus periculis non ceſſi.

Ad Cap. 7.

(1) *Aſimili*. Metaphora omnis, cûm nihil aliud ſit
quàm brevis & occulta ſimilitudo, per adverbium ſi-
militudinis [*quafi, tanquam, veluti, &c.*] reſolvitur.
& explicatur. (2) *Odor*. hic quaſi odor, quaſi molli-
tudo, quaſi murmur, & quaſi dulcedo intelligitur.
(3) *Succum*. (4) *Colorem*. juſtitiam, & ordinem: eſt
enim juſtitia & legum obſervatio quaſi ſuccus & ſan-
guis civitatis; civiles autem & externi mores quaſi
color & ſpecies ejuſdem. (5) *Lumina*. quia veluti lu-
mina ſplendent & celebrantur; itidem lib. 12. Epist. 5.
ad Caſſium. Nunc autē opto ut ab iſtis orientis partibus
virtutis tuæ lumen eluceat. (6) *Odoror*. Hic quæ ſen-
ſuum et præcipuè quæ viſus ſunt propria, ad animi
actum denotandum transferuntur; *Odoror* Cic. ad
Attic. lib. 4. Epist. 77. Tu velim ex Fabio (ſi quem ha-
bas aditum) odorere, & iſtum convivium tuum deguſtes.
Olſacio Terent. Adelph. act. 3. An non ſex totis menſi-
bus prius olſaciſſem, quàm ille quicquam caperit? Teneo
Terent. Heaut. act. 4. Tene quid dicam? *Guſto* Cic.
in Piſ. Non guſtâras illam tuam Philoſophiam. *Audior*
Eunuch. act. 2. P. Capias tu illius veſtem. Chz. Ve-
ſtem? quid ſum poſtea? P. Pro illo ſe deducam. Chz.
Audior, i. intelligo quorſum Eunuchi veſtem indue-
rem; ipſa vox propria ſubſequitur. P. Te eſſe illum
dicam. Chz. intelligo. *Videor* Cic. ad Torquatum lib. 6.
Summa tamen eadem eſt & idem exitus, quem ego tam
video animo, quam quæ oculis cernimus. *Cerno* Cic. 1.
de Finib. Quicquid porro animo cernimus, id omne ori-
tur à ſenſibus. *Perſpicio* 2. de Fin. Non ſatis perſpicio
illa varietas quæ ſit. (7) *Deum*. Hic tanquam Deum,
arque parentem intelligis. (8) *Incendantur*. ita ar-
denti excitantur ſtudio ut quodammodo incendi vi-
deantur: Metaphora eſt ab igne. (9) *Aspirate*. ſe-
cundate, ut cum auræ ſecunda navium aſpirant ear-
bas;

basis : Metaphora ab aere. (1.) *Fluſuat*. quaſi fluſuans huc & illuc incerta rapitur : Metaphora ab aquâ : ut *Aeneid* 8.

— *Magno curarum fluſuat aſtu*.

(11) *Viſementem*. reportabis præmium faciliſ dignum : vid. *Chil.* 1. cent. 8. à terrâ ducitur hæc duplex Metaphora, quæ Allegoriam facit. (12) *Vir gregi*. minori Metaphorâ caprarum maritus, i. admiſſarius : qui uno plerumquæ nomine hircus dicitur. (13) *Nives*. nivei ſeu cani capilli : Catachreſis, quia tranſlatio durior videtur. Eandem habet *Horat.* Car. 4. Od. 13. (14) *Orator*. 3. de Orat. (15) *Syrtim*. Metalepſis : nam *Syrtim* pro ſcopulo & *Charybdin* pro voragine Synecdoche eſt ſpeciei, & ſcopulum patrimonii, aut bonorum voraginem pro luxurioſo, qui patrimonium et bona ſua proſigit, et quaſi vorat, Metaphora eſt : eſt tamen in *Syrtim* & *Charybdin* Catachreſis quædam : ſcopulum et voraginem (inquit ibidem orator) libentiùs dixerim. (16) *Veneres*. elegantias, Metalepſis : Venus pro venuſtate Meton. eſt efficientiſ (vide numerum 13. in notis ad caput ſecundum) & venuſtas pro gratiâ & ſuavitate in dicendo, Metaphora eſt. (17) *Nubes*. Duplex eſt loc' diſticho Metalepſis. Nubes pro nube Synecdoche eſt numeri : & nubes pro examine, nubis inſtar, aërem obſcurante, Metaphora eſt. (18) *Vvam*. Altera Metalepſis : *Vva* pro racemo, Synecdoche eſt membri : racemus pro examine, in moiem racemi pendente, eſt Metaphora. Vide Hiſt. Apum. c. 5. n. 42. (19) *Cum rebus*. Sic *Ariſt.* Theod. lib. 3. cap. 11. deinde *Quintil.* cap. 6. lib. 8. admonuerunt. (20) *Minantur in cælum*. nempe in tantam altitudinem editi, ut cælum perſingere videantur. (21) *Iudignatus*. *Araxes* Armeniæ fluvius ſuperſtructurum ab Alexandro magno pontem ſua inundatione dicitur evertiſſe. (22) *Litrant*, qualiſ latrant, quia præter rationem loquuntur. (23) *Adhinnit*, quaſi adhinnit, quia ut laſciviens equus hinnitu, ſic ille petulanti riſu bellainum voluptatiſ appetitum prodidit : utraque Metaphora *Mioſin* habet : prior enim ducitur à naturali canum voce, ut poſterior ab equorum : quomodo rudere, quod eſt aſinorum ; grunire, quod porcorum ; gannire, quod vulgum ; ululare, quod luporum eſt ; &c. per *Mioſin*

Miosin hominem dicimus, cujus orationem extenuare & ob futilitatem elevare volumus: ut enim cum rebus inanimatis sensum, rationem & orationem attribuiamus, Hyperbolica est Auxesis; sic cum homini rationis participi brutorum animantium voces affigimus, Hyperbolica Tapinosis est: Sed in posteriori exemplo *admissarius* & *adhiunxit* Allegoriam etiam faciunt. (24) *Neque tam.* insignis hæc est Allegoria tribus vocibus continuata: similis est apud Horat. Car. I. Od. 14.

O navis, referent in mare te novi

Fluitum: O quid agis? foris occupas

Portum. &c. (25) *Frontis iua.* frontis nubeculam & contaminatum spiritum Hyperbolicam elationem habent.

Caput Octavum.

SYNECDOCHE est tropus partis ad totum, aut contrà. Pars autem est membrum vel species. III.

SYNECDOCHE MEMBRI est, quando ex membro integrum significatur. And. Synecdoche

act. 2. *Ridiculum* (1) *caput.* Æneid, 2.

—— (2) *animæque litandum* I

Argolicâ ——— Ibidem.

Involvens umbrâ magna terramq; (3) *poliæque.* Synecdoche membri.

Prosa micron: m pro gladio, & tectum pro domo recipiet: (4) non autem *puppim* pro *navi*, nec *abietem* pro *tabellis*. Catachresis habetur *Serm. I. Sat. I.* Cate

Vt cum carceribus missos rapit (5) *ungula curæ.* Metalepsis.

Post aliquot, m'a regna videns mirabar, (6) *aristis.* & *Metam. I.*

Pulchre

Hyperbole.

Allegoria.

Pulchra verecundo suffundens (7) *ora rimbore.*
Hyperbole Æneid. 2.

Sic, ô sic posita affati, discedite, (8) *corpus.*

Allegoria Cat. 1. *nullo me modo posse iisdem*
(9) *parietibus tutò esse tecû, qui in magno periculo*
essem, quòd iisdem mænibus contineremur.
& ibid. *Multorû te* (10) *oculi & aures non sentientem, sicut adhuc fecerunt, speculabuntur atq;*
custodient. (11) *Sic numerus singularis pro plurali.* Æneid. 2.

12 *Hôstis habet muros, ruit alto à culmine Troja.*

Item Orat. 1. *Quid tam necessarium est, quàm tenere semper arma, quibus tectus esse* (13) *possis?*

Ad Cap. 8.

(1) *Caput.* pro homine. (2) *Animâque Argolicâ.* pro homine Græco. (3) *Polum.* Pro cælo, cuius minima est parvula. (4) *Non autem.* Verba sunt Quintiliani lib. 8. cap 6. *Puppis* itaque posterior pars navis pro navi, licet in carmine frequentior sit; est tamen in prosâ Catachresis : cuiusmodi etiam est *carina* infima navis pars : utramque eodem disticho habet Ovidius Heroid. 2.

*Ah! laceras etiam puppes furiosa refeci,
Ut quâ defererer firma carina fores.*

(5) *Ungula.* Ungula equina pro ipso equo, quia durior & inæqualior videtur translatò, Catachresis est. (6) *Aristas.* annos, Metalepsis : *arista* pro spicâ Synecdoche est membri, *spica* pro segete Synecdoche item membri, *seges* pro ætate, quo anni tempore in agris luxuriatur, Metonymia est subiecti pro adjuncto, *ætas* pro anno rursum Synecdoche membri pro integro. (7) *Ora.* vultum, Metalepsis: *ora* pro ore Synecdoche est pluralis pro singulari, & *os* pro integra facie Synecdoche est membri. (8) *Corpus.* Loquitur hic de se Anchises: est autem in hac voce *Miôis* quædâ significare enim vult hominē se esse animâ & virâ penè destitutum. (9) *Parietibus.* hic parietes pro domo, &

mœnia

mœnia pro urbe intelligis. (10) *Oculi & aures*, pro oculatis & auribus hominibus. (11) *Sic numerum*. Docet scholarum Rhetoricarum lib. 16. P. Ramus numerum pluralem esse totum quiddam, & singularem quandam illius partem: illum verò hujus genus, aut hunc illius speciem (ut Talæus sentire videtur) nusquam dicit: per partem autem nihil aliud intelligit quàm membrum, pro quo per Synecdochen generis sapissime usurpatur, quemadmodum & totum pro integro. Est itaque singularis pars seu membrum, non species pluralis, præsertim cum ex unitatibus tanquam ex particulis multitudo omnis constituitur. (12) *Hofis*. Hofes. (13) *Poffis*. possumus, vel quilibet possit.

Caput Nonum.

SYNECDOCHE SPECIEI est, quando ex specie significatur genus. Georg. 1. ² *Synecdoche species.*
 (1) *Chaoniam pingui glandem mutavit aristâ*, Metalepsis.
 (2) *Poculaque inventis Acheloia miscuitAVIS*, Carachresis.
 Catachresis est Catil. 1. *Certè verendum non erat, nequid, hoc (3) paricida civium interfec-
 to, invidiæ mibi in posteritatem redundaret.* &
 Æneid. 2.

— *Equum divinâ Palladis arte*

(4) *Ædificant* — Item ferm. 2. Sat. 3. *Atqui vultus erat multa & præclara (5) minâ-* Hyperbole.
tis. Sic (6) infinitum numerum dicimus pro magno. Or. 2. *Cujus ex ludo, tanquam ex equo Trojano, (7) inumeri principes exierunt.* Cic. 2. de Divin. (8) *Sexcenta licet ejusmodi proferre:* ubi Metalepsis est. (9) Hyperbole hic est frequentior, cum nomen speciale rei cujuspiam in suo genere præcellentis, pro generali ponitur. Juv. Sat. 2. ² *Metalepsis. Hyperbole.*

Ultra

Ultra (10) *Sauromatas* fugere hinc libet & glacialem

Oceanū, quoties aliquid de moribus audent,

Qui (11) *Curios* simulant, & (12) *Bacchanalia*

Item *Trist.* 1. *Eleg.* 2. (vivunt.

Me miserū! quanti montesvolvuntur aquarum?

Jam jam tacturos (13) *sydera summa putes.*

Quante diducto subsidunt æquore valles?

Jam jam tacturos (14) *Tartara nigra putes.*

Audacior verò est, cū singularia illa etiam superari ab aliquo dicimus. *Trist.* *Eleg.* 11.

(15) *Savior es tristi* (16) *Bufride savior* (17)

Qui falsum lento torruit igne bovem. (illo,

Allegoria.

Allegoria est Agrariā 2. Cū haberet hæc

Respublica (18) *Lucinos, Calatinos Acidinos,* ho-

mines non solum honoribus populi, rebusq; gestis

verū etiam patientiā paupertatis ornatos: &

tum cū erant *Catonēs, Philippi, Lalii,* quorum

sapientiam temperantiamque in publicis priva-

tisque, forensibus domesticisque rebus perspe-

ris; tamen ejusmodi res commissa est nemini. &

Mart. lib. 8. *Epig.* 56.

Sint (19) *Mecænates,* non deerunt *Flacce Ma-*

Virgiliumque tibi vel tuarura dabunt. (rones;

Ad Cap. 9.

(1) *Chaonian glandem.* (2) *pocula Acheloia* *Chao-*

nia regio est glandium feracissima, *Achelous* est flu-

vius eandem præterfluens: significat autem hic Poeta,

per *Chaonian glandem* & *Acheloia pocula*, glandem

& aquam in genere: sed est in posteriori tropo *Me-*

talēpis: nam *Acheloia pocula* pro aqua *Acheloia* *Me-*

tonymia est subjecti, et aqua *Acheloia* pro qualibet

aquā *Synecdoche* est speciei. (3) *Paricida.* (4) *Ad-*

ficant (5) *Minantis.* *Paricida* propriè dicitur, qui

parentem cecidit, sed hic *Catachresticōs* ponitur pro

intersectoris

interfectore : ubi etiam Auxesis est, five amplificans Hyperbole : quod scilicet atrocius adhibetur vocabulum, quam factum fert. *Edificare* propriè significat ædes struere : hic autem simpliciter struere. *Minari* hic pro promittere, ut in Synecdoche generis *promittere* pro *minari*. In quibus omnibus, quia durior & ingrator videtur immutatio, Catachresis est. (6) *Infinitum*, non sine Hyperbolica Auxesi. (7) *Innumeri*, multi. (8) *Sexcenta*, plurima, Metalepsis : duplex enim est Synecdoche : sexcenta pro innumera modus est primus, innumera pro multa secundus modus est. Hæc Metalepsis usitata est : ut in Aulular. Plauti. *Sexcenta sunt quæ memorem, si sit otium*. Mille etiam & centum per similem Metalepsin idem non raro significant, ut Eclog. 2.

Mille mea Siculis errant in montibus agne.

Et Aneid. 5.

— cen nubibus arcus

Mille trahit varios adverso sole colores. Aneid. 3.

Centum alii curva hæc habitant ad litora vulgò

Infandi Cyclopes, & altis montibus errant. & Aen. 6.

Non mihi si lingua centum sint, ora quæ centum.

(9) Hyperbole ista *Antonomasia* vulgò dicitur. vid. 6. in notis ad cap. 11. (10) *Sauromatae* & *glaciale Oceanum*, (11) *Curios*, (12) *Bacchanalia*, Auxesis est : hic enim cum loca remota, viros temperatos, & quodlibet intemperantia genus intelligat ; superlatis earum specierum, quæ in his generibus maxime excellunt, nominibus utitur : ubi quatuor troporum continuatio Allegoriam facit. Sic *Epicurus* pro voluptuario, *Aristides* pro iusto, *Crasus* pro divite, *Sardanapalm* pro effœminato, *Midas* pro avaro, *Thersites* pro deformi, *Pannus* pro perfido : quæ Auxesis est. Sic *Irus* et *Eodem* pro paupere, *Pygmaeus* aut *nanus* pro brevis stature homine : quæ Tapinosis est, five extenuans Hyperbole. (13) *Sydera*. (14) *Tartara*. *Sydera* pro sublimiori, & *Tartara* pro profundiori loco : in quibus est & Auxesis, & Allegoria. (15) *Seviores* &c. Sic Eclog. 7.

Nerine Galatea thymo mihi dulcior Hyble,

Candidior cycuis, hederâ formosior albâ.

ubi *sevir* *Bysiride*, *sevir* *Phalaris*, *thymo* dulcior, *cycuis* candidior : *hederâ* formosior, Auxesis sunt audaciores : quales innumera sunt, quæ in proverbis abierunt : ut

Lupet

Iapeto }
 Chrono & } antiquior.
 Titanibus }
 Chao & }
 Saturno }
 spongiâ bibacior.
 nive candidior.
 Melaniana }
 Hippolyto } castior.
 Crasso }
 Crasso } ditior.
 Prodicus doctior.
 Ulysses dolesior.
 Nestor facundior.
 Cædus generosior.
 Labyrinthus involutior.
 iracundior Adriâ.
 tartare }
 littore } loquacior.
 canis }

Stentore clamorior.
 electro lucidior.
 Cretense mendacior.
 auriculâ imâ mollior.
 Empusâ } mutabilior.
 Proteo }
 pice } nigrior.
 scarabeo }
 Pano perfidior.
 Lynceus perspicacior.
 lecytho pinguior.
 Milone robustior.
 pisce sanior.
 Socrate sapientior.
 Catone severior.
 Cera tractabilior.
 Pegaso velocior.
 cervo } vivacior.
 carne }
 lusciniâ vocalior.
 purpurâ voracior, &c

At

Tiresiâ }
 talpâ } cæcior.
 Iteberida }
 Philonide indoctior.
 inutilior blace.
 Leostrephide } macilentior
 Philetâ }
 Iteberide nudior :
 Iro } pauperior.
 Codrus }

Messenâ servitor.
 Gryllo }
 Corabo } stultior.
 Melitide }
 Morycho }
 plumbo stupidior.
 limace } tardior.
 testudine }
 Pisandro } timidior.
 Epeo }
 Care vilior.

& similia, Mioses sunt : nam comparatio in defectibus magis minuit. Ex huiusmodi Hyperbolis amatoriâ suam cantilenam composuit Polyphemus Met. 13.

Candidior folio nivei Galatea lignistri,
 Floridior prato, longâ præcerior alno,
 Splendidior viro, tenero lascivior bado,
 Levior assiduo detrâis æquore conchis.
 Solibus hybernis, æstivâ gratior umbrâ,

Nobilior

Nobilior pomis, platanus conspectior altis,
 Lucidior glacie, maturâ dulcior uvâ,
 Mollior & cynci plumis & lacte coactis,
 Et si non fugias, riguo formosior horto.
 Seviore indomitâ eadem Galatea juvenis,
 Durior annosâ quercu, fallacior undis,
 Lentior & salicis virgâ, & vitibus albis,
 His immobilior scopulâ, violentior amne,
 Laudato pavone superbior, acrior igne,
 Asperior tribulâ, fatâ truculentior ursâ,
 Sardiore equoribus, calcato immisior hydro,
 Et, quod præcipue, si possem, demere vellem,
 Non tantum cervo clavis latratibus actis,
 Verum etiam ventis, volucrisque fugacior aura.

(16) *Busiride*. Busiris Neptuni filius immanis Ægyptiorum tyrannus, hospites Jovi immolare solitus est: qui cum Herculi easdem insidias strueret, unâ cum Amphidamante filio, & ministris aræ, ab eo interfectus est. (17) *Ille*. Phalarin describit: de quo in Metonymia adjuncti. (18) *Lucinos*. In Allegoriâ istâ troporum significatio, hic ibidem ab oratore explicatur. (19) *Mecenates*. Significant hic *Marones* & *Virgilium* viros doctos, *Mecenates* verò doctorum patronos,

Caput Decimum.

Synecdoche totius est, quando ex toto pars significatur: estque integri, vel generis. 2 *Synecdoche*

SYNECDOCHE INTEGRÂ est, quando ex integro significatur membrum. *Æn. I.*

(1) *Pabula gustassent Troje*, (2) *Xanthumque bibissent*.

Epist. I. l. 4. Metalepsis est. *Res vides quomodo* Metalepsis. *se habeat*, (3) *orbem terrarum, distributis imperiis, arduere bella.* *S. Æn. I.*

— *Ingens à vertice* (4) *Peatus*

In puppim ferit——
Hyperbole. Hyperbole est Philip. 2. *Magister equitum, cui ructare turpe esset, is vomens frustis esculentis vinum redolentibus gremium suum, & (5) totum tribunal implevit.*

— (6) Sic numerus pluralis pro singulari. Ad Brut.

(7) *Nos populo imposuimus, & oratores visi sumus.* Trist. 1. Eleg. 1.

Nescit in immenso jactari (8) corpora Ponto : Nescit agi ventis : nescit adesse necem.

Ad Cap. 10.

(1) *Pabula.* (2) *Xanthum.* partem pabuli, partem Xanthi fluvii : non totum pabulum, non totum Xanthum. Sic Eclog. 1. *Aut Ararim Paribus bibet, aut Germania Tigrim.* (3) *Orbem.* imperium Romanum. Metalep. orbem pro globo Synecdoche est membri pro integro : & globum terræ pro parte globi, qualis est Romanum imperium, Synecdoche contraria est integri pro membro. (4) *Pontus.* unda. Metalepsis : nam Pontus Nerei et Doridis filius pro illa maris parte, quæ à palude Mæotide usque ad Tenedum insulam in mari Ægeo protenditur, Metonymia efficientis est : mare Ponticum pro universo mari Synecdoche est membri pro integro : et mare pro undâ seu fluctu maris, est Synecdoche contraria integri pro membro. (5) *Totum tribunal.* Auxesis hic est ad fœditatem facti exaggerandam. (6) *Sic numerus.* vide Synecdochen membri. (7) *Nos.* De se tantum loquitur orator. (8) *Corpora.* Suum intelligit poeta corpus, quod in quanto jam versâretur discrimine, uxorem queritur ignorare : eadem vox ibid. occurrit.

*Ferre (quid hic facio?) rapidi mea corpora ventis
Ausonios finis cur mea vela vident?*

Caput Undecimum.

SYNECDOCHE GENERIS est, quan-
do ex genere significatur species. *Æn.* 2. ⁴ *Synecdoche*
—*dolus an* (1) *virtus quis in hoste requirat?* ⁵ *Generis.*

Cat. 2. *Sine dubio perdidimus* (2) *hominem.*

Verr. 2. *Ad quam spem tam perniciosum, tam*
importunum (3) *animal reservetis?*

Sic cum (4) *vixisse*, & (5) *fuisse* dicimus,
quæ jam mortua esse, & non existere intelli-
gimus. *Æneid.* 2.

—*Fuimus Troes, fuit Ilium, & ingens*
Gloria Teucrorum—

Est autem hæc Synecdoche elegantior, cum
generali nomine, quod in eo genere maximè
excellit, (6) *ἄνθρωπος* insignitur. Sic
(7) *Tydidēs & Pelidēs*, pro *Diomede & Achille*.
Sic (8) *Poeta* pro *Homero*, aut *Virgilio*. (9) *O-*
rator pro *Demosibene*, aut *Tullio*. *Catachresis* *Catachresis*
est *Æneid.* 2.

Non prius adspicies ubi sessum etate (10) *pa-*
liqueris Anchisen?—& *Æneid.* 1. *(rentem*
(11) Promissuorem. (12) *Erratum pro scelere*
Hyperbole est. Allegoria hic etiam est fre-
quens. ^{Hyperbole.} ^{Allegoria.}

Catil. 1. *Exire ex* (13) *urbe consul hostem jubet.*

Ad Cap. 11.

(1) *Virtus*. fortitudo. (2) *Hominem*. *Hominem*
dicit pro *Catalina*. (3) *Animal*. *Animal* pro *bis* dicit

dicit orator. (4) *Vixisse*. (5) *Fuisse*. Vixerunt, fuerunt, & huiusmodi voces, generale quiddam in se complexi videntur: quæ enim fuerunt, vel tantum fuerunt & jam non sunt, vel cum fuerunt, tum sunt etiam: Quando igitur *fuimus*, & *fuis* significant hic fuisse tantum, & non etiam nunc esse; Synecdoche est generis pro specie. (6) *γαλ' ἰσοχω'* per excellentiam

Antonomasia

sive ob eminentiam: Antonomasia vulgè dicitur: ut etiam cum contra per Synecdochen speciei, nomen proprium pro communi usurpatur. (7) *Tydidēs & Pelidēs*. Patronymica sunt loco priorum posita: Erant enim Diomedes, & Achilles, hic Pelei, ille Tydei filii fortissimi. Itidem binos suscepit Atreus ex Ærope filios, Agamemnonem & Menelaum: per Atridem tamen Agamemnonem intelligimus, quippe qui in expeditione Trojanâ rex regum diceretur: ut Horat. Epist. I. — *Nestor componere lites*

Inter Pelidem festinas, & inter Atridem.

(8) *Poëta*. (9) *Orat*. Utenim inter Poëtas Homerus apud Græcos, Virgilius apud Latinos; sic inter oratores Demosthenes apud illos, Cicero apud hos, principes extiterunt. (10) *Parentem*. pro patre. Catachresis: parere enim, unde parens dicitur, est tantum seminarum: ut ad matrem facilis, ad patrem verò durior translatio videatur. (11) *Promiss*. Promisi hic ponitur Catachresticòs pro minatus sum, ut contra in Synecdoche speciei. (12) *Erratum*. Tapinosis est, atrocitatem rei elevans: sic cum *teigisse* dicimus qui *alapaam impiegit*, aut *lesisse* qui *vulneravit*. (13) *urbe*. hic generalibus verbis, *urbe, consul, hostem* intelligis *Româ, Tullius, Cætilinam*.

Epilogus tro-
porum.

Atque hæc de Tropis: quorum si præstantia & excellentia spectetur, longè princeps erit Metaphora: Ironia deinde succedet: tertia erit Metonymia: postrema Synecdoche. Usus autem etiam frequentissimus est Metaphoræ: deinde Metonymiæ: tum Synecdoches: rarissimus Ironiæ. Hanc autem inductionem, octo Ciceronis consulares à P. Ramo observatæ concluderunt. At præcipuè tres species Metonymia, Metaphora, Synecdoche, sæpe coniunguntur. In Pis. *Unus ille aëtes mihi quidem instar immortalitatis fuit, cum senasum egressum vidi, populumque Ro-*

manum

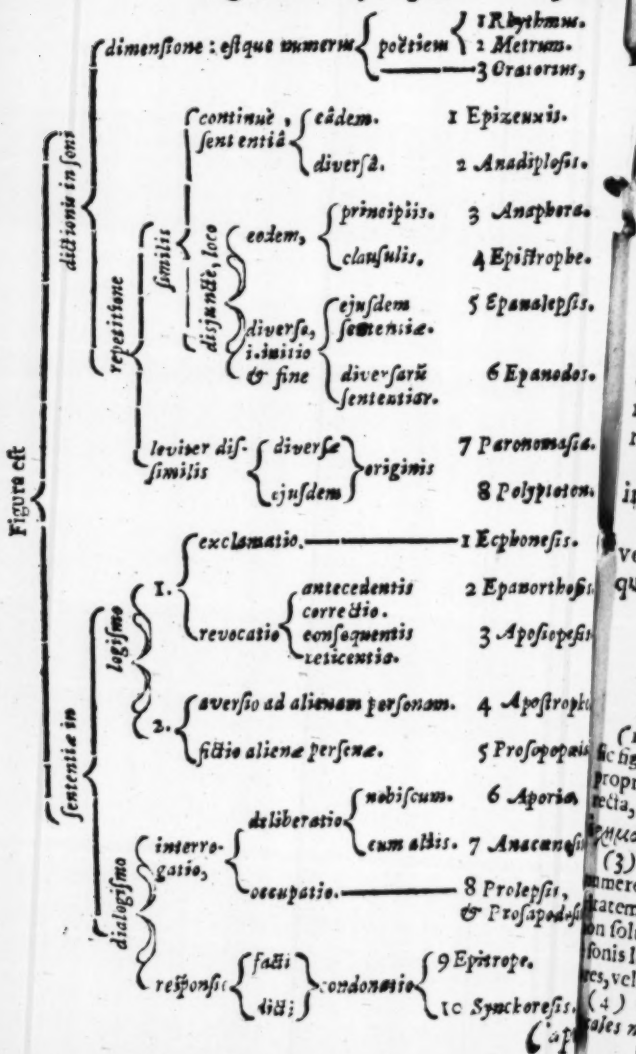
manum universum: scilicet ipsa Roma propè convulsa sedibus suis, ad complectendum conservatorem suum procedere visa est: quæ me ita accepit, ut non modò omnium generum, ætatum, ordinum, viri ac mulieres omnis fortune ac loci; sed etiam mania ipsa viderentur, & tecta urbis, ac templa letari. Hic Metonymia sunt, senatus, pro senatoribus, Roma pro Romanis: Synecdoche tecta pro edificiis, mania pro urbe: Metaphora autem illæ ex inanimatis & brutis rebus, animata & actuosæ [procedere, accepit, letari] præcipuam laudem obtinent.

C

Figu-

Caput Duodecimum.

EXposito in tropis primo genere elocutionis, sequitur ut de figurâ secundo loco dicatur. Figura est elocutio quâ (1) orationis habitus à (2) rectâ & simplici consuetudine mutatur.

Σχημα.
Figura.

Figura est dictionis, aut sententiæ. Figura dictionis est figura, quâ oratio figuratur dictionibus apte & jucundè inter sese resonantibus. Estque in sonorum dimensione vel repetitione.

Figura dictionis.

Figura indimensione est suavis ille sonorum in oratione (3) numerus.

Est autem hic perpetuò nitendum, ut (5) vocalium in diversis vocibus concursus sit quam rarissimus.

Ad Cap. 12.

(1) (1) Ut enim tropus ferè est singularum vocum; sic figura conjunctarum est: utque vocum alia est propria, alia modificata; sic orationum alia est recta, alia figurata: illam Græci ἀγμάτισον, hanc ἀγμάτισον vocant. Q. 19. c. 1.

(3) Quo uno nihil est cognatius nostris animis: numero enim excitamur, & languescimus; & ad hilaritatem, tristitiamque deducimur. Ejus verò gratia non solum ducitur è mensuris syllabarum, sed etiam sonis literarum; maxime vocalium, quæ vel grandiores, vel magis confertæ, in dictionibus resonant.

(4) Orat. Pers. ¶ 33. Nemo est tam rusticus, quin tales nolis conjungere. & mox, Crebram vocalium

concurſionem, magnâ ex parte, ut viſioſam, fugit Demosthenes. At Q. l. 9. c. 4. Vocalium concuſum cum accidis; hias, & interſiſtis, & quaſi laborat oratio: non tamen id, ut crimen ingens, expaveſcendum eſt: ac neſcio negligentia in hoc, an ſollicitudo, ſit peior. Inhibeat enim neceſſe eſt hic maius impetum dicendi & à potioribus avertat.

Caput decimum tertium.

Numerus
poëticus.

Numerus eſt poëticus, vel oratorius. Poëticus eſt, qui perpetuis certorum ſpatorum legibus aſtringitur; (1)

Numerus poëticus eſt rhythmus, aut metrum.

Poëticus.
Rhythmus.
Numerus.

RHYTHMUS eſt numerus poëticus certum ſyllabarum numerum, nullâ habitâ quantitatis ratione, continens. Plerumque autem Epistrophen ſoni conjunctam habet (2): ut in illo Homeri noſtri poemate.

Spencer.

Deeds ſoon doe die howe'er nobly done,
And thoughts of men doe as themſelves decay;
But wiſe words taught in numbers ſo to run,
Recorded by the Mute live for aye:
He may with ſtorming ſhoulders be waſht away:
He better bearing winds with horridous blaſt,
Shall age, nor envy, ſhall them ever waſt.

Achilles.
Homerus.

For not to have been dypt in Lethe Lake,
Could ſave the ſon of Thetis from to die:
But that blind Bard did him immortal make,
With verſes dypt in dew of Cæſar's lie:
Which made the Eaſterne Conquerour to cry,
O fortunate young man whoſe virtue ſound
Shall have a trump, thy noble acts to ſound.

Alexander.

Rhythmum genera partim ſyllabarum ſuarum
numeri

numero, partim variâ sonorum resonantium dispositione distingui possunt: sed ea (4) optimorum poetarû observatio optimè docebit.

Ad Cap. 13.

(1) Et ferè in fabulosis argumentis ad hominum morès imitandum & exprimendum: hinc tragœdia, comœdia, & cetera poematis genera orta sunt: in quibus *αἰνέσις καὶ ἀναγνώσις*, varietas casuum & agnitio tandem insperata delectarent animos: ad eamque rem Rhetorici cujusque ornamenti præcipua licentia est assumpta.

(2) Et est linguis vernaculis accommodatior.

(3) Decasyllabus iste Rhythmus, ut metrum Heroicum, præcipuè celebratur.

(4) Quales sunt apud nos Homero, Maroni, Ovidio, ceterisque melioris notæ prætis æquiparandi, D. Philippus Sidney, Edmundus Spencer, Samuel Daniel, Michael Drayton, Josuah Sylvester, ingeniosè pius Franciscus Quarles, & quem cum honore memoro, Divinus ille vates Georgius Wither, aliq; ingenio & arte florentes, quorum hæc ætas uberrima est. Quibus accedat ex Poetis scenicis, Seneca, Plauto, Terentio neutiquam inferior, tragicus comicus historicus Guilielmus Shakespeare: alique singularis illius artificii ampliores non pauci.

Caput 14. De Metro.

§. 1. De Metaplasmo.

¶ 1.

METRUM est numerus poëticus certis pedibus constans : quorum ultimus ultimam habet indifferentem.

Hujus numeri gratiâ Metaplasmus [i. transformatio quardam dictionis] permittitur ; quando scilicet aliquid in ea redûdat, deficit, aut immutatur.

Redundat aliquid addendo, vel distrahendo : Deficit (1) elidendo, (2) auferendo, vel contrahendo.

Metaplasmi itaque quatuor sunt genera [1 in Elidendo, 2 in Addendo & Auferendo, 3 in Distrahendo & Contrahendo, ac 4 in Immutando]

*Primum genus
est Metaplasmi.*

Primi generis duæ sunt species ; [Synalæpha & Ecthlipsis]

SYNALÆPHA est elisio (3) vocalis ante vocalem (4) in diversis dictionibus.

ECTHLIPSIS est elisio consonantis cum præeunte vocali in fine dictionis, vocali sequente ; Hor. Epist. 2. l. 1.

(5) *Sincerum est nisi vas, quodcunque infunditur, acescit.*

At *heu*, (6) *ô*, *ah*, id non eliduntur.

Atque hoc Metaplasmi genus (7) fere perpetuum est ; reliqua rariora.

Ad

Ad ¶. I.

(1) *Elidendo* (2) *anferendo*. Elidere est quædam
scriptione integram est, icanlione mutilare: auferre
est etiam scriptione demere.

(3) *Vocalis*. Diphthongus hic rationem habet vo-
calis: ut

Agricolo hyberno latissima pulvere farræ. Georg. 1.
Bine aures duplici aptantur dentalia dorso. Ibid.

(4) Eliditur aliquando vocalis ante vocalem in di-
versis ejusdem dictionis compositæ, partibus: ut
graveolens, semianimis, semihomo, antecambulo, anteis.
Cetropiumq; thymum, & graveolentis centaurea. Geo. 9.
Semian mi lapsoque supervenit. Æneid 12.
Semihominis Cari facies quam dira tegebat. Æneid 8.
Sum comes ipse tuus tumidiq; antecambulo regis. Mar. l. 2.
Nunc præceantē sequitur, nunc præviam anteis. Met. 11.
Qui candore nives anteisirent, cursibus æquor. Æn. 12.

(5) *Syncerum*. Hic um in Syncerum, item E in
quodcunque eliditur; ferit autem ultima, cum sit bre-
vis, pro longâ habetur.

(6) O tamen interdum unum tempus amittit: ut
Te Corydon & Alexi. Trabit sua quemque voluptas. Ecl. 2.
Vide mox Synalæpham omissam.

(7) *Fere perpes*. Nam Synalæpha (Græcorum
more) interdum omittitur: ut

Synalæpha.
omissa.

Et longum formose vale, vale, inquit, Iola. Eclog. 3.
Credimus? An qui amant ipsi sibi somnia fingunt? Ec. 8.
Nomen & arma locus servant, te amice nequius. Æn. 6.
Tuque, ô Tybri, tu, ô genitor, cum flumine sancto. Æn. 8.
Uno in lectulo erudituli ambo. Catull. in Mamu-
ratam & Cæsarem.

Implêrunt montes, flêrunt Rhodopie arces. Geo. 4.
Ubi vocales longæ non elisæ, dimidiam amittunt
quantitates.

Interdum etiam manent integræ: ut

Stant & juniperi, & castaneæ birsute. Eclog. 7.
Clamâssent ut litum Hyla, Hyla omne sonaret. Eclog. 6.

Hic A in priori Hyla manet longum, in posteriori
corripitur. Sic

Ter sunt conati imponere Pelio Ossan.

Georg. I.

Ubi I suam retinet quantitatem, O vero corripitur.

Manet aliquando & vocalis brevis: ut

Ponderis amissa vi posses stare inani. Lucret. lib. I.

Et vera incessu patuit Dea: ille ubi matrem. Æneid. I.

Et his id Arethusa, id Arethusa, vocavit. Met. 3.

*Æthlipsis
omissa.*

Est etiam ubi Æthlipsis omittitur: ut apud Boetium citante Prisciano.

Insignita fere turba milia militum obo.

Quædam etiam hujus generis sunt apud Lucretium: ut

Corporum augebis numerum, summamque sequatur. lib. I.

Nam quod fixidum est è levibus atque rotundis. lib. 2.

Namque papaverum aura potest suspensa levisque. lib. 3.

Semina seque simul cum eo commiscuit igni. lib. 6.

Quos etiam Ovidius imitari ausus est:

Digna sum, & cupio fieri matrona potentis. Epist. 5.

Ut Albinus habet exemplar: quamvis castigato, nescio quis, ne metrum claudicaret plus satis sollicitus otiosa conjunctionis que adjectione sustentandum censuit. Sic enim aliàs legitur, *Digna que sum, &c.*

Veteres etiam S. cum sua vocali, ante vocalem elidebant; ante consonantem tantum S. ut Ennius.

Spernitur orator bonus, horridus miles amatur.

Vicit Olympia nunc senio confectum quiescit.

(Citat Cicero istud de Senectute, illud pro Muræna)

& Lucretius frequenter.

Nam fierent juvenes subito ex infamibus patris. lib. I.

Pondus uti saxi calor ignibus liquor aquæ. Ibid.

Nonne vides etiam patefactis temporis puncto. Ibid.

Et Hostillas Annal. I.

Sæpe greges pecuum ex hybernis pastibus pulsi.

Catullus etiam ad Gellium dixit.

Affixus nostris tu dabis supplicium. Et Manil. lib. 2.

Formosos Phæbum Geminos, Cyllenium Cancrum.

Sic Lucret. lib. 2.

Est è levibus atque rotundis admixta volare. Et lib. 4.

Nonne vides igitur quædam puncto temporis imago.

Etiam Virgilius Æneid. 2.

Limina telorum & mediis in penetralibus hostem.

Et Æneid. 12.

Inter se cecisse viros, & decernere ferro.

Super-

Superest aliquando in versu (qui inde Hypermeter ^{Elisio Hy-} dicitur) post pedes debitos syllaba vocali aut M. ter-
minata, quæ à vocali sequentem versum inchoante,
elidenda est, ut

Inferitur verò ex fatu nucis arbutus horrida :

Exstertiles Platani &c. Georg. 2.

Barba erat incipiens, barba color aureum, aurea

Ex humeris &c. Met. 12.

Jamque iter emens turres & tecta Latinorum

Ardus cernebat &c. Æneid. 7.

Et tellus Cyrcæ, & spissi littoris Antrum

Huc utri &c. Met. 13.

Enclitica conjunctio quæ frequentissimè superest: ut

Si non tanta quies irret frigusque caloremque

Inter &c. Georg. 2.

Navigiis pinos, domibus cedrosque cupressosque

Hinc radios &c. Ibid.

Facemur doceat: ignaribominumque locorumque

Erramus &c. Æn. 2.

Aurea cui gradibus surgebant limina, nexæque

Ære trabes &c. Ibid.

Quem non inculcavi amens hominumque deorumque,

Aut quid in eversa vidi crudelius urbs? Ib.

Sed ista partim antiquata, partim licenter à Poëtis
turbata, notanda magis discantibus quàm imitanda
sunt.

§. I. ¶. 2.

Metaplasmi, in addendo & auferendo, sex ^{Secundum}
sunt species: [Prothesis Aphæresis, Epen-^{genus Meta-}
thesis Syncope, Paragoge Apocope.] ^{plasmii.}

PROTHESIS est, quæ literam vel sylla-
bam addit in principio: ut (1) gnatus (2) te-
tuli.

APHÆRSIS est, quæ à principio aufert:
ut (3) temnere.

EΠENTHESIS est, quæ addit in medio:
ut (4) alitui, (5) navita, (6) Imperator, (7)
litera.

C 5

SYN-

Ter sunt conati imponere Pelio Ossan.

Georg. I.

Ubi I suam retinet quantitatē, O vero corripitur.

Manet aliquando & vocalis brevis: ut

Ponderis amissa vi possunt stare inani. Lucret. lib. I.

Et vera incessu patuit Dea: ille ubi matrem. Æneid. I.

Et bis id Arethusa, id Arethusa, vocavit. Met. 5.

*Æthlipsis
omissa.*

Est etiam ubi Æthlipsis omittitur: ut apud Ennium citante Prisciano.

Insignita fere tum millia militum obo.

Quædam etiam hujus generis sunt apud Lucretium: ut

Corporum augebis numerum, summamque sequatur. lib. I.

Nam quod fluvidum est è levibus atque rotundis. lib. 2.

Namque papaverum aura potest suspensa levisque. lib. 3.

Semina seque simul cum eo commiscuit igni. lib. 6.

Quos etiam Ovidius imitari ausus est:

Digna sum, & cupio fieri matrona potentis. Epist. 5.

Ut Albinus habet exemplar: quamvis castigato, nescio quis, ne metrum claudicaret plus satis sollicitus otiosa conjunctionis que adjectione sustentandum censuit. Sic enim aliàs legitur, *Dignaque sum, &c.*

S. disum.

Veteres etiam S. cum sua vocali, ante vocalem elidebant; ante consonantem tantum S. ut Ennius.

Spernitur orator bonus, horridus miles amatur.

Vicit Olympia nunc senia confectum quiescis.

(Citatur Cicero istud de Senectute, illud pro Muræna)

& Lucretius frequenter.

Nam fierent juvenes subito ex infamibus parvis. lib. I.

Pondus uti saxi calor ignibus liquor aquæ. Ibid.

Nonne vides etiam patet factum temporis puncto. Ibid.

Et hostillas Annal. I.

Sæpe greges pecunum ex hybernis pastibus pulsi.

Catullus etiam ad Gellium dixit.

Affixus nostris tu dabis supplicium. Et Manil. lib. 2.

Formosos Phæbum Geminos, Cyllenium Cancrum.

Sic Lucret. lib. 2.

Est è levibus atque rotundis admixta volare. Et lib. 4.

Nonne vides igitur quædam puncto temporis imago.

Etiam Virgilius Æneid. 2.

Limina tectorum & mediis in penetralibus hostem.

Et Æneid. 12.

Inter se coisse viros, & decernere ferro.

Super-

Supereſt aliquando in verſu (qui inde Hypermeter eliſio Hy-
dicitur) poſt pedes debitos ſyllaba vocali aut M. ter- permeiri.
minata, quæ à vocali ſequentem verſum inchoante,
elidenda eſt, ut

Inferitar verò ex ſatu nuciſ arbutus horrida :

Ex ſteriles Platani &c. Georg. 2.

Barba erat incipiens, barbæ color aurem, aurea

Ex humeris &c. Met. 12.

Jamque iter emenſi turres & teſta Latinorum

Ardus cernebat &c. Æneid. 7.

Et tellus Cyrcæ, & ſpiſſi littoris Anſium

Huc ubi &c. Met. 13.

Enclitica conjunctio quæ frequentiſſimè ſupereſt: ut

Si non tanta quies irat frigique caloremque

Inter &c. Georg. 2.

Navigiis pinos, domibus cedrosque cupreſſosque

Hinc radios &c. Ibid.

Jaſtemur doceas: ignari hominumque locorumque

Erramus &c. Æn. 2.

Aurea cui gradibus ſurgebant limina, nexæque

Ære trabes &c. Ibid.

Quem non incuſavi amens hominumque deorumque,

Aut quid in everſa vidi crudeliſ urbe? Ib.

Sed iſta partim antiquara, partim licenter à Poëtis
uſurpata, notanda magis diſcentibus quàm imitanda
ſunt.

§. I. ¶. 2.

Metaplaſmi, in addendo & auferendo, ſex *Secundum*
ſunt ſpecies: [Protheſis Aphæreſis, Epen- *genus Meta-*
theſis Syncope, Paragoge Apocope.] *plaſmi.*

PROTHESIS eſt, quæ literam vel ſylla-
bam addit in principio: ut (1) gnatus (2) te-
tuli.

APHÆRSIS eſt, quæ à principio aufert:
ut (3) temnere.

EPENTHESIS eſt, quæ addit in medio:
ut (4) alitū, (5) navita, (6) Induperator, (7)
litera.

SYNCOPE est, quæ è medio aufert; ut
(8) *vincla*, (2) *virum*, (10) *petii*, (11) *repostus*.

PARAGOGÉ est, quæ addit in fine; ut
(12) *dicier*.

APOCOPE est, quæ à fine aufert; ut (13)
dixit, (14) *carru*.

Ad ¶. 2.

PR.

(1) Pro *natus*: ut

_____ *gnato ut medicarer tuo*. And. Act. 5. Sc. 2.

(2) pro *tulis*: ut

Incepi dum res ætulis: nunc non fert. And. Act. 5. Sc. 1.

APH.

(3) pro *contemnere*: ut

Jejunum raro stomachum vulgaria temnit. Hor. Sat. 2. l. 2.

EP.

(4) pro *alium*: ut

Alitum pecundumque genus sapor alius habebat. Æn. 8.

(5) pro *nauta*: ut

Navita de venis, de tauris narrat arator. Prop. 1. 2. El. 1.

(6) pro *imperator*: ut

Quales nunc epulas ipsum gluisse putamus.

Induperatorem. _____

Juv. Sat. 4.

Item *Indugredi sceleris. quin contra se ipsi olivæ*. Luc. 1.

At non esse tan. en perplexis indupedita.

Idem 2.

(2) pro *littera*; ut

Littera scripta manet.

Sic * *quattuor*, *Porsenna*, *quotidie*, &c. solent enim Poëta in quibusdam vocibus post si illam naturâ brevem, ut eam producant, consilio iam immediatè sequentem geminare; præcipuè post præpositionem *re*, ut *relliquiæ*, *relligio*, *relligisus*, *repperi*, *reppuli*, *relluli*, *rellam*, *redduco*, &c.

* *Quattuor* naturâ corripitur, sicuti *quotidie*, & *Porsenna*; ut

Cedunt ter quattuor de cale corpora sancta. Eunius

Quod etiam appar. in quâter & quâterni.) Sed Epenthesis hic ita invaluit, ut vix usquam correptum legas.

SYNC.

(8) *Vincla* pro *vincula*. Sic (a) *circulus*, (b) *gubernaculum*, (c) *manipulus*, (d) *cruculus*, (e) *tericulum*, (f) *salutis*.

clum, pro circulus, gubernaculum, manipulus, oraculum, periculum, seculum.

(a) *At primum laxos tenui de vimine circlos.* Georg. 3.

(b) *Ipse gubernaculo rector subit ipse magister.* Æn. 5.

(c) *Immundi meminere suos jacitare maniplos.* Georg. 5.
& *Disjettique duces, desolatique maniplos.* Æn. 9.

(d) *Rursus ad oraculum Orsygia Phæbique remenso.* Æn. 3.

(e) *Magnus ab integro seclorum nascitur ordo.* Eclog. 4.
& *Talia secula sunt dixerunt currite fatis.* Ibid.

(9) *virum pro virarum*: Sic *deum*, *adum*, *superum*,

(a) *magnanimum*, (b) *equum*, (c) *socium*, *lencrum*, *Danum* & similia: item (d) *currum*: pro *curruum*, *Deorum*, *Divorum*, &c. Iste genicivus concisus frequentissimus est apud Poetas.

(a) *Magnanimam baron, pueri in nuptaq; puella.* Geo. 4.

(b) *Et jam tempus equum spumantia solvere colla.* Geo. 2.

(c) *Oblitus decorisque sui sociumque salutis.* Æn. 5.

(d) ——— *que gratia currum.*

Armorumque suis vivis, que cura nitentes. Æn. 6:

(10) *petii pro petivi*: Sic (a) *lenibat*, (b) *vestibat*, (c) *polibant*, (d) *nutribat*, *dixi*, (e) *direxi*. *petiit*, (f) *perculsi*, (g) *amissi*, *accessit*, *adnoverunt*, *gustaram*, *audieram*, (h) *porgite*, (i) *surpise*, (k) *extinxem*, (l) *vixet*, (m) *jussit*, (n) *explēsse*, (o) *divisse*; pro *leniebat*, &c. *dixisti*, *direxisti*, *petiit*, *perculisti*, *amissisti*, *accessistis*, *adnoverunt*, *gustaveram*, *audieram*, *porgite*, *surripite*, *extinxissem*, *vixisset*, *jussit*, *explēvisse*, *divisisse*.

(a) *Lenibat distis animum, lachrymasq; ciebat.* Æ. 6.

(b) *Tam mihi prima genas vestibat flore juvenia.* Æn. 8.

(c) *Certatim squammis serpentum auroq; polibant.* Ibid. 1.

(d) *Nutribat teneris immulgenti ubera labris.* Æn. 9.

Sic *Veller a virgati custodibant calathisq;.* Catul. l. 1.

Argonautico.

Aque hinuli pellis toros operibat amantes. Propert. l. 3. de avar. Puel.

(e) *Dardana qui Paridi direx i tela manusq;.* Æ. 6.

(f) *Gaudes si cameram percussit forte penes te.* Horac.

Sat. 3 lib. 2.

(g) *Simul confilium cum re amissi.* Eun. Act. 2. Sc. 7.

(h) *Cingite fronde comas, & pocula porgite dextris.* Æ. 3.

(i) *Quiddam in ignem addens, manu me sua pie morti.*

Hor. Sat. 3 l. 2.

(k) Cū.

- (k) Cū genere extinxē memet super ipsa dedissem. *Æn.* 4.
 (l) Vixit cui vitam dem, aut sua dextra dedisset. *Æn.* 11.
 (m) Cetera qua jussu mecum manus inferat arma. *Ibid.*
 (n) — — — — — animūque explēsse juvabit. *Æn.* 2.
 (o) Antiquo censu gnatis divisisse duobus. *Hor. Sat.* 3.
 lib. 2.

(II) *repositus* pro *repositus* : Sic (a) *compositus*, (b) *expositus*, (c) *impositus*, (d) *suppositus*, ablata vocali I.

(a) *Troja* : nunc placidā *compositus* pace quiescit. *Æn.* 1.

(b) *Obvia* venitorum furtis *exposita*q; *Ponto*. *Æn.* 10.

(c) *Inarime* Jovis imperiis *imposita* *Typhoeo*. *Æn.* 9.

(d) *Hic crudelis amur* tanri *supposita*que furto. *Æn.* 6.

Cæterorum exemplis, ut frequentioribus, supero fideo.

P A.

A P.

(12) *dicier* pro *dicī* : ut

Est aliquid digito monstrari, et dicier, Hic est. *Ovid.*

(13) *dixim*, (14) *curru*, pro *dixime*, *curru* : ut

Sed tamen iidem olim curru succedere sueti. *Æn.* 3.

Sic *aspettu*, *venatu*, pro *aspetui*, *venatu* :

Siste gradum, teq; aspectu ne sustrabe nostro. *Æn.* 6.

Venatu invigilant pueri, sylvasq; fatigant. *Æn.* 9.

Dativus quarti flexus, quo facilius numeris *Epici* inserviat, apud *Poetam* *Apocopen* semper patitur.

§. I. ¶. 3.

Metaplasmi
 terium ge-
 nium.

Metaplasmi in *Distrahendo* & *Contrahendo* dux sunt species, [*Diæresis* & *Synæresis*.]

DIÆRESIS est, quæ unam syllabam in duas distrahit: ut (1) *viētāl*, (2) *aheneus*, (3) *sūctus*, (4) *evolūisse*, (5) *persolūenda*.

SYNÆRESIS est, quæ duas syllabas in unam contrahit: ut (6) *aurea*, (7) *aureis*, (8) *aureo* disyllaba : & (9) *abjete*, (10) *tenuia* trisyllaba.

Quædam contractè etiam scribuntur; aut aliquando, ut *Nil*, (11) *mī*, (12) *imperī*, *obit*, (13) *prēndo*; aut semper, ut *hīge*, *quadrīge*, *cōgo*, *tibicō*; *Ex nihil*, *mīcī*, *imperīi*, *obiit* pro *obruit*.

obivit per Syncopen, prehendo, bijuge, quadri-
juge, coago, tibiicen.

Quædam licet integre scribantur, tamen
in metri dimensione fere contrahuntur: ut
hic, cui, dii, ii, (14); & composita, proin,
dehinc, deest, (15).

Ad ¶. 3.

(1) *Picta* pro *pictæ*. Genitivos primæ hunc in mo-
dum distrahere Lucretio solenne est: Virgilius id fe-
cit quatuor tantum locis. DI. E.

Aulæ in medio libabant pocula Baccho. Æn. 3.

Æthereum sensum atque auræ simplicis ignem. Æn. 6.

Exultantq; æstu latice, furit intus aqua. Æn. 7.

Dives equum, dives pictæ vestis & auræ. Æn. 9.

Hujus Diæretis ratio est, quod quæ Latinis est
Diphthongus æ, eadem Græcis est ai: Ideoque illi
hos imitari & diphthongum hanc in ai dissolvunt, & a
vocali puram longam faciunt.

(2) *abeneus* pro *ænens*: ut

Si rectè facies, hic murum abeneum esto. Hor. Ep. 1. l. 1.

Sic *evobe* pro *evæ*.

Evobe Bacche fremens solum te virgine dignum. Æn. 7.

Nam Græcè est *êvet*, unde *Eva*.

Eva recenti mens trepidat metu. Carm. 2. Od. 19.

Sic apud Catull.

Verbosa gaudet Venus loquelâ. In Cam.

(3) *suæm* pro *suetus*: ut

Cum mihi non tantum furesque, fereq; suæ. Hor. Sat.

1. lib. 1.

ubi *u* liquescens fit vocalis, ut etiam in sequentibus:

Indo agite & posite quæ vox inopina suâsit. Thebaid. 1.

Holm suæve multiplex herba gemm. Virg. Hort.

Fundat ab extremo flavos Aquilone suævos. Luc. lib. 2.

Imposito fratri moribunda relanguit ore. Met. 6.

(4) *evoluisse*, (5) *persoluenda*, pro *evoluisse*, *persol-
venda*.

Debueram suos evoluisse suos. Ovid. Epist. 1. 2.

Nunc quoque te salvo persolvenda mihi. Ovid. Ep. 6.

ubi

ubi v consona in vocalem vertitur : ut etiam in sequentibus :

Stamina non ulli dissoluenda deo.

Tibull. El. 7.

Sis satis ornatas dissoluisse comas.

Tibull. El. 10.

Quod zonam soluit diu ligatam.

Cat. ad pas.

SYNÆ.

(6) aurea.

Auræ composui spondâ, mediamque locavit.

Æn. 7.

Auræ percussum virgâ versumque venenis.

Æn. 7.

Sic Aut nulla inter se duo sint ex omnibus eadem.

Luc. 4.

Cetera de genere hoc eadem ratione creantur.

Luc. 10.

Unâ eademq; viâ sanguisq; animusq; feruntur.

Æn. 10.

Hâc eadem rursus Lygdame curre viâ.

Propert. lib. 3.

Sudando pinguem visis albumq; nec ostrea.

Horat.

Sat. 2. lib. 1.

Nec tantum Rhodope miratur & Ismarus Orpheus.

Ecl. 6.

Sen lento fuerint alvearia vimine texta.

Geor. 4.

Canices inculta jacet, flant lumina flammea.

Æn 6.

(7) aureis.

Atria, dependent hyckni laquearibus aureis.

Æn. 1.

Sic Libra diei somniq; pares ubi fecerit horas.

Geor. 1.

Unumq; noxam, & furias Ajacis Oilei.

Æn. 1.

Jam validam Iliæ navem, jam foris Actææ.

Ibid.

Ferreiq; Eumenidû thalamus, & discordia demens.

Æn. 6.

Centum ærei claustrum velles, æternaq; ferri.

Ibid.

Fripere si noli quod multo charum illi.

Cat. ad Quint.

(8) au eo.

Hic finis fandi : solio tum Juppiter aureo.

Æn. 10.

Sic Atq; eodem passio rebus sint omnibus apta.

Lucr. 6.

Uno eodemq; igni sic nostre Daphnæ amore.

Eclog. 2.

Rege sub Eurystheo satis funem iniquæ.

Æneid 8.

Cum restit campis, & jam se condidit alveo.

Æn. 9.

Nam per aquas quæcunq; cadunt, atq; æra deorsum.

Lu. 2.

Defficere ipse oculus rem seorsum corpore toto.

Lucret. 3.

Item Legibus hinc quodâ ratio discriminat omnia.

Lu. 2.

Bis patria cecidere manus, quin protinus omnia.

Æn. 6.

Proferam manibus vstas, & verba precantia.

Æ. 1.

Nisi Hypermetrum potius hunc versum dixeris,

quia vocalis sequitur. (9) abierte, (10) tenuia.

Ædificant, solâq; intexunt abierte costas.

Æneid. 2.

Velleraq; ut solis depellunt tenuia Seres.

Geor. 2.

ubi I & V vocales in consonas mutantur : etiam in sequentibus.

Sardoniches, smaragdos : adamantas, jaspidos uno.

Mar.

l. 5. p. 1.

Herod.

Herem parietibus stala, postesq; sub ipsos. Æn. 2.

Custodes superre valent, labat ariete crebro. Ibid.

Arietat in portas & duos obice postes. Æn. 11.

Fluviorum rex Eridanum, camposq; per omnes. Georg. 1.

Item Propterea quia corpus aque naturaq; tenuis. Lu. 3.

Tenuis ubi argilla, & dumosis calculum arvis. Geor. 2.

Genua labant, gelido concrevit frigore sanguis. Æn. 12.

Lectorem obiter admonitum velim, fingi hic à quibusd. in Synæresin hanc non animadvertentibus, contra hujus metri legem pro pede Dactylico, aliàs Proceleusmaticum, sive duplicem Pyrrichium, aliàs Anapæstum: & si Lucretiana illa

[*Propterea quia corpus aque naturaq; tenuis.* Lib. 2.

Mittunt, effugas quoque debent mittere tenues.] Lib. 4.

& in villa]

fortè occurrissent; dubium non est statuisse etiam eos, pro Spondeo Trochæum, seu Anapæstum poni.

Apud Lucretium, per Synæresin, u vocalis liquescit; quemadmodum per Dizeresin u liquescens fit vocalis.

Et simili ratione animalia suapte vagari. Lib. 1.

Lanigera pecudes, & equorum duellica proles. Lib. 2.

Et apud Laetantium in Phœnice.

Duodecies undis irrigat omne nemus.

(11) mî: ut

In tempore ipso mî advenis.

And. Act. 5. Sc. 6.

(12) imperî: ut

Imperî rebus? prece quâ fatigent. Hor. Od. 2. lib. 1.

Item Nec spes libertatis eras, nec cura peculî. Ec. 1.

Hic simul accepit patrimoniû mille talenta. Hor. Sat. 3.

lib. 2.

Et ibidem *Albucâ, Perillî, Staberî, Arrî, Cannû,*
Menenî.

(13) prændo: ut

Deprehendi miseram est.

Sat. 2 lib. 1.

(14) Sic *cuius*, & cætera composita à *cui, deû, si, iidem, iidem.*

(15) Sic etiam *Proinde, deinde, deinceps, deeram, deero, deesse, &c.*

Rejicio etiam & ejicio interdum contrahuntur: ut

T tyre pascentes à flumine rejice capellas. Eclog. 3.

Tela manu rejicit; canes in vulnus hiantes. Stat. Eb. 4.

Ejicit enim sul. i: ead. regione viâque. Lucret. 4.

Secunde

Scande voce, reiecit, eiecit. Abiecta enim 7 consona
per Syncopen, (quod aliis compoſitis à jacio uſu venit:
ut

Turpe puta: abici, quia ſis miſerandus amicus. Pont.
lib 2. El. 2

Nil adicit perſo Lucretius ſuſoque ſorum Mart. l. 4.
Ep. 54.

Cur obicis magno tumultum, manſque vagantes.
Lucan. lib. 17

Iſſe manu ſubicit gladios, ac tela miniſtrat. Lucan,
l. 7.) e & i contrahuntur in ei.

Synæreſis exempla vide plura in tertia Regula de
omnibus.

§. 1. ¶. 4.

*Metaplaſmi
quartum ge-
nere.*

Metaplaſmi in immutando ſpecies ſunt
quinque; [Tmeſis, Metatheſis, Antitheſis,
Diaſtole, Syſtole.]

TMEſIS eſt, quæ compoſitæ vocis partes,
alterius vocis interpoſitione, diſſecat; ut (1)
qui te cunque, (2) *inque ſalutatus*.

METATHESIS eſt, quæ literam eandem
transponit; ut (3) *Piſtris*, (4) *Tymbre*.

ANTITHESIS eſt, quæ unam pro alia
ponit; ut (5) *ollis*, (6) *vortunt*, (9) *optume*.

DIASTOLE eſt, quæ brevem ſyllabam
producit; ut (8) *gravia*, (9) *cōr*.

SYSTOLE eſt, quæ longam corripit; ut
(10) *tulērunt*, (11) *palūs*.

Ad ¶. 4.

T M.

(1) *qui te cunque*: ut

Qui te cunque inanem iſto certamine caſus,
pro quicunque te.

Æn. 12

Sic

unde

Sic *Quæ me cunque vocant terre.*

Æn. I.

Quæ se cunq; furens medio tulit agmina virgo.

Æn. II.

Quò res cunque cadent.

Æn. II.

Præterea tellus, quæ corpora cunq; alit, auge.

Lucr. I. I.

Terraq; innumbratur quæ nimbi cunq; feruntur.

lib. 5

que collata foris, & commoda cunq; venirem.

Idem I. 6.

(2) *inque salutatum : ut*

Hanc ego nunc ignaram huius quod cunque periculi est,

Inq; salutatum inquo.

Æneid. 9. pro insalutatamque.

Sic ille pedem referens, & inutilis inque ligatur.

Æn. 10. pro illicutusque.

Nunc ego, namque super tibi erunt qui dicere laudes.

Eclog. 6. pro supererunt.

Talia Hyperboreo septem subiecta trioni.

Georg. 3.

pro septentrionis.

Et multo nebule circum dea fudit amissu.

Æn. I.

pro circumfudit.

Hac celebrata tenus sancto certamina patri.

Æn. 5.

pro hætenus.

Eripuit nobis medioque sub aquore merfit.

Ibid.

pro submersit.

Impastum sem plena leo per ovilla turbans.

Æn. 9.

pro perturbans.

Tum Pallus bijugis fugientem Rhætea præter

Trajicit.

Æn. 10. pro præterfugientem.

(3) *pistis pro pristin.*

Πίστις apud Aristotelem Hist.

anim. lib. 6. cap. 12. bellua est marina cetacci generis : M H.

in quo sensu pristis legitur apud Poetam. Æn. 3. ubi.

de Scylla loquitur.

Prima hominis facies, & pulchra pectore virgo

Fube tenus : postrema immani corpore pristis.

Et Æneid. 10. ubi de Tritone.

Frons hominem præfert, in pristinis definit alvum.

Hujus piscis nomen Mæstheci navis Æneid. 4. sortita

est : ubi Sergesti Centaurus dicitur, Gyz Chimæra, &

Cloanthi Scylla.

— Post hos aquo discrimina Pristin,

Centaurusque locum tendunt superare priorem.

Et paulò post alludens ad nominis etymon, (dicitur

enim à Πρίστιν quod est secare) ait poeta.

Sic Mæsthem, sic ipsa fugâ secat æquora Pristin.

Unde satis liquet Pristin utrobique rite scribi : pro

qua

qua voce nonnulli per Metathesin reponunt Pistris.
(1) Tymbre pro Tymber. Tymbre habetur Æneid. 10.
Nam tibi Tymbre caput Evandrii abstulit ensis.
Ponitur autem per Metathesin pro Tymber, quia rectus
item est Tymber non Tymbrus : ut ibidem legi-
tur.

Daucia Larida Tymberque similissima proles.

AN.

(6) Olli pro illi : ut

Olli subridens hominum sator atque decorum.

Æn. 2.

(5) vertunt pro vertunt : ut

Dii versant bene.

Eun. Act. 2. Sc. 3.

(7) Optume pro optime : ut

Optume mihi te offers.

And. Act. 4. Sc. 2.

Sic Volgw. A. 3. 4. vestrum 4. 4. Pessumo, manumpe.

E. 1. 2.

DIA.

(8) graviâ : ut Æneid 3.

Dona dehinc antro graviâ seditque elephantis.

(9) cōr : ut Heroid. 21.

Molle meum levibus cōr est violabile telis.

Sic Manil. 5.

Incubuit Pontus, timuis naufragia tellus.

Quem Manruanus sequutus est Iext. Fast.

Perdidit, & fracto passus est naufragia clava.

Idem Mant. Eclog. 6.

Cum muliere marem sociali fœdere iugens.

Penultiman enim in muliere rite corripiendam esse,
ex Terentio satis apparet : ut And. Act. 1. Sc. 1.

Effertur : imus : interea inter mulieres. & Scen. 4.

Nec satis digna cui committas primo partu mulierem.

Nam et si in hoc metro, ceteri pedes sint incerti, certe
ultimus est Iambus. Etiam ex Plauto : ut Afin. Act.

Scen. 1.

Quam amabam abduxit ab lenone mulierem. & Trucul.

Act. 1. Scen. 4.

Prò dii immortales ! non amanti mulieris.

& alibi

passim : adeoque ex Mart. lib. Epig. 97.

Amethysinasque mulierum vocat vestes.

Idem Rêcidere assiduo quoniam finire omnia constant.

Lucret. 5.

In quem rêcidimus quicquid mortale creamus. Met. 10.

Diaſtole plerumque reperitur in ultima dictionis syl-
laba secundam, tertiam, quartam, aut quintam pe-
dem Heroici carminis inchoante : ut

Pæſoribus

Pectoribus inhians spirantia consulit exta. *Æneid. 4.*

Luctum ubique, pavor, & plurima mortis imago. *Æn. 2.*

Ossentans artem pariter, arcumque sonantem. *Æn. 5.*

Sustinet, ac nate Turmiquæ canis Hymenæos. *Æn. 7.*

Liminaquæ laurusque deus totusque moveri. *Æn. 3.*

Que, ante dictionem duabus inchoatam consonantibus, sæpius quidem producit: sed illic positionem rursus locum habere dixerim: vide primam regulam generalem de omnibus.

(10) *tulerunt*: ut

Matri longa decem tulerunt fastidius menses. *Eclog. 4.* § 2.

Sic Occiderunt magnis quæ gentibus imperitârunt.

Lucret. lib. 3.

Miscueruntque herba, & non innoxia verba. *Georg. 3.*

Obstupui, steteruntque comæ, & vox sancitum hæsit.

Æneid. 2.

Cuturæque imbuerunt, infantia læte canino. *In libin.*

Quid tibi profuerunt, Cîrce, Perseides herba? *De*

remed. lib. 2.

Virgilio ambrerunt gaudentes rure Camæna. *Sat. 10.*

lib. 1.

Dii tibi divitiis dederunt artemque fruendi. *Hor.*

Ep. 4. lib. 1.

(11) *Palus*: ut

Regi opus sterilisque diu palus optaque remis. *Ho-*

rat. Art.

Sic Thesæa prensuræ semisõpita manum. *Hercid. 10.*

Vade, vale, cavè ne titubet, mandataque frangas. *Idem.*

Ep. 12. lib. 1.

Tu cavè defendas, quamvis mordebare distis. *Trist. 1.*

El. 1.

Nisi mavls hic esse imperativum antiqui cava: nam aliàs producit: ut

Ergo cavè liber, & timidâ circumspice mento. *Ibid.*

Si quid aget majus, differ tua capta, cavèque. *Pont.*

lib. 3. El. 1.

Supra in smarâgdos Positio corripitur.

Copus

Caput 14. §. 2:

De quantitate Syllabarum.

PES est Dimensio certâ syllabarum Quantitate definita.

Quantitas est quâ syllaba brevis, aut longa, aut communis dicitur.

Syllaba brevis unius est temporis : &, si opus est, notatur in vocali hoc apice ~

Longa duorum est; &, si opus est, notatur in vocali hoc apice ~

Communis modò brevis est, modò longa.

Quantitas cognoscitur regulis, vel exemplis.

Regulæ sunt generales, vel speciales

¶. I.

**GENERALES DE OMNIBUS SYLLABIS
TRES.**

Positio.

Prima regula.

I. VOCASIS ante duas Consonantes, quarum altera saltem in eâdem dictione cum vocali est, producitur : ut Met. 7.

Mox ubi pōllcita est quò sit fiducia mājor.

Hic

Hic præter syllabas *pol, est, & sit*; max etiam & *ma* positione longæ sunt. Nam duplex potestatem habet duarum consonantium, & *f* consona pro duplici habetur: sed vide secundam regulam specialem de mediâ syllabâ.

¶ Etiam vocalis brevis dictionem finiens ante duas consonantes nonnunquam producitur; ut

Et libela aliquâ si ex parte claudicat hilum. Lucr. 4.

Occulta spolia, & pluvies de pace triumphos. Juv. Sat. 8.

Nil opus est morte pro me, sed amore, fideque. Trist. 5. lib. 15.

Officii causa pluribus esse dati.

Pont. 1. l. 8.

Nulla fuge ratio, nulla spes, omnia muta. Cat. Argon.

Prosegere spicæ, pro grege ferre dapem.

Tib. 1. 1.

Eleg. 5.

Enclitica Conjunctio que sapissimè: ut

Terrasquæ, tractusq; maris, calumq; profundum. Ecl. 4.

Lappæquæ, tribulq; interq; nitentia culta. Georg. 1.

Tribulaquæ, strabeæque, & iniquo pondere rastro. Ibid.

Brontesquæ, Steropesque, & nudus membra Pyrrachmon,

Æneid. 10.

Alebrandumq; Haliumq; Noëmonaquæ, Frytanumq;

Æneid. 5.

Ceramen, Iphitidemq; Alastoraquæ, Chroniumq; Met. 13.

Hoc autem fit more Græcorum, qui vocalem brevem tam in fine dictionis, quam alibi ante duas consonantes producere solent: ut

Κίλλαν τε ξαδέλῳ, τενέβοιο τε ἰφι ἀνάοις. Iliad. 4.

Δεινὴ δ' κλάγῃ γῆρ' ἀργυρέοιο βιοῖο. Ibid.

Μάντι κακῶν ἐπώπτε μοι τὸ κρήγυον ἔπας. Ibid.

Ναῖ μάλ' ὁ δὲ σκῆπτρον, ἰδὲ μ' ἔπεισε φύλλα χυδῶς. Ibid.

Excipe.

Vocalis naturâ brevis ante mutam cum liquida *L* vel *R* in eadem dictione communis est; ut *parris, volucris, Atlas, locuples.*

Nisi in compositis, ubi prior vox in mutam desinit, posterior à liquida inchoatur: illic enim, tanquam

voceos

ntes,
cum

or.

Hic

voces essent separatae. fit positio : ut *ablus, obruo.*

¶ Etiam liquida N post quasdam consonas in Græcis dictionibus, & M alicubi brevem vocalem præcedentem ancipitem facit : ut

Ad mandata Prôgnes, & agis sua vota sub illis. Met. 6.

Hanc vo em Petronius Arbiter (quem Quintilianus & Macrobius citant) etiam corripuit.

Atque urbana Prôgne quæ circum gramina fusa.

O mutis quoque piscibus

Donatura Cÿcni, si libeas, somnas. Carm. 4. Od. 3.

Carmen est Glyconium cum Asclepiadeo alternatum.

Quid refert? cornix non ideo ante cÿcnium. Aus.

Epist. 20.

Quæ capta est alio nupta Lacena Cÿcno. Mart. 9.

Epist. 106.

Bistoniu habitata viri. Polymnestoris illic. Met. 13.

Vadis ad artificem diva Polymnestora cedis. Ibid.

Ecoe inter primos Theramneon à sanguine clausi. Sil.

lib. 8.

Delectas Marium si perniciosus Ichnemmon. Mar. 1. 7.

Ep. 86.

Movis Ajacem Telamone natum

Formæ captivæ dominum Tëcmossa. Carm. 2. Od. 4

Diphthongus.

Secunda regula de omni.

II. DIPHTHONGUS LONGA
est : ut *hei, nēuter, aulaa.*

Sic *Maia, Cæus, &c.*

Maotis tamen Trist. 3. El. 12. propter sequentem vocalem, primam corripit.

Longior antiquis visa Maotis hyems.

Cum aliàs producat : ut

Regna Thea habuit Maotide clarus in oia. Pont. 3.

El. 2.

Quæque fretum torrens Maotide egerit unda. Luc. 3.

Diphthongus in fine dictionis sequente vocali interdum

verbum corripitur. Vid. Synalepham omissam.

Præpositio *præ* in compositione semper brevis est
sequente vocali: sed de eâ vide primam regulam spe-
cialem de primâ.

Synæresis.

Tertia regula de omni.

III. SYNÆRESIS sive Crasis *syl-
labam producit: ut *nîl*, *côgo*, *obit*, *deero*, &
similia.

Magnus civis obit, & formidatus Othoni. Juv. Sat. 6.
Sic Dnm trepidant is hasta Tago per tempus utrumque.
Æneid. 9.

Author obit operis, sed tamen extat opus. Ovid. ad Liv.
Sceptra Palatini, sedemque petis Evandri. Æneid. 9.

Ita enim legendum est: non, ut vulgò habetur, *pe-*
tivis: quia diphthongus *Eu* necessario producitur.

Difficiles aditus primos habes: haud mihi deero.

Serm. 1. Sat. 9.

Verum ubi vehementi magis est commota metu mens.

Lucret. lib. 3.

Vehemens & liquidum puraque similitimum anni. Hor.

Ep. 2 lib. 2.

Per terras, amnes, atque oppida cooperuisse. Lucr. l. 5.

Aut nulla inter se duo sunt ex omnibus eadem. Luc.

lib. 2

* Vocalium scilicet: nam *i* & *u* in consonas mutata
non mutant quantitatem: ut in *abiete*, *senilis* trisylla-
bis. Vide 9. & 10. in notis ad J. I. ¶ 3.

§. 2. ¶. 2.

REGULÆ GENERALES
DE PRIMA ET MEDIA
TRES.

Vocalis ante vocalem.

Prima Regula.

1. VOCALIS ante vocalem brevis
est: ut *dēus*.

Excipe,

Primò *E* inter duos *I* in genitivis & dativis
quintæ declinationis producitur: ut *faciei*. (a)2. Penultima genitivorum secundam pro-
nominis formam habentium communis est:
ut *unius*, *illius*. Sed in *alterius* semper est
brevis in *alius* semper longa.3. Prima in *sio* longa est, nisi sequantur *e*
& *r*; ut *fiërem*.4. Vocativi priorum, & genitivi primæ
(b) distracti, penultimam producant: ut *Cai*
Pompēi, *aulai*, *aquai*.5. *Ohe* priorem syllabam habet (c) commu-
nem, *Eheu* verò longam.6. Vocalis ante alteram in Græcis dictioni-
bus (d) subinde longa fit: ut (1) *Machāon*,
Pandion, *Briëis*, *Latōis*, *Nerëius*, *Minvius*, &
Minvius: (2) *Ilionēa*, *Neronēus*, (3) *Thalīa*, *ma-*
gīa, *Medea*, *cithorea*, & similia.

Sic

Sic *æer*, *Dæiphobe*, *Pierides*, *berūs*, *Enjō*, (4)
Sed (5) *platea*, *eborea*, & *conopœum* E purum
variant.

(a) Lucretius illud E producit, In non precedente:

ut
Tempore inane posse vacuum subsistere rei. Lib. 2.

Nec scere induratus via qua munita fidei. Lib. 3.

(b) Vide Diarefin.

(c) Obo jam satū est, obo libellē. Ma. L. 4. ep. ult.

(d) Quædam enim voces Græcæ vocalem puram
producunt, quædam corripiunt, quædam variant, ut
in regulis & exemplis subnotatis liquet.

(1) Masculina in *aon* & *ion*, patronymica scæminina
in *æis* & *æis*, ad possessivā in *æim*, *æim*, & *æis* primas
terminationum vocales producunt: ut

Machæon, *Amythæon*, *Didymæon*, *Lycæon*, &c. *æon*.

Amphæon, *Aræon*, *Hyperæon*, *Luæon*, *Methæon*, *Pandæon*, &c.

Briseû, *Cadmê*, *Chrysê*, *Robinê*, *Ellê*, &c. *êis*.

Latê, *Deû*, *Mindis*, &c. *ois*.

Nerêim, *Priamêim*, *Semelêim*, *Elegêim*, &c. *êiūs*.

Minôius, *Achelôius*, *Troius*, &c. *ôiūs*.

Minôis, *Argêis*, *Esûs*, *Herêis*, *Inôis*, *Lesbôis*, *ônis*.

Sardôis, &c.

Excipe in *aon* & *ion* crescentia per o longum: ut

Phæon, *Deucalion*, &c.

In *eis* *Nerêis*, quæ penultimam etiam corripit: ut

Met. I.

Discedant, placidisque nasant *Nerêides undis*. At

Æneid. 5.

Nerêidum Phorciq̃ue chorus, *Pæopæque virgo* &

Mart. I. 4. Ep. 57.

Nympharum pariter Nerêidumque domus.

Item *Carm.* lib. 2. Od. 8.

Neptunum & virides Nerêidum comas.

(2) Accusativi in *ea* à nominativis in *eis*, & possessiva in *eis* E purum variant, modò communem,
modò Ionicam dialectum sequentes: ut

Orphêa, *Salmonêa*, *Ilionêa*, *Idamônêa*, *Capharêus*.

D *Orphêaq̃ue*

Orpheaque in medio posuit sylvasque sequentes. Eclog. 3.
 Vidi & crudeles danter Salmoenæ panos. Æn. 6.
 Ilionea petit dextrâ levâque Sereſtum. Æn. 1.
 Idomeneæ ducem deſertaque littora Cretæ. Æn. 6.
 Saxa triumphales fregere Capharæa puppes. Propert.
 lib. 3. Et

Græcia Capharæa currere puppis aqua. Trist. 5. El. 8.

Sed hic quæ producuntur, sæpè scribuntur per
 diphthongum æ: ut

Quæſtor ab Icario Cynaræa littore Cyprî. Lucan. 1. 8.

Dicitur & Cynareim.

Coryciaque Comæ, Cynareisqua germina, & alii.

Stat. 5. Sylv.

& Cynareim.

Verùm aut Perſephonæ Cynereim ibi Adonis. Auf.

Epit. 33.

Hujus varietatis ratio eſt, quòd poſſeſſiva Græcia
 in hoc Ionice terminantur in æs: unde Latini, ad
 Græcorum imitationem, quædam per eim, em, eus,
 aut ius penult. longâ ab æs terminatione communi,
 (vid. 3. reg.) quædam per eus pen, brevi ab æs termina-
 tione Ionica ſcribunt.

Præterea Iones terminationem iſtam poëtice ver-
 tunt in æs, unde Latini quædam etiam per eim an-
 tepen. productâ: de quibus in primâ regulâ.

(3) I & E vocales ex diphthongo æ longæ ſunt:
 ut Darim, Sperebim, Clîo, Phthia, energia, elegia,
 Ironia, magia: Ænôn, Epêm, Lagêm, ciccheræ, &
 um, centauræa & um, panacæa: Lycium vel Lycëum:
 Chius adjectivum.

Conſulis & Chio ſolvite vincla cado. Tibul. 2. l. 1.

Hujus generis ſunt pleraque fœminarum nomina
 in ia & ea: ut Thalîa, Amphigenia, Deidamîa, Iphî-
 genia, Laodamîa, Caſſiopæa, Cytheræa, Deïopæa, Gala-
 tæa, Medæa, Panopæa.

¶ (Notandum hic eſt Græcam diphthongum æ
 Latine tam per ei & æ diphthongum, quàm i aut e lon-
 gum ſcribi: ut Coliopeia, Panopea) vid. reg. 2.

Chiragra verò illud i, quamvis non purum, tantum
 corripit: ut

Nodoſa corpus nolis præbère chiragrâ. Hor. Ep.

Sed nil patrono porrigit, hæc chiragra eſt. Mar. l.

Ep. 99.

(4) Denique

(4) Denique vocales longæ & breves ante vocalem manent immutata. Ex ancipitibus item *a* & *i*: modo enim longæ sunt, modò breves; eam in suis vocibus quantitatem obtinentes, quæ numeris Heroicis aptissima esset.

At masculina in *iu*, foemina in *ia*, & neutra in *ium* ^{ius.}
una cum possessivis in *ius* I purum (nisi veniat ex diphth. ^{ia.}
^{io ei}) corripunt: ut *Parthenius*, *Chios* sublt. ^{ius.}
Romæ laudatur *Samos*, & *Chios*, & *Rhodus* absens.
Hor. Ep. II. l. 1.

Academia, *Acedia*, *Arcadia*, *harmonia*, *Maris*,
naumachia, *sophia*, *symphonia*, *Gymnasium*, *Elysium*,
Nereium.

Nam multum harmonie Veneris differre videtur.

Lucret. l. 4.

Exultat *Maria* cum prima affamina sensis. Juvenc. l. 1.
Do tibi *naumachiam*, tu das epigrammata nobis.

Mar. lib. 1. ep. 6.

Florentis virides *sophiæ* complectitur umbrae. Virg.
Giris.

Ut gratas inter mensas symphonia discors. Horat. Art.

Aliquando tamen, quò nativus accentus fervetur,
producunt: ut

Angelum intasæ cecinit properata *Maria*. Sedul. l. 2.

Seriti æthereæ coluerunt dogma *sophiæ*. Prud. Symm.

T verò ubique corripitur: ut *Hjades*, *Halcjones*,
Ljbia, *earjota*, nisi in *Enyo*, *Thyas*, *Cyaneæ*.

(5) Ut mediam facias navali ponte platæam. Auson.
urb. 7.

Dispositum & latos nomen servare platæas. Idem urb. 9.

Istos qui in platæâ modò huc modò illuc. Cat. ad Aurel.

Iure sunt platæa nihil ut meditantibus obset. Hor.

ep. 2. lib. 2.

Ad numerum motis pedibus duxere choræas. Met. 14.

Arj pedibus plaudunt choræas, & carmina dicunt.

Aneid. 6.

Ut resudineo tibi, *Lentule*, conopœo. Juv. Sat. 6.

Merque signa turpe militaria

Sol aspiciit conopœo. Epod. Od. 9.

Derivatio.

Secunda regula de pr. & med.

II. DERIVATIVA primitivorum quantitatem sequuntur; ut *animus*, *junior*, *us*, *animare*.

Excipe,

1. Pauca a brevibus deducta primam producant :

Vox vocis à *voco*.

Lex legis à *lègo*.

Rex regis & *regula* à *règo*.

Tegula à *tègo*.

Sedes à *sèdeo*.

Junior à *jūvenis*.

Macer à *Mācer*.

Stipendium à *stīpe*.

Staturus à *stātum*.

Laterna à *lāteo*.

Regina etiam primam producit ; sed deducitur à rege, ut *heroïna* ab *heroe*.

Staturus et composita quæ *A* servant; ut *constaturus*, *prostaturns*, *obstaturns*, *existaturus*, ipsum *A* producant.

Hinc acies statuta duorum est, *Cæsaris senatus*. Luc. lib. 2.

Quæ sic orsa prior, spes ne obstatuta Pelasgis. Thebaid. 7.

Constatura fuit Megalensis purpura centum. Mart. ep. 41.

Ergo ubi concipiunt quantis sit cladibus urbi

Constatura fides superum. Lucan. 2.

Quæ A in I mutant retinent quantitatem supinæ ut *prestaturns*, *restiturns*, *insisturns*. Luc. l. 2.

2. Pauca à longis deducta primam corripiunt.

Dux dūcis à dūce.

*Dīcae & in * dīcus.*

desinentia à *dico.*

Fydes à fido.

Sor à sēpio.

Nōto, as, à nōtu.

Nāto, as, à nātu.

Vāricosus à varix.

ōdium ab ōdi.

Lūcerna à lūceo.

* *Vi male-*
dicus, causi-
dicus, &c.

Desiderativa penultimam corripunt à participiis longis : ut *Esūris* ab *Esūrus*. Sic *parturio*, *nupturio*, *canaturio*, *dormiturio*, *misurio*, *sculpturio*, &c.

Mator, *motio*, *motus*, *mobili*, &, primā longā, & *flator*, *flatio*, *flatus*, *stabilis*, primā brevi, sequuntur quantitatem supinorum unde derivantur. Quare non sunt excipienda, n: quidam docent, quod scilicet prima in *movere* brevis est, in *flare* longa.

¶ Crebrō fit ut, literā aliquā mutatā, mutetur & quantitas: veluti *fomes* & *fomentum*, primā longa, à *foveo* brevi: sic *jucundus* à *juvo*, *humanus* ab *homo*: Sed *posui*, *gigni*, *fragor*, & *fragilis*, brevia sunt; à *pono*, *gigno*, *frango*, longis derivata.

Compositio.

Tertia regula de pr. & med.

III. COMPOSITA simplicium quantitatem sequuntur: ut *animare*, & *animare*.

Proinde quanta sit prima syllaba vocis simplicis dissyllabæ, per accentum in compositā ostenditur: ut *impetrus prius*, *versicolor color*.

Excipe.

I Primam simplicium longam corripunt in *nūba*, *prōnūba* à *nūbo*; *dejero*, *pejero* à *ju-ro*. (a)

Connubium commune reperitur.

2 Primam simplicium brevem producant
(b) *ambitus* ab *itus* ad differentiam nominis:
idem masculinum ab *is* : nam *idem* neutrum
priorem corripit:

3 *Utrique siquidem, vidēsis, & valedico*, ultimam
simplicium longam corripunt.

Nec superare queunt motu utique eximiales. Lucr. 2.

Obiundunt siquidem curarum pondera sensui. Gal. 1. 5.

Auriculari d' vidēsis ne majorum tibi forte. Pers. Sat. 1.

Adque quod ignoti faciunt valedicere saltem. Trist. 1.

El. 7.

4 *Quandoque, ubique, & * ibidem*, ultimam sim-
plicium communem tantum producant : *quandoqui-*
dem & ubique corripunt : at *ubique* ancipitem
simplicis quantitatem servat : ut

Clamat iō matres, audite ubique Latine. Æn. 7.

Servor ubique est, uni mea gaudia servo. Met. 7.

* *Ibidem* apud veteres, Lucretium, Virgilium, &c.
tantum producit : Mamertus tamen ex natura sim-
plicis corripit.

Cognosces ibidem, ne pergas tradere fati.

(a) Adde *cognitum & agnitum à vōtum.*

(b) *Fussit & ambita circumdare litora terra.* Met. 1.

Cumque suo demens expellitur ambisus anro. Clau-

coll. Ho.

Appendix ad § 2. ¶ 2.

TRIBUS HISCE REGULIS
SEQUENTES DUAS AN-
NUMERES.

Vocalis ante Q.

Quarta regula de pr. & med.

IV. VOCALIS ante Q, nisi per aliam regulam producatur, brevis est: ut *nēque*, *nēqueo* *li-queo*, &c.

At liquor verbum producitur. Unde, *liquens*, *liquidus*, & *liquor* nomen, ab utrovis derivata, variantur: ut

Aus cum liquentia mella. Aen. 1.
Principio cælum, & terras, camposq; liquentes. Aen. 6.
Crassaque conveniunt liquidis, liquida crassis. Lu-
cret. lib. 4.

Pondus uti saxi, calor ignis, liquor aquæ. Idem l. 1.
gelidos posura liquores. Met. 6.

Liquescit etiam apud Ovid. producitur: ut
Sic mea perpetuis liquescunt pectora curis.

Sed *liquo*, *liquefactio*, & *liquefactio* sunt regularia.

Nam *æquus iniquus*, *antiquus obliquus*, *quaque nequaquam*, *utroque aliqui*, & composita à *ne* adv. prohibendi, ut *nēquis*, *nē quando*, *nequam*, *nēquitia*, *nēquaquam*, *nēquicquam*, & similia per alias regulas produci liquet.

Sequans & *Liquetum* [fluvii] producuntur: sed illud fieri potest, quia Propria. vid. V. regulam.

Nēqueo componi dicitur non à *ne*, sed à *nec*, ut item reliqua *ne* corripientia, *nēfar*, *nēfastus*, *nēfarius*, *nēfandus*, &c.

Variatio Propriorum.

Quinta regula de pr. & med.

7. PRIMAM & mediam in nominibus pror-
 uti natura syllabz repugnet, poetæ sapienter variant;
 eam nimirum quantitatem, quæ numeris suis facil-
 limè quadraretur, surpantes: ut Claud. de raptu Pro-
 serp. lib. 3.

Lucus erat propè flumen Acin quod candida præfert.
Præerit & ripas herbifer Acitius Fast. l. 4.
Jam puer anitomo performidate Batavo. Sil. l. 3.
Uangiones, Batavique truces quos ære recurvo. Luc. l. 1.
Proxima Bithynos solem quæ condit, Ionos. Clau. Eut. 2.
Thyni thraces erant quæ nunc Bithynia fertur. Ibid.
Ne Cibyratica, ne Bithyna negotia sperdar. Hor. Ep. 6. l. 1.
Vix mi ipse credens Thyniam Bithynosque. Catull.
 ad Sirmion.

Quanquam & Cappadoces faciant equitesque Bithyni.
 Juv. Sat. 7.

Busirim domus? sevoque alimenta parenti. Met. 9.
Lucribus inimites citius Busiridis aras. Thebald. 12.
Non trucibus monstris Busirim insandumque dedisti. Ibid.
Cacus Aventine timor atque infamia sylve. Fast. 1.
Hic Cacus horrendum Tyberino in gurgite monstrum.

Met. 9.

Huic mater cultrix Cybele, Corybantiæque æra. Æn. 3.
Occurrit consitum: Nymphæ quas alma Cylele. Æn. 10.
Constiterant, sylva alta Jovis lucusve Diane. Æn. 5.
Exercet Diana choros, quam mille sequuntur. Æn. 1.
Dianam teneræ dicite virgines. Carm. lib. 1. Od. 11.

Scis Lebedusquam sit Gabiis desertior atque
Fidenis vicus Horat. Epist. 11. l. 1.

Mi tibi Nomentum Gabios urbemque Fidenam. Æn. 6.
Gradiuumque patrem Getich qui præsidet arvis. Æn. 3.
Urbis & invidi genitor Gradiæ Quirini. Met. 15.

Et genus à magno ducentem fertè Gradio. Met. 6.

Principio Phalarim, & succiso poplite Gygem. Æn. 9.

Centimanumque Gyge semibovemque virum. Trist. 4. El. 6.

Asimibi nec Juno, nec Hymen, sed tristis Erinny. Pe-
 roid. 6. Hymen

Hymen ò Hymenæe, Hymenades ò Hymenæe.

Catul. Hymen.

Car. nup.

Inde Lycam ferit, exectum jam matre peremptâ. Æn. 10. Lycas.

Protinus Antheum & Lycam prima agmina Turni. Ib. Lycas.

Quâq; frenum torrens Mæotidis egerit undas. Lucan. 3. Mæotis.

Responsis horrent divum & Mæotica tellus. Æn. 6.

Longior antiquis visa Mæotis hyems. Trist. 3. Eleg. 12. Mæotid.

Unioque mari, Maleæque sequacibus undis. Æn. 5. Malæa.

Nec timeam vestros curva Malea sinus. Eleg. 2. 16. Malæa.

Orion Orionis, Græcè ωείων ωείωνος, primam & tertiam naturaliter producant: poëta tamen communnes faciunt.

Teste tulit calo victi decem Orionis.

Lucan. 9. orionis.

Armatumque auro circumspicit Oriona.

Æn. 3.

Diversasq; urbes, nixidumq; Orionis ense.

Met. 13. orionis.

Ecce facit mediis nator ab Orione Thebis.

Ibid. orionis.

Sevit ubi Orion hybernis conditus undis.

Æn. 1. orion.

Cum subitò assurgens fluctu nimbosus Orion.

Æn. 1. orion.

Præstat Trinacris metas lustrare Pachini.

Æn. 3. Pachinus.

Leva Pachine tibi, Lilybeo crura premuntur.

Met. 5.

E quibus imbriferos versa est Pachinus ad Austros.

Pachinus.

Met. 13.

Fulmine & excussit subjectum Pelion Ossa.

Met. 1. Pelion.

Ossaq; cum Pelio, cumq; Hæmo cesserit Oibrys. Sil. 1. 3. Pelion.

Minaci aut Etrusca Porsene manu. Epod. Od. 16. Porsenna.

Hanc spectare manu Porsenna non potuit.

Mart. 1. 1.

Epig. 22.

Nec non Tarquinium ejectum Porsenna jubebat. Æn. 8. Porsenna.

Nec repetita sequi curas Proserpina matrem. Geor. 1. Proserpina.

Vidisti Sicula regna Proserpine sen. Herc. fur. Act. 2. Proserpina.

Non sanè est tibi partus honor per bella: Pyrene. Tib. 1. Pyrene.

Jamq; Pyrenæe quas nunquam solvere Titan. Luc. 4. Pyrenæus.

Pyrene celsâ nimboſi verticis arce

Pyrene.

Divisos celsis alitè prospectat Iberos.

Sil. lib. 3.

Trans freta, trans Gallos, Pyrenæumq; cucurrit.

Pyrenæus.

Claud. bel. Get.

Collis Aventini sylvâ quem Rhea sacerdos.

Æn. 7. Rhæa.

Sæpe Rhea quæſita est toties secunda nec unquâ. Fast. 4. Rhæa.

Phæbeamque Rhodon, & falsos Telchinas. Met. 7. Rhodus.

Rhodus Carpathium in pelagus se inclinât apertum. Luc. Rhodus.

Vancebant nec quæ turba Serapin amat. Mart. 1. 9. Serapis.

Epig. 30.

Idem Serapin, Nilum veneratur Osirin.

Idem. Serapis.

Sichem.	Huic conjux Sichem erat disissimæ agri.	Æn. 1.
Sichem.	Quos inter medius venit furor illo Sichem.	Ibid.
Sidonius.	Obstupuit primo aspectu Sidonia Dido.	Æn. 1.
Sidonius.	Sidoniam pillea chlamydem circumdata limbo.	Æn. 4.
Tyros.	Carthago, aut antiqua Tyros, flammeque furentes.	Æn. 4.
Tyros.	Et Phœnissa Tyros, quarum nane insula nulla est.	Met. 15.
Vaticanus.	A Tyro hæc profugos posuisti sede Penates.	Met. 15.
Vaticanus.	Et Vaticano fragiles de monte patellæ.	Juven. Sat. 6.
	Redderet laudes tibi Vaticanæ	
	montis imago.	Carm. 1. Od. 10.
	Similiter hic & vocibus cognatis eandem quantita-	
	tem tribuere negligunt : ut	
Asia.	Post quàm res Asia Priamiq; evertere gentem.	Æn. 3.
Asiæ.	Atq; Ephe, e, atq; Cpir, atq; Asia Deiopea.	Geor. 4.
	Dant per colla modos, sonat amnis, & Asia longè	
	Pulsa palus.	Æn. 7.
Britanni.	Et penitus toto divisos orbe Britannos.	Eclog. 1.
Britones.	Quæ nec terribiles. Cimbri, nec Britones unquam	
	Juven. Sat. 15.	
Italia.	Tutari Italiam, detrudere finibus hostem.	Æn. 7.
Italus.	Italides quam ipsa decus sibi data Camilla.	Æn. 11.
Italicus.	Graia quis Italicis author posuisset in oris.	Met. 13.
Italus.	Et sepe Hesperiam sepe Italia regna vocare.	Æn. 3.
Italus.	Saxæ vocant Itali mediis quæ in fluctibus aras.	Æn. 1.
	Prodium, atq; Italus longè disjungimur oris.	Ibid.
Lavinia.	Fata tibi cernes urbem & promissæ Lavini	
	Mœnia.	Æn. 1.
Lavinia.	Nec prolem Ascaniam, & Lavinia respicit aras.	
	Æn. 4.	
Priamus.	Vix Priamus tanti totaque Troja fuit.	Heroid. 1.
Priamides.	Hanc tibi Priamides mitto Ledeæ salutem.	Heroid. 15.
Sicania.	Afræta Sicanie saltem sedesq; paratos.	Æn. 1.
Sicanus.	Sicanio præserta sinu jaces insula contrâ.	Æn. 3.
Sicanus.	Cætera Elise aderit gurgis Sicana votis.	Sil. 14.
Sicanus.	Vomere veterani priamum nova ruina Sicano.	Ibidem.
	Sic tibi cup. fluctus subterlabere Sicanos.	Ecl. 10.
	Undiq; conveniunt Tæcri mistiq; Sicani.	Æn. 5.
Siculus.	Mille mea Siculis errant in montibus agnæ.	Eclog. 2.
Sicelth.	Sic elide, vixæ paulò majera canamus.	Ecl. 4.
	Quid mihi cum Lesbos? Sicelth esse volo.	Heroid. 21.
Tybris.	Tybris utiq; primæ productit : ut	Æn. 8.
	Tybris reges, asperq; immensi corpore Tybris.	

A quo post Itali fluvium cognomine Tybrin.

At Tyberis corripit : ut

Qua Tuscum Tyberim & Romana palatia servas. Geo. 1. Tyberis.

Interea genitor Tyberini ad fluminis undam. Æn. 10. Tyberianus.

Istis obiter observatis, cætera diligentia tua relinquo.

Hanc libertatem recentiores etiam, veteres imitati,

gibi vendicant : ut

reptum miseratum Adam quem capta venenis. Aus.

Edyl. 1.

Tinxit ei innocuum maculis sordentibus Adam.

Prud. Enchirid.

Deo offerendum sancti Abeli ferculo. Prud. Perist. Abel.

Rusticum invidia pastorem sternit : in Abel. Idem

Enchirid.

Vique bonus dubiis Jacobum ad Sydera rebui.

chan. Psal. 2.

Quippe Jacobum ulrid legit; lectumq; dicavit. Psal. 135. Ogm.

Quiq; Basana Ogm magnâ ditione tenebat. Idem ibid. Ogm.

Siravit Ogm magno pudentem corpore frustra. Psal. 136.

§ 2. ¶ 3.

REGULÆ SPECIALES DE PRIMA TRES.

Præpositio.

Prima regula.

1. PRÆPOSITIO in compositione suam retinet quantitatem, ut *Traduco* : ni-
positio vetet, ut *addo*, *reicio*; aut vocalis
ante vocalem : ut *dēbiscens*, *præstus*.

Quantitas præpositionum, etiam earum quæ nun-
quam extra compositionem reperiuntur, (quales sunt
am, di, dis, re, se, con,) communibus omnium vocum
regulis

am
dis
con

circum
di
se
za

regulis cognoscenda est. Siquidem *am*, ac *dis*, semper producuntur positione; & *con* etiam: nisi sequente vocali, vel suum *N* amittat, ut *conseruo*; (tum enim corripitur vocali ante vocalem) vel illud *N* mutet in *M*, ut *comedo*: tum autem corripitur, quia *M* finale priscis breve erat; quod etiamnum apparet in compositis; ut *circumago*, *circumeo*: *di* producitur quia definit in *I*; *se* item quia monosyllabum in *E*; *re* verò breve excipitur.

Excipe.

1 *Di* corripitur in *dīrimo* & *dīfertus*.

2 *Pro* corripitur in *prōcella*, *prōfari*, *prōfiter*, *prōfugio*, *prōficiscor*, *prōnepos* *prōneptis*, *prōfanus*, *prōfestus*, *prōfundus*, *prōfecto*.

§ Nomen &
verbum.

3 *Procuro*, *profundo*, *propella*, *propulso*, *propago* primam syllabam habent ancipitem.

* De propa-
gandi ratio-
ne, vide
Plin. lib. 17.
c. 17 *Rams*
in scrobem
depressi terrā
obruuntur,
post bienniu
amputantur,
& *frequenti*
anno trans-
feruntur.

Propago nomen propriè sumitur pro vite vetulâ, vel pro palmite quæ ex illâ * propagatur; unde transfertur ad significandum genus et stirpem, aut etiam prolem et progeniem quæ inde nascitur. In priori sensu Virgilius bis produxit.

Sed truncis oleæ melius præpagine vites.

Geor. 2.

Sylvarumque aliæ pressos præpaginæ arcus.

Ibidem.

In posteriori bis item corripuit.

Esse sinent; nimium vobis Romana præpago.

Æn. 6.

Sit Romana potens Italâ virtute præpago.

Æn. 12.

Unde quidam colligunt vocem hæc propriè sumptam primam producere. Metaphoricè verò eandem corripere debere; *Propago* tamen verbum etiam in transitivâ significatione primam variat.

Ut præpaganda possint protrudere secla.

Lu. lib. 5.

Nec potuisse præpagando protrudere prolem.

Ib.

Videtur itaque mihi Virgilius in hac varietate nihil aliud voluisse, quàm primam in nomine communem tacere, ut Lucrætius se e ac in verbo; hæc autem corripuit, ille produxit, carminis ratione, non significationis diversitate, in potestate; Neque enim tropus & auctoritatem mutare solent. Sed sequere quam iudicium.

La

In *probo probus, probrum proprius, proeas procus, procul procures, propè propero, propinquus protervus*, (quæ primam corripunt) *pro* præpositio non est censenda: *Probrum & proprius* primam quoque producant: verum id fit non naturâ, sed ratione mutæ sequentis cum liquidâ.

Pro præpositio Græca brevis est quia scribitur per Omicron: ut in *pröpheta, pröpino, pröpola, pröponit, ölogus, Prëmætheus, &c.*

Re in *refert* impersonali producitur: ut *Quid tamen hoc refert, si se proclasse Pelasgâ*
Arma tulisse refert? sed ex re nomine, non præpositione, ut hoc posterius, componi dicunt Grammatici.

Disyllaba præterita & supina.

Secunda regula de pr.

II. PRÆTERITA ET SUPINA,
Disyllabapriorem producant: ut *mūvi mūtavi.*

Excipe.

Præterita sex *bæbi, sædi, dædi, scædi, fæti, tæli*; & decem supina, *quæ tum sætum, litum, vitum, vitum, vātū, dātum, ātum, stācum & cætum* à * *cicio cies*, corripunt primam.

* Nam *citum* à *cio cis* priorem habet. longam.

Geminata præterita.

Tertia regula de pr.

III. PRÆTERITA PRIMAM
geminantia primam corripunt: ut *pipugi, tētendi, cecidi, cecidi.*

Scct. 2.

§. 2. ¶. 4.

REGULÆ SPECIALES DE
MEDIA TRES.

Accentus.

Prima regula.

I. ACCENTUS in Hyperdissyllabis ostendit quantitatem penultimæ: ut *dōmi- nus, humanus*.

Nam si antepenultima acutur, penultima corripitur: ut *domīnus, sanguīnis, legēre*. Si penultima acutur, eadem producitur: ut *humānus, virīstis, amāre*.

Composita à dare quæ primæ sunt conjugationis, analogum accentum & quantitatem non servant, quia verbum simplex *A* corripit ubique: ut *dāre circū- dāre, dābi pessimābis*. Cum cæteroqui primæ conjugationis characteristica, ut etiam secundæ & quartæ, perperud producat: ut *stāre, fēre, scīre*.

Adjectiva in *inu* penultimam acuunt: unde apparet eandem produci: ut *matutinū*. Præter *diūtinus, pristinus, crāstinus, perēdinus, hornō-inu, serōtinus* & materialia: ut *fāginus, oleāginus, cristālinus, adamantinū, cōcēinus, carbūtinus*. Adjectiva in *osus*, præterita in *vi*, & eorum supina, penultimam acuunt: ut *animōsus, petivus, petittum*.

Plurium aliquando in eadem dictione syllabarum quantitates per accentum agnosci possunt: ut in *penetrābilis* ut *um*; *bi* quia hic est penultima, *tra* quia penultima est in *penetrābam*, & *ne* quia in *penetro*: in collocutionibus quinque: ut enim *ui* h c est penultima, sic *o* in *collocutionis*, *in* in *collocutio*, (quæ etiam brevis est per primam regulam de primâ & mediâ) *cu* in *collocutum*, & *lo* in *colloquer*.

Excipe

Excipe.

1: Composita à facio *A* vocalem brevem in prosâ acuunt: ut *benefacis, frigesacit.*

2. Syllabæ *rimus & ritus* futuri conjunctivi, quæ in prosa acuunt penultimam, in metro eandem communem habent.

Hujus generis sunt genitivi secundam pronominis formam habentes: de quibus supra.

Pituita etiam, *phrenesis, plasæ, chorea, & conopseum*, penultimam acutam variant.

Præcipue sanus nisi cum pituita molesta est. Horat.
Epist. 1. lib. 1.

*Dulcia se in bilem vertent, stomachoque tumultum
Lenta feret pituita* ————— Idem Sat. 2. lib. 1.

Mucusque & mala pituita nasci. Catull. ad Furium.

Perlius contra pen. corripit: sed tum Catullum sequutus primam producit.

Somnia pituita qui purgatissima mittunt. Sat. 2. Sic

Quam furor haud dubium, quam sit manifesta phrenesis.

Juv Sat. 14.

Declamans in febre Masbon hanc esse phrenesin.

Mart lib. 4. Epig. 81.

Ex vitio cerebri phrenesi furiosa movetur. Seren.

De tribus reliquis vide primam regulam de primâ & mediâ cum annotationibus ad eandem.

Composita ex vocibus numeri.

Secunda regula de med.

II. COMPOSITA ex vocibus numeri, quarum prior paulum mutata in *I* definit, eandem *I* mediam corripunt; ut *causi, dicus, multiplico.* (1)

His

His annumerantur cōposita à *semi* & *sesqui* ut *semivir*, *sesquipēs*. Et quæ à numeralibus cōponuntur: ut *biceps*, *triformis*, *quadrirēmis*. Etiam sequente *I* consonâ: ut (2) *bijungus*, *quadrījūgus*, & *is*. Præter (3) *quotidiē*, (4) *biduum* & *triduum*, quæ sunt communia.

Huc etiam spectant composita cum *lentr* & *bundus*, quæ vocales hæc particulas præcedentes corripunt: ut *opulentus*, *fremēbundus*. (5).

At *A* ante *bundus* producitur: ut *errābundus*, *sudābundus*.

[1] Sic *munificus*, *municeps*, *armiger*, *frugifer*, *alitenans*, *arcitenens*, *cornipes*, *tubicen*, *callicola*, *paricida*, *amplifico*, *significo*, & similia. Aufonius tamen licenter producit *matricida*: quod ea vox non aliter metrum suum ingrederetur.

Matricida Nero proprii vim portulit ensis. De 12. Cæsarib.

Pro quâ voce Joseph. Scalig. *matrī que vīda* per *Trimesia* legit.

Genitivus *quantivh* producitur: sed hic nulla est mutatio, quia fit ex genitivo *quantī*.

Scilicet & *ilicet* producuntur: sed non componuntur ex vocibus numeri.

Tibicen bigæ, *quadrīgæ*, producuntur per *Crasin*.

Item *meridies*. ut enim à *tibia* fit *tibiicen*, & contractè *tibicen*; ita à *mediu* fit *mediidies*, & (D verso in R) contractè *meridies*, ut Etymologis placet.

Inter repentes post *meridiem* *buxos*. Mart. l. 3. Epig. 20.

Prīdie etiam & *postridie* longa sunt: sed in illis quoque quadam est *Synæresis*, pluribus syllabis in unam contractis: componuntur enim ex *priori die* & *posteriori*.

(2) *Maris equi bijuges*, & *magni currus Achillis*.

Georg. 3.

Centum quadrijugos agitabo ad flumina curvus. Ibid. *Turrigeræq; urbes bijugisq; ad frana leones*. Æneid. 10. *Quadrījuges in equos, adversaq; pectora tendis*. Ibid.

3 Lewis

(3) *Levis dropace tu quōtīdiano.* Mar. lib. 10. Ep. g. 67.

Quōtīdianam refice nauseam nummis. Mart. lib. 10.

Epig. 37.

Conjugis in culpa flagrans quōtīdianā. Cat. ad Mal.

(4) *Biduum & triduum* communia censentur, quod cum sint naturā brevia, apud Terent. ubiq; producuntur : ut

Non hercle, aut si adeo bidui est aut tridui. And. Act. 2.

Ego impetrare nequo hoc abs te biduum. Eun. Act. 2.

Imo & Mart. producit *triduum* : ut

Si totus tibi triduo legatur. Lib. 2. Ep. 6.

(5) Sic *gracilentus, sanguinolentus, vinolentus, violentus, esulentus, fraudulentus, luculentus, lutulentus, pulverulentus, &c.* Item *gemebundus, tremebundus, moribundus, pudibundus, queribundus, &c.* Quamvis Mantuanus metri gratiā licenter dixerit,

— *quem virulenta Megera*

Vincere cum toto non evahisset Averno.

Composita à facio.

Tertia regula de med.

III. COMPOSITA EX FACIO

aut *fio*, & voce numeri quæ paulum mutata in *E* definit, ipsam *E* mediam communem habent, ut *tepefacio, liquefio*.

Alta tepēfecit permixta flumina cade. Cat. lib. 1. Arg.

Frigida deserto tepēfecit membra cubili. Idem ad Mal.

Thura liquēfaciunt, inductaq; cornibus aurum. Met. 7.

Sic mea perpetuis liquēfiunt pectora curis. Pont. 1. El. 2.

Constet an immensum patēfiat adusque profundum.

Lucret. lib. 1.

Atq; patēfecit quos ante obsederat ater. Idem 4.

Causa patēfiet quæ ferris pollicias vim. Idem 6.

Pristinus in speculum decor excitas & putrefactus.

Prud. Apoth.

Et tamen hæc cum sint quasi putrefacta per imbres.

Lucret. 2.

Licet

Licet Virgilius omnino corripiat : ut
 Cogit hyems, eademq; calor liquēfacta remittit. Geo. 4.
 Ibat & ingenti motu stupēfactus aquarum. Ibid.
 Laxat cluſtra Sinon : illos patēfactus ad auras. Æn. 2.
 Multa gemen, magnosq; animū labēfactus amore. An. 4.
 Fusus humi viridesq; super madēfaceras herbas. Æn. 5.
 Sanguine singultantem atro patēfacta cruore. Æneid. 9.
 Annuit, & totum nutu tremēfecit Olympum. Ib.
 Subjecit rabor, & calēfacta per ora cuscrrit. Æn. 12.

§ 2. ¶ 5.

REGULÆ SPECIALES DE
 ULTIMA TRES.

Prima regula.

I. IN AIV, CN, AS ES OS, finita produ-
 cuntur.

Excipe.

Corripiuntur.

in A { 1. itā, quā, (1) eia. (2)
 2. omnes (3) casus præter vocativos
 Græcis in as, & ablativos primæ : ut
 ô Thoma, ab hac musa.

Sed (4) numeralia in ginta sunt communia
 ut triginta.

in I { 1. nisi, (5) quasi, (6) sicuti. (7)
 2. (8) dativi & vocativi Græcorum : ut
 huic Palladi, ô Amaryllē.

Sed mihi, tibi, sibi, ubi, ibi, sunt communia
 in C lāc, nēc, donēc. Sed (9) fac, & pronome
 hic, & neutrum hoc, modò non sit ablativi ca-
 sus, sunt communia.

1. *ān, forsān, forsitān, tamēn, cum compositis attamēn, veruntamēn, in cum compositis exīn, subīn, deīn, proīn, & voces illæ quæ Apocopen patiuntur, mēn, vidēn, &c. (10)*
- in *Ų* { 2. Accusat. in *an* a nominat. in *a* : ut *Iphigeniān*. (11)
3. Recti in *en* crescentes per *I* breve, ut *carmēn*.
4. Accusativi in *in* & *yn* : ut *Alexīn, Ityn*.
5. Græca in *on* per Omicron : ut nominat. *Ilion*, Accus. *Caucasin*.
- in *As* { 1. Græci recti crescentes per *ados*, ut (12) *Pallas*.
2. Græci accusativi plurales quintæ declinationis, ut *Craterās, heroās*.
- in *Es* { 1. *penēs, & es* cum comp. ut *potēs, prodēs*.
2. Recti per *I* vel *E* breve crescentes, ut *milēs, (13) præpēs* : præter *aries, abies, paries, Ceres, & (14) res* cum compositis, ut *sonipes, quadrupes*.
3. Græca neutra, & nominativi plurales, ut (15) *hippomanēs, Cyclopēs*.
- in *Os* { 1. *compōs, impōs, & ōs ossis*.
2. Græca per Omicron, ut nom. *Chadōs*, genit. *Palladōs*.

(1) *Ferret ad aurigæ caput arboris, eia per ipsum*
Valer. lib. 8.

Eia Dei laude. Solomæ pangite turres. Buch. P. Gl. 147.

(2) Despauterius & Aldus addunt *Putæ*, cum pro
videlicet ponitur, citato hoc versu,
Hoc putæ non justum est, illud male, rectius istud. Per C.
Sat. 4.

Sed plerique codices, etiam quæ Aldinæ editionis
sunt, pro *putæ* legunt *putæ*.

Et

Et postea apud Ovidium semper corripitur: ut
Postea mirabor cur non sine litibus essent. Fast. 1.

Postea præteriti tumultus redduntur honores. Fast. 2.

Sed divisis vocibus legendum contendunt post ea.

Nam composita similia, antea, interea, præterea, propterea, semper producantur: ut

Ubi iste post phaselm antea fuit. Car. Carm. 4.

Posteaquam tamen decompositum à postea corripitur.

Posteaquam rursus specularit arva patere. Viator.

Etiam contra correptum legitur: ut

Ne forte hac per se cogant nos contra fateri. Lucret. 1. 1.

Contra jacet Cancer patulam distentus in alvum. Manil. 2.

Sed licenter hoc fieri videtur, cum aliàs ubiq; producat: etiam apud ipsum Lucretium: ut

At contra gravius plus in se corporis ossa. Lucret. 1.

Unde Aldus pro priori versu legit,

Ne contra hac per se cogant nos forte fateri. Et Lamb.

Ne forte hac per se cogant nos esse fateri.

(3) Quidam nominativi propriorum Græcorum, Græcorum more, interdum producantur: ut

Dat Nemea comites & quos in prælia vires. Theb. 4.

Quos Pylos, & dubium Malea vitata carinas. Ibid.

Non Tegea, non ipsa dea vocat alite fulix. Ibid.

Mittit Hypermnestram de tot modo fratribus uni;

Heroid. 14.

Implebit Maria, Christum paries sacra virgo. Prud.

Enchir.

(4) Sunt qui numeralia in ginta tantum producant: sed leguntur etiam brevia: ut

Mutus quod nobis ter quinquaginta dedisti. Mart. 3.

ep. 40.

Sexaginta teros cum summa mane sensor. Mart. 12.

ep. 26.

Nonaginta dies sine te, charissime, traxi. Auf. ep. 1.

Hec aium: vix sex & quadraginta per annos. Juven.

lib. 2.

Tor tringinta quadrum partes per sydera raddeus.

Manil. 2.

(5) Lucretius produxit quasi: ut

Et devicta quasi cogatur ferre patique. Lucret.

Sed non sine poetica licentia. Nam aliàs corripitur

ut

Et quasi longinquo fluere omnia cernimus ævo. Ibid.

Et quasi cariores vitæ lampada tradimus. Ibid.

(6) Sicuti quadrupedum cum primis esse videmus.
Lucret. 2.

(7) Adde cui disyllabum.

Collatum cui gallus est Priapus.

Mart. 11. ep. 73.

Et credit cui Posthumilla divos.

Mart. 12. ep. 49.

(8) Dativi Græcorum quintæ declinationis, (sicut etiam nominativi plurales) interdum producuntur: nempe formam sequentes tertiæ Latinorum, juxta quam etiam inflecti solent: ut

Ut rapiat Paridi, quam Paris ante sibi. Heroid. 13.

Maenidēs (agnorās enim) consistite dimittite. Mer. 5.

At nomina tertiæ Lat. quæ Græcæ erant primæ, dativum, tanquam Latina, omnino produciunt; ut Orestis, Euripedi, Pyladi.

[6] Hos fac Armenios, hæc est Danaïa Persis.

Ovid. 1. de art.

Phylis fac expelles Demophoonis inani. Heroid. 2.

[10] Edaces vidē' ut geminae flant vertice crisse.

Æneid. 6.

Nostin' an exciderint macula loca? venimus ambo.

Heroid. 12.

Nam quod illud obficiunt,

Istuc unde abii redeo. nemon' ut avarus:

Serm. 1.

Sat. 1. & illud.

Tum ille Æneæ, quem Dardanio Anchise. Æneid. 1.

Probatissima exemplaria Apocopen non habent.

(11) Nam à nominativis In æ producuntur: ut

Æneân.

(12) Pallas dea, quia genitivum facit in ador, ultimam corripit: sed Pallas, amos, producit, juxta specialem regulam: ut

Filius huic Pallas, olli comes ibat Achates. Æneid. 3.

[13] Præpes à præpetendo dicitur: (ut Etymologis placet) quasi loca præ aliis minis pernicibus petens: quod arguit genitivus exiens in petis, non, ut composita

fita

fixa à pede, in pedis. Ultimam autem corripit : ut

—quem præpes ab Idâ

Sublimem pedibus rapuit Jovis armiger uncis. *Æn. 5.*

Sed nescio quem modo inter composita à pede irrepserit, & ultimam produere dicatur.

(14) Pēs etiam & camuris hyriæ sub cornibus aures.

Georg. 3.

Stat sonipēs, ac frēna ferox spumantia mandit. *Æneid. 4.*

Tollit jē arrectum quadrupēs, & calcibus auras *Æn. 10.*

Omnia magna loquens modo sit mihi mensa tripēs, &

Ser. 1. Sat. 3.

Recentiores tamen corripunt composita : ut

Qui bipēs, & quadrupes fovet, & tripēs, omnia solus.

Auf. Ed. 11.

Non recipit natura hominis modò quadrupēs ille.

Prud. Apoth.

Sicut etiam corripunt composita à par. Vide 8. in notis ad secundā regulā exceptiones.

(15) Nam Græcè scribuntur per Epsilon : at nominativi plurales interdum producuntur. Vide

8. supra.

Secunda regula.

de ult.

~II. I N E (1) B D, L R T, I S U S (2)
Y S, finita corripuntur. (3)

(1) Hebræa in B & D producuntur : ut *Job, Jacob, Bogud, David* : cujus obliqui apud Juvenum penultimam item producant : ut

Urbs est Judææ, Bethleem Davida camorum, Lib. 1.

Nam genitus puer est Davidis origine clara. Ibidem

Quam Buchananus, quòd Hebraicè scribatur per Hirc parvum, ubique corripit : ut

Davidis & sacro perfudi tempora clivo, Psal. 89.

(2) *Tethys* apud Virg. ponitur ultima longā. Teque sibi generum *Tethys* emat omnibus undis.

Georg. 1.

sed

Sed non ideo *ys* producitur, magis quàm *an* ab *A*
quia Ovid. dixit

Qui legis Electrâ, & egentem mentis Orestem. Trist. 2.
Utrobique enim Diastole locum habet.

(3) Porro *I* vocalis Græca corripitur: ut

Moly vocant superi: nigrâ radice tenetur. Met. 14.

Ars tua, Tiphys, jacet, si non sis in æquore fluctus.

Trist. 4. El. 3.

Etiâ *M* non elisum breve est. Vid. Ecclipsin
omissam, & notas, ad primam regulam de prima.

Excipe.

Producuntur

- (1) monosyllaba, ut *mē, dē, tē*: præter
quē, nē, vē, conjunctiones encliticas,
re præpositionem, & adjectiones syl-
labicas *cē, tē, ptē*. (1)
- (2) ablativi quintæ declinationis, ut *rē,*
diē, unâ cum adverbii inde enatis,
ut *hodiē, quotidie, pridie, postridie,*
quarē; & refert impersonale. (2)
- in E (3) secundæ personæ singulares impera-
tivorum activorum secundæ conjuga-
tionis, ut *docē*. (3)
- (4) adverbia ab adjectivis secundæ de-
clinationis formata, ut *minimē, validē*
& per Syncopen *valde*: item *fermē,*
(4) *ferē, obē*: præter *benē & malē*.
- (5) Græca per Eta, ut nom. *lethē*, voc.
Anchisē.
- in L (5) *sol* (6) & Hebræa quædam, ut *Baāl*
Michaël. (7)

in R

- in R { 1. monosyllaba hæc *fâr, lâr, fîr, cûr, Nar, ver, & (8) par, cum compositis, compar, impâr, dispar. (9)*
2. Græca per Eta, ut *aër, æthër, cratër: præter patër, & matër.*
- in I { 1. monosyllaba, ut *lîs, vîs, & ejus composita, quamvîs, quidvîs, &c. præter îs, quîs, & (10) hîs.*
2. recti crescentes per I longû, ut *Samnîs, Salamîs; genitivo îtis, înis.*
3. obliqui plurales, ut *musîs.*
4. secundæ personæ singulares, quarû plurales desinunt in *îtis*, penultimâ productâ, ut *audîs, velîs, dederîs, futurum; pl. audîtis, velîtis, dederîtis, (11)*
- in V { 5. Græca per eis, ut *Simois, Pyrois.*
6. monosyllaba, ut *ois, plûs.*
7. recti per V longum crescentes, ut *virtûs.*
8. omnes casus quartæ inflexionis: præter nominativos, & vocativos singulares.
9. Græca per *ous*, ut hic *Panthûs*, hujus *cliûs*: præter composita à *pous*, ut *(12) Polypûs.*

(1) Ut in *biscê, tunc, tuoptê, & similibus.*

(2) Et *Fame* ablativus produci solet, quia *fames* olim quintæ declinationis fuit: ut *Solicite volitans morbis, algoque, famêque.* Lucret. l. 3. *Amisiss, ut fama, apibus morboque famêque.* Georg. 4. *Famêque famê patrias atque voragine ventris.* Met. 8. *Hoc si contigeris famê peribis.* Mart. l. 1. Ep. 100. *Ipsa famê stimulante furens herbasque sepulchris.* Tibul. l. 1. 5.

(3) Cavê quandoque breve reperitur: Vide Sy. stolen.

Vidēs etiam & valē dico corripuntur: Vide tertiam exceptionem ompositorum.

(4) *Jamque ferē sicco subducta littore puppes.*

Æneid. 3.

Corripitur tamen apud Aufonium:

Nam tecum ferē totus ero, quocunque recedam. Epigr.

103.

(5) *Per duodena regit mundi sōl aureus astra.* Geo. 1.

Bū me sōl adiit gelidæ post tempora brumæ. Trist. 4.

lib. 6.

(6) Aldus addit *Pol*: quā rectē ipse viderit. Cū enim sit adverbium iurandi per Pollucem, ut *ædepol* per ædem Pollucis; videtur potiùs corripiendum, quia *πολυδωνης* (unde Pollux) scribitur per Omicron: cui assipulatur illud Ennii,

Nec pōl homo quisquam faciet impūnè animatū.

Nōl producitur per Synar: Vide tert. reg. de omnib.

(7) Sic *Gabriël, Daniël, Raphaël, Ijsræl, Micël, Phicël, &c.*

(8) *Ludere pār impār, equitare in arundine longā.*

Ser. 2. Sat. 3.

Sed composita, ut producantur juxta quantitatem simplicis, ita etiam a recentioribus corripuntur juxta regulam: ut

Succumbit Phrygio, coitus fuit impār utrique. Prud.

Symma.

Quicquid diffār habet cumulum discretio carpit. Idem

Hamar.

Idem fit in compositis à *Pes*.

(9) Ovidius produxit *vir & cor*: ut

De grege nunc tibi vīr, & de grege natum habendum.

Met. 1.

Molle meum levibus cōr est violabile telis. Heroid. 21.

Sed utrumque licenter fecit: Vid. Diast. Nam aliās corripitur: ut

Hic vī. hic est tibi quem promitti sapiūs audū. Æn. 6.

M. lle cōr ad iūnidū sic habet ille preces. Trist. 5.

(10) Bū deducitur à *si* brevī per Anisthesis: idēque etiam corripitur: ut

En bīs idem facimus nimium si, Stella, videtur. Mar.

1. 1. Ep. 45.

Neja bīs Catej numina capta dei.

Prop. 1. 3. Fl. 1.

E

Tura

Tum bis ad occasus, bis se convertit ad ortus. Met. 14.
 Leta bis ottono tibi jam sub consule pubes. Aus. Epigr. 33.

Licet Grammatici quæ & à monosyllabis longis excipientes illud omiserint.

(11) At possis semel apud Juvenalem corripitur.

Tam jejuna fames? cum possis honestius illic. Sat. 2.

Quo tamen loco Deliauterius possis legendum esse contendit: & Stephanus possis. Tu fortasse genuinâ servatâ lectione, Sykolen hic agnosces, ut suprà in adverbio contra.

(12) In hac voce, ut ultima, naturâ longa corripitur; sic prima, naturâ brevis, apud Latinos producit.

Tertia regula de ult.

III. O FINITA COMMUNIA
 sunt: ut sermo, amo, amando, porrò.

Excipe.

1. monosyllaba, ut prò, sũ; item ergò pro causa.
2. dativi & ablativi, ut huic dominò, ab hoc servò.
3. adverbia ab adjectivis derivata, ut antò, liquidò, eò, & composita, indeò, adeò: præter sedulò, mutuò, crebrò, serò, quæ sunt communia.
4. Græca per Omega, { Sapphò,
 ut (1) Iũ, hæc { Didò,
 hujus { Androgèũ } hunc { Athò.
 { Apollo, { Apollò.

Corripiuntur sciò, nesciò, citò, illiò, & quomodò; Modò quoque, ambo, duo, ego, atque homo, (2) ferè brevია sunt.

(1) E:

(1) Et nomen proprium, & adverbium : sed priorem illud producit, hoc corripit.

(2) Non semper : nam productionis etiam exempli sunt : ut

Hoc quid putemus esse qui modo serua. Cat. ad Varum

Vlla potest decreta modo tu unus superstes. Victorin.

Ambo florentie etatibus, Arcade, ambo. Eclog. 7.

Europamque, Asiamque, duo vel maxima terra. Auf.

Epist. 19.

Ausus ego primis castos violare pudores. Virg. in Diris.

Sicut ego solus me quoque pauperior. Auf. ep. Crm.

Separor unus ego, sed partem sumo minorem. Auf. ad

Gall.

Unus homo vobis cunctando restituit rem. Ennius.

Quarum syllabarum quantitates hisce regulis cognosci nequeunt, exemplis & auctoritate poetarum observandæ sunt. Verum si Authoritas tyronibus subito non occurrat; consultator Smetii Prosodia : quæ prompto hac in re illis remedio erit.

Caput 14. § 3. ¶ 1.

De Pedis generibus.

PE S est disyllabus vel trisyllabus : & uterque simplex, aut mistus. pedis genera.

Disyllabus { **PYRRICHÆUS** ex duabus brevibus, ut *dēns*.

simplex est { **SPONDÆUS** ex duabus longis, ut *mūsas*.

Mistus est { **JAMBUS** è brevi & longa, ut *dēns*.
CHOREUS è longa & brevi, ut *armā*.

E 2

Tri-

*Tum bis ad occasus, bis se convertis ad ortus. Met. 14.
Leta bis ottono tibi jam sub consule pubes. Auf. Epir. 23.*

Licet Grammatici quis & s. à monosyllabis longis
excipientes illud omiserint.¹

(11) At *possis* semel apud Juvenalem corripitur.

Tam jeuna, fames? cum possis honestius illic. Sat. 2.

Quo tamen loco Delphauterius *possis* legendum esse contendit: & Stephanus *possis*. Tu fortasse genuinā servatā lectione, Sytolen hic agnosces, ut iussū in adverbio *contra*.

(12) In hac voce, ut ultima, naturâ longa corripiatur; sic prima, naturâ brevis, apud Latinos prodigitur.

Tertia regula
de ult.

III. O FINITA COMMUNIA
Sunt: ut sermo, amo, amando, porro.

Excipe.

(1. monosyllaba, ut *prō*, *fiō*; item *ergō* pro
causa.

2. dativi & ablativi, ut huic *dominō*, ab hoc *servō*.

3. adverbia ab adjectivis derivata, ut *antè*, *liquidè*, *cò*, & composita, *idèò*, *adèò*: præter *fidulò*, *matuò*, *crebrò*, *serò*, quæ sunt communia.

Prod 4. Græca per Omega, { *Sapphō*,
ut (1) lū, hæc { *Didō*,

{ hujus { *Androgēu* } hunc { *Atbū.*
 { *Apollō,* } { *Apollō*

Corripiuntur sciò, nesciò, citò, illud, & quomòdò; Modò quoque, ambo, duo, ego, atque homo, (2) ferè brevia sunt.

(1) Es

(1) Et nomen proprium, & adverbium : sed priorem illud producit, hoc corripit.

(2) Non semper : nam productionis etiam exempli sunt : ut

Hoc quid putemus esse qui modò fœvra. Cat. ad Varum

Ulla potest decreta modò tu unus superstes. Victorin.

Ambo florentie ætatibus, Arcade, ambo. Eclog. 7.

Europamque, Asiamque, duò vel maxima terre. Ausp.

Epist. 19.

Ausus ego primùm castos violare pudores. Virg. in Diris.

Sicut ego solus me quoque pauperior. Ausp. Crm.

Separor unus ego, sed partem sumo minorem. Ausp. ad

Gall.

Unus hamò vobis cunctando restituis rem. Ennius.

Quarum syllabarum quantitates hisce regulis cognosci nequeunt, exemplis & auctoritate poetarum observandæ sunt. Verùm si Authoritas tyronibus subito non occurrat; consulatur Smetii Prosodia : quæ prompto hac in re illis remedio erit.

Caput 14. § 3. ¶ I :

De Pedis generibus.

PE S est disyllabus vel trisyllabus : & uterque simplex, aut mistus. Pedis genera.

Disyllabus { **PYRRICHÆUS** ex duabus brevib. ut *dēns*.

Simplex est { **SPONDÆUS** ex duabus longis, ut *mūsas*.

Mistus est { **JAMBUS** è brevi & longa, ut *dēns*.
CHOREUS è longa & brevi, ut *armā*.

E 2

Tri-

*Vulgò Tro-
cheus.
Vulgò Tri-
brachys.;*

Trisyllabus
simplex est

{ TROCHÆUS è tribus brevib.
ut *lègèrè.*
MOLOSSUS è tribus longis,
ut *virtùtēs.*

Mistus est

{ DACTYLUS è longa & dua-
bus brevib. ut *dícèrè.*
ANAPÆSTUS è duabus brev.
& longa, ut *fluvius.*

Sunt alii pedes trisyllabi, imò tetrasyllabi, penta-
syllabi, & hexasyllabi; quos non otiosa quidem Gram-
maticorum curiositas commenta est: sed hi instituto
nostro possunt sufficere. Trisyllabos tamen reliquos,
ac tetrasyllabos, quòd eorum aliquoties apud authores
mentio fiat, hic etiam adjicere non pigebit.

Trisyllabi omninò traduntur octo.

Quatuor itaque restant.

Bacchius,
Palimbacchius,
Amphibrachys,
*Amphimacrus,

{ ut { *egēstās.*
pōrtārē.
bēnignūs.
verbērāns.

* seu Cre-
ticus.

Tetrasyllabi sedecim.

Proceleusmaticus,
Dispondeus,
Pæan primus,
Pæan secundus,
Pæan tertius,
Pæan quartus,
Epitritus primus,
Epitritus secundus,
Epitritus tertius,
Epitritus quartus,
Ionicus major,
Ionicus minor,
Choriambus,
Iambochoreus,
Dichoreus,
Ditambus,

{ ut { *rēlēgērē.*
orātorēs.
āmbrosiūs.
sūpērbā.
sūpērārē.
cēlērītās.
sācērdō ē.
cōmprebārunt.
cōncordiē.
cōntēplatiōr.
sālūtābimūs.
Lācēdæmoni.
prospērītās.
ālēxāndēr.
cāntilēnā.
ānāstās.

Tetrasyllabi

Tetrasyllabi autem isti, sicut etiam pentasyllabi, & *Dipodia*, i. hexasyllabi, *διποδια* rectius, seu pedum *συσυλλα*, *βινι* pedes, quàm pedes, appellantur. Quid enim aliud est Proceleusmaticus, quàm duplex Pyrrichius? Quid aliud Dispondeus, Dichoreus, Diitambus, quàm duo Spondei, Chorei, Iambi? quod vel ipsorum nomina indicant. Item Pæan primus, nonne idem est quod Choreus Pyrrichius? secundus, quod Iambus Pyrrichius? tertius, quod Pyrrichius. Chorem? quartus, quod Pyrrichius Iambus? & sic de cæteris. Rectè itaque illi, de quibus Orator, * Pæan quòd plures habeat syllabas quàm tres, * Orat. perf. Numerum à quibusdam non Pes, habetur. Probat idem ¶ 43. Quinrilianus: † Quicquid enim uprà tres syllabas habet; id ex pluribus est Pedibus. † l. 9. c. 4.

Pedes pentasyllabos numero triginta duos, & hexasyllabos sexaginta quatuor, tam ob nimium tedium, quàm nullum usum, missos facio.

Caput I 4. §. 3. ¶. 2.

De Metri generibus.

A^Tque hæc de Metri definitione. Genera *Metri genera* ejus multa sunt: Numerus enim potest infinitis pene modis variari & conformari) summâ autem sunt quinque; quæ Pedum numero distinguuntur; [dimetrum, trimetrum, tetrametrum, pentametrum, & hexametrum.]

Dimetrum est ADONIU M, constans è *Adonium.* Dactylo & Spondeo: ut *Fûlm. nâ mûntes.*

Trimetrum est Glyconium, & Pherecratiû.

GLYCONIU M constat è Spondeo, & du- *Glyconium.* obus Dactylis; ut *Macénas èquítûm dêciûs.*

PHERECRATIUM è Spondeo, Dactylo, Pherecratiû. & Spondeo; ut *Latónamquè supremõ.*

Tetrametrum est ASCLEPIADEUM, è *Asclepiadeû*

* Vulgò

* Molosso, Anapæsto, & duobus Dactylis.

Spondeo

Carm. lib. 4. Od. 8.

Dactylo, syl-
labâ longâ.

creptum Stygiis fluctibus Atacum
Virtus, & favor, & lingua potentium
Vatum, divitibus consecrat insulis :
Dignum laude virum Musa vetat mori.

Ubi videndum est, ut Anapæstus finiat di-
ctionem. Ternis aliquando Asclepiadeis ad-
ditur Glyconium. Carm. lib. 3. Od. 16.

Crescentem sequitur curâ pecuniâ,
Majorumque fames ; Inre perborrui
Latè conspicuum tollere verticem,
Mecenas equitum decus.

Interdum binis & Glyconio interseritur
Pherecratium. Carm. lib. 1. Od. 21.

Dianam tenera dicite virginem,
Intonsum pueri dicite Cynbium,
Latônâque supremâ
Dilectam penitus idvâ.

Tetrametrum Iambicum vide mox in He-
xametro.

Pentametrum est Phaleucium, Sapphicum,
& Elegum.

Phaleucium
sive Hendec-
asyllabum.

PHALEUCIUM constat è Spondao, Da-
ctylo, & tribus Choreis. Mart. lib. 10. Ep. 47.

Vitam que faciunt beatissimam,
Jucundissima Martialis, hæc sunt.
Res non parva labore, sed relicta ;
Non ingratus ager, facies perennis ;
Lus nunquam, toga rara, mens quæta ;
Vires ingenuæ, salubre corpus ;
Prædens simplicitas, pæres amici ;
Convivium facilis, sine arto mensa ;
Nox non ebria, sed soluta curis ;
Non tristis torus, at tamen pudicus ;
Somnus qui faciat breves tenebras :
Quæ sis esse velis, nihilque malis ;

Summus nec metus diem, nec optes.

Catullus tamen pro Spondeo nunc Choreum, nunc Iambum usurpat: ut ad Marc. T. C.

Disertissime Romuli nepotum,

Quot sunt, quotque fulre, Marce Tulli,

Quotque post aliis erunt in annis,

Gratias tibi maximas Catullus

Agit, pessimus omni iam poeta:

Tanto pessimus omnium poeta,

Quanto tu optimus omnium patronus.

SAPPHICUM constat è Choreo, Spon- Sapphicum.
deo, Dactylo, Choreis duobus; cui ter dicto
addendum est Adonium. Carm. l. 2. Od. 10.

Sapius ventis agitur ingens

Pinus, & celsa graviore casu

Decidunt turres, feriuntque summos

Fulmina montes.

ELEGUM constat, duobus primis locis, Elegum sua
Elegiacum.
* Iam cum
syllaba longa,
& duobus
dactylis cum
syllaba item
longa.
Dactylo vel Spondeo, tertio Spondeo (cu-
jus prior syllaba dictionem claudet) cum
Anapæstis duobus. Ab Epico verò nunquam
separatur. Trist. Elegia 1.

Parve (nec invidéo) sine me liber ibis in urbem;

Hei mihi quod dominum non licet ire tuum.

Hexamëtrum est Epicum, & Iambicum.

EPICUM præcipuè celebratur, constans Epicum, seu
Heroicum.
quatuor primis locis è Spondeo vel Dactylo,
quinto Dactylo, & sexto Spondeo. Virgil.
Æneid 1.

Armâ virumque canô, Trôjae qui primis ab u-

Quinto tamen loco Spondeus aliquando
substituitur: ne verò nimia metri tarditas
aures offendat, (a) Dactylum tum quartus
postulat: ut Eclog. 4.

*Chara deûm soboles, magnûm l'v'is incremen-
tum.*

(a) Hanc legem rer neglexit poëta.

Georg. 3.

Saxa per & scopulos & depressas convalles.

Æneid. 3.

Nereidum matri, & Nepiuno Aëgeo.

Et Æneid. 7.

Aut laeves creas lento ducunt argento.

Atque Ovidius in Metamorph. semel, nempe lib. 1.

Perque byemes, æstusque, & inæquales autumnos.

¶ Notandum hic est versum Spondaicum (quem poëta Dactylicis vènuistè identidem interponunt) tetrasyllabâ, aut trisyllabâ dictione, terminari. Tetrasyllabâ, ut

Ante tibi Eöe Atlantides abscondantur.

Georg. 1.

Cætopiumq; thymum, & graveolentia centaurea.

Geo. 4.

Constitit, atque oculis Phrygia agmina circumspexit.

Æneid. 2.

Armatumque auro circumspicit Oriona.

Æneid 3.

Cornua velatarum obvertim antennarum.

Ibid.

Proximû knic. longo sed proximus intervallo.

Æn 5.

Et lucum latè sacer additur Anchiseo.

Ibidem

Pallantis proavi de nomine Pallantæum.

Æneid. 8.

Discedenti ch' amydemque auro dedit intertextam.

Ibid.

Nec non & sacri monstrat nemus argileti.

Ibidem

Fosse viam ad muros, & mania Pallantæa.

Æneid. 9.

Quales Threiciæ cum flumina Thermodontis.

Æn. 12.

Marginè terrarum porrexerat Amphitrite.

Met. 1.

Inter Hamadryadas celeberrima Nonacrinas.

Ibidem.

Æreæque Alpes, & nubifer Apenninum.

Met. 2.

Dum redit, itque frequens in virgine Nonacrinâ.

Ibid.

Pittarumque jacent fera corpora panthærarum.

Met. 5.

Extimulata fame mugisibus armentorum,

Met. 5.

Sylvarum lucos circumspicit antiquarum.

Ib.

Usque sub Orskomenon, Psopidaque, Cybinaeque.

Ibid.

Et verum in telâ deducitur argumentum.

Met. 6.

Nexilibus flores bederis habet intertextos.

Ibid.

Lumina versârunt, animam simul exhalârunt.

Ibidem.

Fumificisque locum mugisibus impleverunt.

Met. 7.

Hic illuc ubi mors deprenderat exhalantes.

Ib.

Sacra Jovi quercus de semine Dodonæo.

Ibid.

Noveras ante alios faciem ducis Eur. pat.

Met. 8.

Iste

Ille suis Delphis, hic vertice Cylleneo. Met. 11.

Aptarique suis primum iubet ornamentis. lb d.

Num tibi se vorum seivissime centaurorum. Met. 12.

Longus in angustum qua clauditur Hellepontus. Met. 13.

Milem: & longo calaverat argumento. Ibidem.

Undarum sparsos Symplegadas elisarum. Met. 15.

Trisyllaba vero, ut

Promolli viola, pro purpureo Narcisso. Eclog. 5.

Stant & juniperi, & castanea hirsuta. Eclog. 7.

Muneribus tibi pampineo gravidus autumnus. Georg. 2.

Saxa per, & scopulos, & depressi convalles. Georg. 3.

Tunc ille Aeneas quem Dardanio Anchise. Aeneid. 1.

Ardea, Crustumerique, & turrigera Antemna. Aen. 7.

Quod fieri ferio, liquidove potest electio. Aen. 8.

Servabat senior, qui Parrhasio Evandro. Aen. 11.

Perque hyemes, aestusque, & inaequales autumnos.

Met. 1.

Nubibus esse solet, aut purpurea aurora. Met. 3.

Ithaecamque Rhodon, & Ialios Telchinas. Met. 7.

Tenelesque socer cum Parrhasio Ancaeo. Met. 8.

Orgia tradiderat cum Cecropio Eumolpo. Met. 11.

Hec inter Lapithas, & semihomines Centauros.

Met. 12.

Esse viros fama est in Hyperborea Pallene. Met. 15.

Hec Helenum cecinisse penatigero Aenea. Ibid.

Monosyllabum tamen diis bis apud Virgilium in fine Spondaici reperitur.

Cum sociis, natoque, Penatibus, & magnis diis. Aen. 3.

Cum patribus, populoque, Penatibus, & magnis diis.

Aeneid. 8.

IAMBICUM est hexametrum, quod omni- Iambicum.
bus locis capax est Iambi. Epod. Od. 16.

Suis est ipsa Roma viribus ruit.

Potest tamen, ad celeritatem temperandam,

Spondaeus in impari quolibet loco collocari.

Epod. Ode ultimâ.

Quid obs, rat is auribus fundis preces?

Nun saxa nudis sordiora navitis.

Neptunus alio tunc dit hybernus solo.

Hic autem quod alternatim subsequitur car

men, binis sæpius pedibus mutilatur. Ep.
Od. 2.

*Beatus ille qui procul negotiis,
ut præca gens mortalium,
Paterna rura bobus exercet suis
Solutus omni sænore.*

*Nec excitatur classico mites truci,
Nec boni et iratum mare,
Foramque vitat, & superba civium
Potentiorum limina.*

Est etiam ubi tetrametrum Iambicum sine
hexametro legitur. Prudent. Cath. Hymn. 11.

*Quid est quod Arctum circum
Sol jam recurrens deserit?
Christus ne terris nascitur,
Quilucis auget tramitem.*

¶ Licet porro huic Metro (ne voces, in quibus syl-
labæ breves concurrunt, prorsus excludantur) pro
longa, quæ duorum est temporum, breves duas inter-
dum reponere.

Iambi &
Spondii
dissolutiones

Unde Hexametrum, secundo, tertio, & quarto loco,
pro Iambo Trochæum recipit: pro Spondio Dactyl-
um tertio, Anapæstum quinto, & utrumque primo:
atque, apud Senecam, Proceleusmaticum etiam, non
rarò, primo, & Dactylum quater quinto. Sed binii sal-
tem Iambi perpetuò servantur.

Aut amicum se lævi rara tendit retia. Epod. Od. 5.
Libet facere modo sub antiqua ilice. Ibidem.
alio modo atque canibus homicidam Hebreum. Ep.

Od. 17.

Quin ubi perire iussus expiravero. Ep. Od. 2.
Præsumque cælum fidet inferius mari. Ibidem.

Pedibusque vernas Ditis examen domum. Ep. Od. 2.
Pavidumque leporem & advenam laqueò graem. Ibid.

Nisi capere vellet. Thyest. A. 2. S. 1.

Tunc animus ira. Theb. A. 2 S. 1.

Ego laici haustu satior?
Acclum aliqua iuvam, nulla secutus iussu. Rippol. A. 1.

6.2.

Page

92
Ep

93

De Elocutione.

Metri genera.

Patefacite.

Hippol. ad finem.

Tetrametrum verò interdum habet, primo loco, pro Sponda Dactylum aut Anapaestum; secundo, pro Iambo Trochzum.

Caniadã traxavit dapes.

Ep. Od. 3.

Viderẽ prõpẽrantes domum.

Ep. Od. 2.

Bipãtẽs pugillar expedi.

Auf. Ep. 138.

Iambicum itaque metrum ex omnibus Iambis ultimum duntaxat sibi servavit immutatum. Immò vel sexto etiam loco, quinto Iambum retinente Spondaum habet: sed huiusmodi versus Scazon, sive Choliambus, i. clausus Iambus dicitur: ut

Scazon.

Si non molestum est, teque non piget Scãzõn.

Mart.

l. i. Epig. 97.

Sed non videmus mantica quòd in tẽrgo est.

Catul.

ad Var.

Nec fonte labra prolui cãballinõ.

Nec in bicipiti somniassẽ Pãrnãssõ.

Mẽmĩni, ut repensẽ sic poẽtã prodũrẽm.

Perf. Prol.

Nonnunquam Scazoni miscetur tetrametrum.

Verona doctũ syllabũ amãt vãtũ,

Marone felix Mantua est:

Censeĩtũr Apõna Livio sũo rẽllũs.

Stellãque nec Flacco mãmũ:

Appollo dorõ plaudĩtĩmbĩr Nĩũs,

Nasone Pelignĩ sonant:

Duosquẽ Sãnẽcos, unũcunquẽ Lucãnnũ.

Facundã loquĩtũr Corduba:

Gaudent jocosã Canio sũo Gãdũs,

Emẽrĩã Dẽclano meo:

Te, Liciane, gloriobĩtũr nõstrã,

Nec me tacebĩt Bĩlbĩs.

Mart. l. i. Epig. 61.

Atque hæc præcipua sunt metri genera: cætera, si cui sit animus cognoscere, ex poëtis animadverti possunt.

Caput

Caput 15.

Numerus
Oratorius.

Numerus Poëticus, certis adstrictus pedibus, expositus est. Oratorius est (a) numerus solutus, qui ex Pedibus quidem constat, sed incertis, & (b) liberis.

1 Primum hîc est præceptum, In prosa (c) versum fugito; citare tamen licet aliunde, authoritatis aut voluptatis gratiâ.

2 Deinde (d) principium vel exitum carminis nec principium, nec exitum prosæ facito.

3 Principii cura sit minor; medii pene nulla; (e) clausulæ verò maxima; in qua unâ Numeri perfectio & absolutio præcipue apparet & intelligitur.

4 Clausulæ numerus (f) senis, plus minus, syllabis observetur.

5 (g) Ex longis clausula tardior & rarior; rarissima ex brevibus, & incitatio; at (h) ex temperatione longarum & brevium gratior est, & frequentior. Hîc autem excellit! (i) Dichoreus; quem p. s. quilibet disyllabus, præcipue Jambus in dictione hyperdisyllabâ aptè præcedit.

6 Numerus perpetuò (k) variari debet; ne, aut animorum judiciis, aut aurium satietate, repudietur; aut similitudine artificium deprehendatur.

Ad

Ad Cap. 15.

(a) Numerus solut. Orat. Perf. ¶ 37. Sit igitur cognitum in solutis etiam verbis inesse numeros. Et mox, Neque numerosa esse, ut Poema; neque extra numerum, ut sermo vulgi est, debet oratio: alterum nimis est vitium, ut de industria factum appareat; alterum nimis est dissolutum, ut pervagatum ac vulgare videatur.

(b) Liberis. Orat. lib. 3. ¶ 26. Liberior est oratio & plane, ut dicitur, sic est verè soluta: non ut fugiat tamen aut erret; sed ut sine vinculis sibi ipsa moderetur. Non enim hic pedes, ut in Metro certâ aliquâ lege sunt vitati; sed, pro dicentis arbitrio, ubique variandi. Vide (k)

(c) (d) Theod. 1. 3. c. 8. Figuram orationis oportet neque metricam esse, neque sine numero. Quod præceptum sic explicat Q. † Versum in oratione fieri multò foedissimum est totum; sicut etiam in parte deforme: † l. 9. c. 4. Utique si pars posterior in clausula deprehendatur; aut rursus prius in ingressu: nam quod est contra, sæpe etiam decet. Attamen. * Versus sæpe in oratione per imprudenciam dicimus; quod vehementer est vitiosum: sed non attendimus, neque exaudimus nosmet ipsos. Senarios verò effugere vix possumus. Mignam enim partem ex laudibus nostra constat oratio. Eligat ex multis Isocratis libri, triginta fortasse versus Hieronymum, plerisque senarios: quo quid potest esse turpius? Sed tamen hic corrector, in eo ipso loco quo reprehendit, immittit imprudens ipse senarium. Atque his etiam verbis Correctoris corrector, nisi quod quartus locus pro Jumbo habet Choreum, (qui, toridem & temporum, & syllabarum, solâ differt quantitatum transpositione) senarium ipse confecit.

* Orat. Perf. ¶ 35.

(e) Clausula. Or. P. ¶ 59. Plerique censent cadere tantum numerosè oportere, terminarique sententiam. Et Orat. 1. 3. ¶ 31. Clausulas diligentius servandas esse arbitror, quàm superiora; quòd in his maxime perfectio atque absolutio indicatur.

(f) Senari

(f) *Semis Or. P. ¶ 43.* Nos cum in clausula pedes nomine; non loquor de uno pede extremo: adjungo (quod minimum sit) proximum superiorem: saepe etiam tertium.

(g) *Ex longis. Orat. P. ¶ 43.* Fluit omnino numerus à primo, tum incitatur brevitase pedum; non proceritate tardius: cursum contentiones magis requirunt; expositiones rerum, tarditatem. Sed non habet eam celeritas, quam tarditas dignitatem & gravitatem: sic enim Orator, † Trochæum, qui est eodem spatio quo Chorem, * Cordacem appellant; quia contractio & brevitatis dignitatem non habet. † Spondæus verò, etsi, quod est è longis duabus, hebetior videtur, & tardior; habet tamen stabilem quandam, & non expertem dignitatis, gradum. Sic item Q. * Pedes, quò longi syllabis magis stabiles; hoc graviorem faciunt orationem: breves celerem ac mobilem. Cæterum perverti quantitarum collocatio, contrariâ corrigatur prolatione: brevibus scilicet voce tardiori, & longa celeriori, proferendo.

† Orat. perf. ¶ 37.
* κόρδαζ
Saltatio comica,
Theod. l. 5. c. 8.
† Orat. Perf. ¶ 43.
† l. 3. c. 8.

(h) *Ex temperatione.* * Commendatur itaque Creticus, & Pæan; qui quidem commodissime putantur in solutam orationem illigari: † Pæan primus in primo viget, jacet in extremo; in Pæana quartum optimè cadere censent veteres. Probatum etiam Iambus & Dactylus: nec Spondæus repudiandus: Etsi enim, quod est è longis duabus, hebetior videtur & tardior; habet tamen stabilem quandam, & non expertem dignitatis, gradum: in concisis membris multo magis: paucitatem enim pedum, gravitatis suæ tarditate compensat. Dochmius [i. Bacchius Iambus] quovis loco aptus est; dum semel ponatur: iteratus aut continuatus, numerum apertum & nimis insignem facit: quemadmodum & ceteri pedes. Unde Orator, * Ego autem sentio omnes in oratione esse quasi permixtos & confusos pedes: nec effugere possent animadversionem, si semper hisdem uteremur.

* loco supra citato.
† Vide Theod. l. 3. c. 8.

* Orat. Perf. ¶ 37.

(i) *Dichoreus. Orat. Perf. ¶ 43.* Cadis † Dichoreus per se esse præclarè: Ut exemplis ibidem declaratur. Ciceroni O Marce Druse, patrem appello: In priori inciso sunt duo

duo Chorei : in posteriori syllabam brevem sequan- in una pro
 tur * Iambus spondzus. *Es tu dicere solebas, sacrum Pomp. ora-*
esse remp. in priori sunt Choreus, Pyrrichius, Spon- tione plus
 daus ; in posteriori Choreus, Spondzus, Pyrrichius. centies ad-
 Iterum, *Quicumque eam violasset, ab omnibus ei panis* hiberetur.
esse persolus. In priori sunt Iambus, Pyrrichius, * Neq; enim
 choreus : in posteriori tres Chorei : nihil enim ad *Ecclipsis*
 rem, extrema illa longa sit, an brevis. Deinde, *Patri* aut *Synala-*
dictum sapiens, temeritas filii comprobavit. In postre- *pha in prosa*
 mo Iambum sequitur Dichoreus : quo talis clamor *locum habet:*
 concionis excitatus est, ut admirabile esset. Verbo- *M vero non*
 rum ordinem immutato, & fac sic, *Comprobavit filii* *elissum breve*
temeritas; jam nihilerit. At eadem verba, eadem *est. Vide su-*
 sententia : animo istuc satis est, auribus non satis. *pra Ecclips-*
 Contrà, si arripas dissipatam aliquam sententiam, *sin emissam.*
 eamque, ordine verborum paulum commutato, in
 quadrum redigas; efficiatur aptum illud, quod fue-
 rit antea diffuens, ac solum. Sumo de Graccho * Orat. Perf.
 apud Censores illud, † *Abeſſe non poteſt, quin ejusdem* ¶ 25.
hominis ſit, probos improbare, qui improbos probet.
 Quanto apcius ita dixiſſet? *Quin ejusdem hominis ſit,* * V. c. 34.
qui improbos probet, probos improbare. Ergo numeri † Ql. 8. c. 6.
 gratiâ * Hyperbaton perniteritur. † Fit enim ſapillime
 aspera & dura, diſſoluta & hians oratio; ſi ad neceſſi-
 tatem ordinis verba redigantur: nec aliud poteſt ſer-
 monem facere numeruſum, quàm opportuna ordi-
 nis mutatio.

(k) Variari debet. Or. P. ¶ 4. In orationis Numero,
 nihil eſt tam Viſioſum, quàm ſi ſemper eſt idem. Et poſtea,
 Quod optimum eſt, id crebrius fieri non oportet. Primum
 enim numerus agnoſcitur: deinde ſatiatur: poſtea con-
 temnitur. Commutationibus autem variu ſi utamur;
 nec deprebendetur manifeſtò, quod à nobis de induſtria
 ſias; & occurratur ſatietaſi. * Virtutes enim ipſe ta-
 dium pariunt, niſi gratiâ Varietati adjute.

Numeri origo & uſus.

† Qui Iſocratem maxime mirantur, hoc in eius ſum-
 mis laudibus ferunt, quod verbis ſolutis numero; * pri-
 mus adjunxerit. Cum enim videret Oratores cum ſeve-
 ritate audiri, Poetas autem cum voluptate; tum dici-
 tur numero ſecutus; quibus etiam in oratione mere-
 mur; cum juvenutinis ſeſiâ, tum q̃ varietas occur-
 reret.

* Ql 9. c. 4.
 † Or. Perf.

¶ 33.
 Antiquiores
 tamen hujus
 artificii au-
 thores fuiſſe
 Thraſyma-
 chum &
 Gorgiam
 author eſt
 infra Orator

† Or. Perf. 146. *reret satietati. Imò etiam ut multò maiorem vim habeat. † Neque verò Demosthenis fulmina tantopere vibrarent, nisi numeris consortia ferrentur.*

Atque hæc de Oratorio Pedum Numero: quem tamen elegantius & facilius variare, usis quàm Ars, Praxis disertis Oratoris, quàm periti Rhetoris præceptio, edocebit.

Caput 16.

Figura dictionis in dimensione soni ejusmodi est; sequitur quæ est in soni repetitione; & quidem similis aut dissimilis. Similis continue vel disjuncte. Continue est Epizeuxis, aut Anadiplosis.

*Emilæ & is
subjunctio.*

EPIZEUXIS est, quando sonus similis continue in eadem sententia iteratur; idque vel in parte vocis, vel in voce integrâ. Epizeuxis partis vel est principii, ut Georg. 1.

Et sola in siccâ secum spatiat arena. Et Met. 1. O utixam possem populos reparare paternis Artibus; atq; animos formatae infundere terra!

Hic S. & P. ter, A bis, & F semel in dictionum initiis iterantur: nam præpositiones re & in Epizeuxin literæ nihil videntur impedire.

vel finis, ut De responsione Arusp.

Titus Annius ad illam pestem comprimendam, extinguendam, funditus delei dam natus esse videtur.

In sequentibus est Epizeuxis vocis. Ter. And
O Mysis, Mysis. Ver. 7. Crux, crux (inquam) infelici & misero. Vir. Eclog. 5.

Ipsa sonant arbuta, deus, deus ille, Menalca. Heroid. 1. Si,

*Si, nisi quæ facie poterit te digna videri,
Nulla futura tua est; nulla futura tua est.*

Interdum Parenthesis interponitur: res tamen eodem recidit: quia, tanquam Parenthesis non sit, geminatio illa continuatur. Philip. c. 2. *Hastâ posita pro æde Jovis Statoris, bona (miserum me, consumptis enim lachrymis, tamè infixus animo hæret dolor!) bona (inquam) Cn. Pompeii Magni, voci acerbissimæ subiecta præconis.*

Caput 17.

ANADIPLO²SIS est, quando similis sonus continuè in diversis sententiis, id est in fine præcedentis & principio sequentis, repetitur. Eclog. 10. Virg. ² *Αναδιπλωσις*
reduplicatio.

*Pierides, vos hæc facietis maxima Gallo:
Gallo, cujus amor tantum mihi crescit in horas.*

Hæc figura ter iteratur, & eodem verbo, Catil. 1. *Hic tamen vivit: vivit? imò verò etiam in senatum venit.* Item, *Vivis, & vivis* non ad deponendam, sed ad confirmandam audaciam. Item, *Quam diu quisquam erit, qui te defendere audeat, vires; & vires, ita ut nunc vivis.* Heroid. 1.

*Me pater Icarus viduo discedere lecto
Cogit, & immensas increpat usque moras.
Increpet usque licet, tua sim, tua dicar oportet;
Penelope conjux semper Vlyssis ero.*

Georg. 4. Anadiplosis Epistrophén & Epánalepsin conjunctas habet.

— *Ocanitides ambæ;
Ambæ auro, pictis incinctæ pellibus ambæ.*
Reperitur

Κλίμαξ
gradatio.

Reperitur autem hîc CLIMAX, quando nimirum Anadiplosis pluribus gradibus continetur. Pro Milon: Nec verò se populo solum, sed senatui commisit: nec senatui modò, sed etiam publicis præsidis & armis: nec his tantum, sed ejus potestati, cui senatus totam rempub. commisit. Ad Heren. Nam quæcunque p̄s libertatis manet, si illis, & quodlibet, licet; & quod licet, possunt; & quod possunt, audent, & quod audent, faciunt; & quod faciunt, vobis molestum non est?

Caput 18.

SEquitur repetitio soni similis disjunctæ: & quidem in eodem loco, vel in diversis: in eodem est Anaphora, aut Epistrophe.

3
Αναφορῆς
relatio.

ANAPHORA est, quando sonus similis iteratur in principiis sententiarum. Agrar. 1. Tamen ne vexavi rempub. con. omni majestatem Populi Rom. deludi vosmet ipsos duntius a Tribuno plebis patiamini. Catil. 1. Nihilne te nocturnum præsidium palatii, nihil urbis vigilia, nihil timor populi, nihil consensus bonorum civium, nihil hîc munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? Georg. 4. Te dulcis conjux, te solo in littore secum, Te veniente die, te decedente carebat.

• Ovid. de Arte.

Tuta frequensq; via est per amici fallere nomen.

Tuta frequensq; licet sit via, crimen habet.

Due hic
sunt Ana-

Pro Ameri. Accusantii, qui in fortunas hujus invaserunt: causam dicit is, cui nihil præter calamitatem

lamitatem reliquerunt. Accusant ii, quibus occidit patrem Sexi Roscii bono fuit: causam dicit is, cui non modò luctum mors patris attulit, verum etiam egestatem. Accusant ii, qui hunc ipsum summe jugulare cupierunt; causam dicit is, qui etiam ad hoc iudicium cum presidio venit, ne hic ibidem ante oculos vestros trucidaretur. Denique accusant ii, quos populus poscit: causam dicit is, qui unus relictus, ex nefaria illorum cede restat.

Caput 19.

EPISTROPHE est, quâ similis sonus in clausulis iteratur.

Hic autem Rhythmus quidam oratorius persæpe resonat, in membris paribus: quæ idcirco *ὁμοιοπύκνωτα*, similiter desinentia, dicuntur. 4
Επιστροφή
συνεπής.

Pro Pomp. Ut ejus voluntatibus non modò civēs assenserint, socii obtemperarint, hostes obedierint; sed etiam venti tempestatesque obsecundarint.

Hic tria prima membra fere senaria sunt: postremum est longius: neque æqualitatis similitudo sic exigenda est.

Pro Milon. Est enim hæc (judices) non scripta, sed nata lex: quam non didicimus, accepimus, legimus; verum ex ipsâ naturâ arripimus, habemus, expressimus: ad quam non docti, sed facti; non instituti, sed imbuti sumus.

Hic quater bini tanquam versus, æqualibus fere interpirationibus interpuncti resonant: duo primi ternarii, non scripti, sed nata: duo sequentes plusquam duodenarii: duo sequentes iterum ternarii: postremi quaternarii.

Sed

Συμπλοκή
complexio.

Sed in propositis exemplis finis tantum dictionis servatur; in sequentibus autem dictio ipsa iteratur. Philip. 2. *Doletis tres exercitus populi Romani esse interfectos? interfecit Antonius. Desideratis clarissimos cives? eos quoque eripuit Antonius. Autoritas huius ordinis afflicta est? afflixit Antonius.* Ex Anaphorâ verò & Epistrophe conjunctis fit SYMPOCE. Agrar. 1. *Quis legem tulit? Nullus. Quis maiorem populi partem suffragiis privavit? Nullus. Quis comitiis præfuit? idem Nullus.* Mart. lib. 2. *Capto tuam (pudet bene) sed capto, Maxime cœnâ Tu captas alias: jam sumus ergo pares. Manè salutatum venio: tu diceris isse Antè salutatum: jam sumus ergo pares. Sum comes ipse tuus, tumidiq; ante ambulo regis: Tu comes alterius: jam sumus ergo pares.*

Caput 20.

Repetitiones in eodem loco hæc sunt: sequentes duæ diversis, Epanalepsis & Epanodos.

Επαναλή-
ψις
resumptio.

EPANALEPSIS est, quâ similis sonus in principio & clausulâ ejusdem sententiæ repetitur. Verr. 4. *Saluti enim eorum potius consulâ, quam voluntati.* Æneid. 1. (*multa*) *Multa super Priamo rogitans, super Hectore* Verr. 7. *Multi & graves dolores inventi, parentibus & propinquis multi.* Mart. l. Ep. 33. *Non amo te, Sabidi, nec possum dicere quare: Hoc tantum possum dicere, Non amo te.* Ovid. Fast. l. 6.

*Qui bibit inde furit: procul hinc discedite queis
Cura bonæ mentis: qui bibit inde furit. (est*

Caput 21.

EPANODOS est * quâ sonus similis in principio & clausulâ diversarum sententiarum, sed intercedente Anadiplosi, iteratur. 6

Verr. 3.

Habuit honorem ut proditori, non ut amico fidem

Pro Planc. Gratiam qui refert, habet: & qui habet, eo quod habet, refert. Heroid. 2.

Demophoon, ventis & verba, & vela dedisti: Vela queror reditu, verba carere fide.

Eclog. 8.

Crudelis mater magis, an puer improbus ille?

Improbus ille puer, crudelis tu quoque mater.

Cic. Vestrum jam hic factum deprehenditur P.C. non meum: (at pulcherrimum quidem factum) verum, ut dixi, non meum, sed vestrum.

* Citat Fabius l. 9. c. 3.

*Επανodos
regressio.*

* 1. quâ soni
duo, alter in
principio,
alter in fine
sententiæ,
ordine inver-
so in sequenti
sententiâ ite-
rantur.

Caput 22.

Figuræ dictionis in repetitione sonorum similium sic habent; in repetitione sonorum leviter dissimilium duæ sequuntur, Paronomasia & Polyphton. 7

PARONOMASIA est, cum dictio, literæ aut syllabæ alicujus commutatione, significatione quoq; commutatur. Ver. 2. *Nam ut avertus in corripendis pecuniis; sic in spe corripendi judicii.*

*Παρονο-
μασία
adnominatio.*

a Lib. 9. c. 3.

judicii. Catil. 1. Ut non emissus ex urbe, sed immissus in urbem esse videatur. Tale est illud

* Quintil. *Em t mori. i. mortalitatem.* Mart. hinc joci materiam arripuit lib. 1. Ep. 99.

Litigat, & podagra Diomedes, Flacce, laborat: Sed nil patrono porrigit, hæc coiragra est.

b De Orat.

Inde etiam est illud b Catonis: qui cum cui-dam dixisset, *Eamus deambulati;* & ille, *Quid opus est de?* Imò verò, inquit, quid opus est te?

Caput 28.

8
Πολυπτο
τον
Variatio ca-
sum
Significat
hic casus
omnem in
voce variati-
onem: sive
per modum,
tempus, per-
sonam, casum
genus, vel
numerus, ea
fiat
* Lib. 9. c. 3.
Κλίμαξ
gradatio.

POLYPTOTON est, cum ejusdem ori-
ginis variis casibus voces inter se conso-
nant Pro Cæl. *Ipsius autem veneni quæ ratio
figitur? ubi quæsitum est? quo pacto? cui?
quo in loco traditum?* Æneid. 4.

*Littora littoribus contraria, fluctibus undas
Imprecor, arma armis—* Verr. 7. *Certus locus,
certa lex, certum tribunal, quo hoc reservetur.*
Et apud Quint. * *Non ut eadem vivo, sed ut vi-
vam edo.* Est etiam hic CLIMAX seu grada-
tio quædam: gradibus enim suis continuatur
Polyptoton in vocibus dissimilibus; ut suprâ
Anadiplosis in similibus. Ovid. 3. Fast.

Mars videt hanc, visam; cupit, potiturq; cupitâ
Ad Heren *Africano industria virtutem, virtus
gloriam gloria amulos comparavit.* Eclog. 2.
*Torva leona lupum sequitur, lupus ipse capellâ,
Florentem Cytisum sequitur lasciva capella.*

Ad

Ad Cap. 22, & 10.

¶ Iterantur in iisdem locis soni dissimiles, in quibus & similes: itaque non abs re fuerit, præcedentium figurarum nomina huc transferre; ut repetitiones sonorum leviter diuulsi, a Paronomasia & Polyp-toro, suis etiam generibus distinguantur.

Epizeuxis in Paronomasia est *Æneid.* 2.

Fit via vi. —————

Epizeuxis in Polyp-toro *Met.* lib. 15.

*Hec quantum scelus est in viscere viscera condit,
Conestoque avidum pinguescere corpore corpus,
Alterisque animantem animantis vivere seibo?*

Anadiplosis in Paronomasia. *Æneid.* 4.

*Cui pharetra ex humeris, cruceq; noduntur in aurum:
Aurea pu puream subnectitis pibula vestem.*

Anadiplosis in Polyp-toro *Met.* 1.

*Jamque morens ferrum, ferroque nocentius aurum
Prodieras: prodit bellum quod pugnat utroque.*

Anaphora in Paronomasia *Met.* 2.

*Neve dexterioꝝ tortum desinet ad anguem;
Neve sinistro pressam rota ducat ad aram.*

Anaphora in Polyp-toro *De reip. arutp.*

Homines te propter pecuniam iudicio liberarunt: ho-minibus injuria tui irupri delicti non fuit: homines tibi arma, alii in me, alii post in illum invictum civem de-derunt: hominum beneficia prosum concedo tibi.

Epistrophe in Paronomasia *Quint.* lib. 9. cap. 3.

Neminem posse alteri dare matrimonium, nisi penes quem sit patrimonium.

Epistrophe in Polyp-toro *Met.* 1.

Oscula das ligno: refugit tamen oscula lignum.

Symploce in Paronomasia *Catil.* 1.

Ut exul potius tentare, quam Consul vexare compulsi possis.

Epanalepsis in Paronomasia *Met.* 1.

Ungulaque in quinos dilapsa absuntur ungues.

Epanalepsis in Polyp-toro *Catil.* 1.

Vives: & vivet, ita ut nunc vivat.

Epanodos in Paronomasia *Orat.* ad Brut.

Absesse non potest, quin ejusdem hominis sit, qui impro-bos probet, probos improbare.

Epanodos

Epanodos in Polypoto Mer. 4.

Umbra viri visa est, visam fera sevit in umbram.

Elegiar l. 1. l. 19. *Quod sequitur, fugio : quod fugit, ipse sequor.*

Heroid 16. *At tu dissimula, ni tu desistere mavis :
Sed cur desisto ? dissimulare potes :*

Et pro Cæcin. *Quia res indigna sit, ideo turpem estimationem sequi : quia turpis estimatio sequitur, ideo iam indignam non vindicari.*

Porro in omnibus verborum figuris, si repetitus sonus diversa significet, Antanaclassis dicitur.

Antanac. in Anaphora est, Mart. l. 2.

Quis neget. Aeneæ natum de stirpe Neronem ?

Sustulit hic matrem, sustulit ille patrem.

Ant. in Epistrophe, Epist. 15. l. 14. ad Attic.

Quid ergo ? Ista culpa Brutorum ? Minime illorum quidem, sed aliorum brutorum : qui se cautos ac sapientes putant.

Ant. in Epanalepsi, Q. 1. 9. c. 3.

Ama : iucundum est, si curetur, ne quid inest amari.

Ant. in Epizeuxi Polyp. Ovid. Fast. 7.

Cur ego non dicam, Furia, te furiam ?

Et in Epist. Polyp. Q. 1. 9. c. 2.

Cum Proculeius quereretur de filio, quod mortem suam exoptaret ; & ille dixisset, se verò non expectare ; Imo, inquit, rogo expectes.

Caput 24.

Figura sententiæ.

Figura dictionis ejusmodi est. Figura sententiæ est figura, quæ totam sententiam aliquo animi motu afficit.

Virilem autem quandam dignitatem, præ superiorum molli & delicatâ venustate, obtinet : ut illic color & sanguis orationis, hic nervi thorique esse videntur. Itaque ait in Bruto Tullius, Quia sententiarum ornamentis & conformationibus præstat Demosthenes,

mosithenes, idcirco à doctis oratorum est princeps iudicatus. Et rursus in Oratore idem confirmat. Sic igitur Tullius elocutionis principatum huic postremo ornamentorum generi attribuit: & certè nullis flentendorum animorum machinis, elocutio violentior esse potest. Denique ut superior illa & troporum & in dictionibus figurarum elocutio, ad delectandum & docendum multum valet; hæc etiam (quod in dicendo caput est) ad movendum & pervincendum plurimum valebit.

Figura sententiæ est in logismo, aut dialogismo. Logismus est, quando sine collocutione sententia figuratur: estque Ecphonesis & sui ipsius revocatio; Apostrophe & Prosopœia.

E C P H O N E S I S est figura in logismo, per adverbium exclamandi expressum, vel intellectum: magnum prorsus animi commovendi instrumentum, & quidem affectuum variorum.

Exphonsis
exclamatio.

Modò admirationis: Pro Marcello. *O clementiam admirabilem, atque omni laude, prædicatione, literis, monumentisque decorandam!*

Modò irrisionis: Ibid. *O stultos Camillos, Curios, Fabricios, Calatinos, Scipiones, Marcellos, Maximos! O amentem Paulum! rusticum Marium!*

Modò optationis: Heroid. 1. *utinam tunc cum Lacedæmona classe petebat, Obrutus insanis esset adulter aquis!*

Pro lege Man. *Utinam, Quirites virorum virtutum atque innocentium tantam copiam habuerimus, ut hæc deliberatio vobis difficilis esset, remnam potissimum tanto bello præficiendum clarescis!*

F

Hujus

4

Hujus generis est deprecatio, & imprecatio. *Æneid. 1.*

Dii tibi (si qua pius resp. Etant numina, si quid? Usquam justitia est, & mens sibi conscia recti) Premia digna ferant! Æneid. 2.

At tibi pro scelere (exclamat) pro talibus ausis Dii (si qua est cælo pietas quæ talia curet) Persolvant grates dignas.

5

Modò indignationis: In Pison. *O scelus! Opèstis! O labes!*

6

Modò desperationis: Pro Milon. *O frustra mei suscepti labores! O spes fallaces! O cogitationes inanes mee!*

7

Prob adhibetur sæpe ad ostentationem: ut Ter. And. *Prob* denum atque hominum fidem! *quid est si hæc contumelia non est?*

8

Ex aliquando triste quid & miserabile præ se fert: *Eclog. 2.*

Impius hæc tam culta novælia miles habebit? Barbarus hæc segetes? en quò discordia cives Perduxit miscros! enqueis consecvimus agros!

9

Ah, heu, & Eheu, sunt commiserationis: l. i. *Officiorum. O domus antiqua! heu quàm dispari domino dominaris! Eclog. 2.*

Eheu quid volui misero mihi? floribus Austrum Perditus, & liquidis immisi fontibus apros.

Quem fugis ah demens? ———

In quibus Interrogatio instantiùs urget: & est seriis, gravibusque causis opportuna.

10

EPIPHONEMA quoque species est Exclamationis, quæ ad finem rei narratæ & explicatæ addi solet: ut cum Virg. exposuisset omnes causas, quibus Juno Romanos persequatur; tandem acclamat, *Æneid. 1.*

Tantæ molis erat Romanam condere gentem.

capitulum

Caput 25.

Revocatio sui ipsius est, quando revocatur
quidpiam : & est ardentioris sermonis
veluti refrigeratio : estque Epanorthosis, aut
Aposiopesis.

EPANORTHOSIS est, quando antecede-
dens aliquid corrigendo revocatur. Epist. 1. *Επαινεῖς*
Erat hoc mihi dolendum, sed multò magis illud, quòd *ἔστις*
quòd inimicum meum, meum autem? imò verò *καταβλάσκει*
legum, judiciorum, otii, atq; patriæ, bonorum omne
omnia, sic amplexabantur, sic in manibus habe-
bant, sic fovebant, sic, me presente, osculaban-
tur. Ter. Heaut. *Filium unicum adolescentulum*
habeo: ab quid dixi? habere me? immo habui
Chreme; nunc habeam necne incertum est. Hic
præreritum aliquod dictum revocatur; in
sequentibus cursus orationis antecedens
revocatur, & quasi pœnitentia facti significa-
tur. Pro Ligario. *Sed nimis urgeo; commoveri*
videtur adolescens. Pro Cœl. *Sed quid ego ita*
gravem personam induxi? Ad fratr. Sed nescio
quo pacto, ad præcipiendi rationem relapsa est
ratio mea, cum id mihi propositum initio non
esset.

Caput 26.

APOSIOPESIS est, quâ sententiæ
inchoatæ cursus revocatur, partem ali-
am, quæ tamen intelligatur, reticendo.

Ter. Eun. Ego te furcifer, si vivo. Æneid. 1.
Jam cœlum, terramque, meo sine numine, veni,
Miscere, & tantas audetis tollere moles?
Quos ego: sed motos præstat componere fluctus.

Caput 27.

Logislaus exclamationis & revocationis
Lita est: sequitur qui est in Apostrophe
& Prosopopœiâ.

4
Αποστροφή
aversio.

APOSTROPHE est, quando oratio ad
alienâ personam convertitur, quàm instituta
oratio requirit: figura non multum cedens
exclamationis genere, Exclamationi; & persæpe
cum eâ conjungitur. Sed Apostrophe ex con-
ditione personarum variè distingui potest.
aliàs enim ad humanam personam fit aver-
sio. Pro Murænâ, Tullius à iudicibus, ad quos
ratio instituta erat, ad Catonem, qui apolo-
giam hanc reprehenderat, se convertens, *A quodam
dem (ait) M. Cato, est æquius Consulem defendere
quàm à Consule?* &c. Aliàs ab hominibus
ad deos fit aver-
sio: in quâ insignis est apud poetas
invocatio. Metamorph. 1.

— *Dii cæptis (nam vos mutastis & illas)
Aspirate meis: primâque ab origine mundi
Ad mea perpetuum deducite tempora carmen.*

Sic Æneid. 1. Cum Poëta proposuit sum-
mam thesin totius Æneidos, tum sic avertitur
ad Musam:

*Musa mihi causas memora, quo numine laeso,
Quidve dolens regina deum tot volvere casus
Insignem pietate virum, tot a dire labores*

Impulerit: tantæ æ animis cælestibus iræ?

Aliàs ad rem mutam & inanimatam, velut ad personam, transfertur oratio. Pro Milon. *Religiones mehercule ipsæ, aræq; cum illam belluâ cadere viderunt, commovisse se videntur, & jus in illo suum retinuisse. Vos enim, Albani tumuli, atque luci, vos (inquam) imploro atque obtestor; vosque Albanorum obruta ara, sacrorum populi Rom. sociæ atq; æquales, quas ille præceps amentia, cæsis prostratisq; sanctissimis lucis, substructionum insanis molibus oppresserat. Hæc figura rarò quidem, sed tamen aliquando, protinus in præmio adhibetur. Cat. i. Quousq; tandem, Catilina, abutêr patientia nostra? quamdiu nos etiam furor iste tuus eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia?* Hic verò in senatu res agitur: ideoque directus sermo ad patres; unde aversio intelligitur.

Caput 28.

PROSOPOÆIPA est, quâ alienam personam oratione nostrâ loquentem fingimus.

Hic verò ornamentum elocutionis singulare est, magnæque in primis audaciæ; ideoque magno consilio judicioque regendum, ut consentanea personis oratio tribuatur. Poëticum sanè ornamentum, & quo uno poëtarum laudes præcipuè dijudicantur. Itaque si usquam, certè in hac conformatione ratio decori diligenter habenda est; quâ de re benè monet Poëta in Arte:

*Si dicentis erunt fortunis absona dicta,
Romani tollent equites, peditesque cachinnum.
Imerevit multum Davusne loquatur, herusve;*

4
Negotiorum
consilia
Fictio personæ.

*Maturusne senex, an adhuc florente juventa
Fervidus : an matrona potens, an sedula nutrix :
Mercatorne vagus, cultorve virentis agelli :
Colubus, an Assyrius : Thebis nutritus, an Argis.
Et ibidem. ——— Tristia mactum
Fultum verba decent : iratum plena minarum :
Ludentem lasciva : severum seria dicta.*

Prosopopœia est imperfecta vel perfecta.

PROS OPOPœIA IMPERFECTA est, cum sermo alienæ personæ leviter & oblique repræsentatur. Cæsar. I. Com. de legibus Helvetior. *Qui dicere sibi in animo esse, sine ullo maleficio iter per provinciam facere, propterea quod iter nullum haberent aliud: rogare, ut ejus voluntate id sibi facere liceat. Pro lege Man. Hi vos (quoniam liberè loqui non licet) tacitè rogant, ut se quoque, sicuti cæterarum provinciarum socios, dignos existimetis, quorum salutem tali viro commendatis.*

PROS OPOPœIA PERFECTA est, cum tota fictio personæ oratione nostrâ repræsentatur: quo in genere & accessus ad Prosopopœiam, & recessus decorus imprimis esse debet. Sic pro Cælo excitatur Appius cæcus ad objurgandum Clodiæ libidinem. *Existat igitur (ait orator) ex hac familiâ aliquis, ac potissimum cæcus ille (minimè enim dolorem capiet, qui istâ non videbit:) qui profectò si extiterit, sic aget, & sic loquetur: Hic accessus est & apparatus ad speciem quandam prolusionis; deinde vox & oratio Appii fingitur. Mulier quid tibi cum Cælio? quid cum homine adolescentulo? quid cum alieno? &c. ad quam Prosopopœiam deponendam, brevis revocatio ad extremum*

tremum ponitur his verbis. *Sed quid ego (judices) ita gravem personam induxi? ut & verear, ne se idem Appius repente convertat, & Calium incipiat accusare illa sua gravitate censoria.* Sic *Æneæ Profopopœiam* Virg. *Æneid. 2.* composuit, cum *Æneas* sociis cibum vinumque

Dividit, & dictis mœrentia pectora mulcet. *O socii (neque enim ignari sumus ante malorum) O passi graviores! dabit Deus his quoque finem, &c.*

Tandem sic *Profopopœiam* claudit :

Talia voce refert. ———

Eâdem figurâ licet mutis & inanimatis rebus sermonem dare : cujusmodi illa sunt, in *Catilinam* majorum laterum, cum patriam loquentem orator inducit. *Si te (ait) parentes timerent atque odissent tui, neque illos ulla ratione placare posses ; ut opinor, ab eorum oculis aliquò concederes : nunc te patria, quæ communis est omnium nostrum parens, odit ac metuit ; & jam diu de te nihil judicat, nisi de pericidio suo cogitare. Hujus tu neque auctoritatem verebere, neque judicium sequere, neque vim pertimesces? quæ tecum (Catilina) sic agit, & quodammodo tacita loquitur. Nullum jam tot annos facinus extitit, nisi per te: nullum flagitium sine te tibi uni multorum civium necesse, tibi vexatio, dereptioque sociorum impunita fuit ac libera : tu non solum ad negligendas leges & questiones verum etiam ad evertendas perfringendasque valuisti. Superiora illa, quanquam ferenda non fuerant, tamen, ut potui, tuli: nunc verò me totum esse in metu propter te unum, quicquid increpuit *Catilinam* timeri, nullum videri contra me consilium iniri posse, quod à tuo scelere abhorreat, non est ferendum. Quamobrem discede, atque*

hunc mihi timorem eripe: si est verus, ne opprimar; sin autem falsus, ut tandem aliquando timere desinam. Hæc si tecum, ut dixi, patria loquatur; nonnè impetrare debeat, etiamsi vim adhibere non possit? Hic vides quàm decore & suscepta & deposita sit persona.

sed satis de Prosopopœia schemate; quo, tanquam aliquo in scenis pegmate, quævis non solum hominum, sed etiam deorum persona à poëtis effingitur. Quapropter isto poëtico spiritu orator velut afflatus in primis admirabilis est.

Caput 29.

Προποπα
Obiectio.
Αντιπρο-
ποπα
Responsio.

LOgismus sententiarum adhuc fuit; sequitur dialogismus: cujus dua sunt partes, Hypophora & Anthypophora. Est autem Dialogismus duplex; Consentiens & Dissentiens. Dissentiens est cujus Responsio Objectioni adversatur. Figura dissentientis Dialogismi est, vel Deliberatio, vel Occupatio. Deliberatio est Aporia, aut Anacænosis.

6
Απεια
Adambitatio

Aporia est Deliberatio nobiscum. Pro Cluentio. Equidem, quod ad me attinet, quò me veritam nescio; negem fuisse illam infamiam corrupti iudicii? negem illam rem agitatum in concionibus, jactatam in iudiciis, commemoratam in senitu? evellam ex animis hominum tantam opinionem, tam penitus insitam, tam vetustam? Responsio. Non est nostri ingenii; vestri auxilii est (iudices) hujus innocentie, sic in hac calamitosa fama, quasi in aliqua perniciosissima flama, atque in communi incendio, subvenire. *Æneid. 4.* En quid agam? rursusne procos irrita priores

Experiar?

*Experiar? Nomadumq; petam connubia supplex,
Quos ego sum toties jam dedignata maritos?
Iliacas igitur classes, atque ultima Teucrum
Iussa sequar?*

Tandem responsio addubitationis sequitur:
Quin morere ut merita es, ferroq; averte dolore.

Insigne Aporiæ exemplum est Met. 8. ubi poëta
Altheam de Meleagri [filii sui] morte secum delibe-
rantem artificiosè describit.

Caput 39.

ANACÆNOSIS est deliberatio cum
aliis: Pro Quint. *Quero à te C. Aquili, Ayaxoiva,
L. Luculle, P. Quintili, M. Marcelle: vadimo-
nium mihi nūc obiit quidam socius & affinis meus communico-
(quicum necessitudo vetus, controversia de re
pecuniaria recens intercedit) postulone à Pretore
ut ejus bona possidere mihi liceat? an cum Romæ
domus, uxo, liberi sint, domū potiùs denunciem?
quid est quod hac tandem de re vobis possit
videri? Responsio communicationis sequitur:
Profectò si rectè bonitatem vestram atque pru-
dentiam cognovi, non multum me fallit, si consu-
lamini, quid sitis responsuri; primum expectare,
deinde, si lititare ac diutiùs ludificare videatur,
amicos convenire, querere quis procurator sit,
domum denunciare; dici vix potest quàm multa
sint, quæ respondeatis antè fieri oportere, quàm
ad hanc rationem extremam ac necessariam de-
venire.*

Huic generi subest Sustainatio: (1) per *Sustainatio*
quam, suspensus in Communicatione audito. *sive suspensio*

Paradoxon. rum animis, Paradoxon aliquod [i. inopinatū seu inexpectatū] subicitur: sive illud majus sit, sive minus.

¶ 1. 9. c. 12.

(1) Sic enim Q.* Sed nonnunquam Communi-
cantes aliquid inexpectatum subicimus: ut Ver. 7.
Quid deinde? Quid censetis? Furtum fortasse aut
prædam aliquam: deinde cum diu suspendisset judi-
cium animos, subjecit quod multò esset improbius.
Hoc Celsus Sustentationem vocat. Est autem du-
plex: nam, contrà, frequenter, cum expectationem
gravissimorum fecimus, ad aliquid, quod sit leve, aut
nullo modo criminofum descendimus.

Sed ibidem monet Rhetor, Paradoxon extra Com-
municationem fieri posse. Ut ostendit illud Terentii,
† In me quidvis harum rerum convenit, quæ sunt dilla
in stultum: Caudex, stipex, asinus, plumbens: in il-
lum nihil potest: Nam exsuperat ejus stultitia hæc om-
nia.

¶ Heant. 5. 1.

Caput.

Deliberationis dialogismus ejusmodi est;
Occupationis sequitur, cum alieni con-
filii Objectionem occupamus, eique Respon-
sionem subicimus. Itaque dialogismus hic à
priori parte PRO LE P S I S, à posteriore
PRO SAPODOSIS dicitur. Prolepsis Pro-
sopopœiam conjunctam habet; ideoque aliàs
obliqua, aliàs directa est. PROLE P SIS
OBLIQUA est, quæ habet imperfectam Pro-
sopopœiam. Pro Amer. Credo ego vos (judices)
mirari, quid sit, quod cum tot summi oratores ho-
minesq; nobilissimi sedeant, ego potissimū surrexe-
rim, &c. Tandem prosapodosis adhibetur; Quæ
me igitur res præter ceteros impulit, ut causam
Sexti Roscii reciprem? &c. Sic pro Cælio; Si

8
Προληψις
occupatio.
Προσαπο-
δοσις
subiectio.
Prolepsis,
sive Hypo-
phora.
Prosapodosis,
sive Emby-
phora.

quis

quis (judices) fortè nunc adsit ignarus legum, ^{Hypoph.}
 judicium, consuetudinis nostræ; Subjectio, mi- ^{Anthyph.}
 retur profectò, &c. Est Prolepsis hæc proœmiis
 valde accommodata. PROLEPSIS DI-
 RECTA est, quæ perfectam Prosopopœiam
 habet. Pro Cælio. Dicet aliquis, Hæc igitur est ^{Hypoph.}
 tua disciplina? sic tu instituis adolescentes? ob
 hanc causam tibi hunc puerum parens commenda-
 vit & tradidit, ut in amore & voluptatibus a-
 dolescentiam suam collocaret? & hanc tu vitam
 & studia defenderes? Prosopodosis succedit,
 Ego, si quis (judices) hoc robore animi, atque hac ^{Anthyph.}
 indole virtutis ac continentie fuit, ut respiceret
 omnes voluptates, omniq; vitæ suæ cursum in
 labore corporis atque in animi contentione con-
 ficeret, quem non quies, non equalium studia,
 non ludi, non convivia, delectarent, nihil in vitâ
 expetendum putaret, nisi quod esset cum laude
 & cum dignitate conjunctum; hunc meâ senten-
 tiâ, divinis quibusdam bonis instructum atque
 ornatum puto. Dialogismus continuator est
 pro Quint. De re pecunia: i. cupio contendere.
 (inquit orator) Non licet. Occupatio est con-
 filii adversarii. Subjectio sequitur: At ea con- ^{Hic Dialo-}
 troversia est. Occ. Nihil ad me attinet: causam ^{gismus Hy-}
 capitis dicas oportet. Sub. Accusa ubi ita necesse ^{pophoras}
 erit. Occ. Non (inquit) nisi tu antè, novo modo ^{& Anthy-}
 priore loco dixeris. Sub. Dicendum necessarium ^{pophoras}
 est: præstituendæ horæ ad arbitrium nostrum: habet. ^{crebriore.}
 iudex ipse arceffetur.

Occ. Quid tum? Tu aliquem patronum in-
 venies, boni in æmuli officii, qui splendorem
 nostrum, & gratiam negligat? Pro me pugnabit:
 L. Philippus, eloquentiâ, gravitate, honore, flo-
 rentissimus civitatis: dicet Hortensius, excellens
 ingenio.

ingenio, nobilitate, existimatione: oderunt autem homines nobilissimi ac potentissimi, quorum frequentiam & confectum non modò P. Quintius qui de capite decernit; sed quivis, qui extra periculum sit, perhorrescat. Subjectio postrema Ironiam habet. Hæc est iniqua certatio, quæ tu huic, ut ubi consisteret quidem contra te, locum reliquisti, &c.

Caput 32.

Figura Consistentis Dialogismi est, cujus Responsio Objectionem expressam vel intellectâ admittit; ita tamen ut Quæstionis exinde Inconsequentia (si opus est) ostendatur. Est autem Epitrope, aut Synchorexis.

9
Imperium
permisio.

EPIIROPE est, cum facti cujuscumque licentia condonatur. Agrar. 2. (Ob.) Si quid est quod indagaris, invenieris, ex tenebris erueris; quanquam iniquum est, (Resp.) Tamen consume sanè, quoniam commodum est: quoniam tu quiddam attulisti. (Inconf.) Silvam verò tu Scantiam vendas, nobis Consulibus, atque hoc senatu?

Aliquando Ironia permiscetur. Æneid. 4.

(Ob.) — Nunc & Jove missus ab ipso
Interpres divum fert horrida jussa per auras.
Scilicet is superis labor est, ea cura quietos
Solicitat: (Resp.) neque te teneo, neque dicta
refello.

I;sequere Italiam ventis; pete regna per undas.
(Inconf.) Spero equidem mediis siquid piæ
numina possunt,

Suppl. cia haurerum scopulis. —

Ironia in sequenti exemplo apertior est.

Pro

Pro Flacco. Objectio intelligitur: Responsio est, *Litemus igitur Lentulo: parentem us Cethego: revocemus cjectos; nimie pietatis & summi amoris in patriam vicissim nos pœnas (si ita diis placet) sufferamus.*

Caput 33.

SYNCHORESIS est, cùm dictum aliquod aut argumentum condonatur. Verr. 7. Objectio fuit Oratoris, quam multorum probavit Testimoniis. Responsum est Amicorum Verris: *Sit sacrilegus, sit fur, sit flagitiorum omnium vitiorumque princeps: (Inconf.) at est bonus Imperator.*

10
Euy⁹,
gnōis
concessio.

Æncid. 7. Objectio in Resp. continetur. Non dabitur regnis (esto) prohibere & Latinis:

(Inconf.) At trahere, atque moras tantis licet addere rebus.

Pro Flacco. Objectio intelligitur, *Homines sc. Gracos in plurimis rebus excellere. Cui respondetur, Tribuo Græcis literas: do multarum artium disciplinam: non adimo sermonis leporem, ingeniorum acumen, dicendi copiam: denique etiam, si qua sibi alia sumunt, non repugno (Inconf.) Testimoniorum religionem & fidem nunquam ista natio coluit. Item pro Rabirio: (Ob.) At fuit cum Saturnino vester patruus. (Resp.) Fuerit: & fuerit nulla desperatione rerum suarum, nullis domesticis vulacribus coactus: induxerit eum L. Saturnini familiaritas, ut amici iam patrie anteponeret: (Inconf.) Idcirco ne oportuit C. Rabirium desciscere à republica?*

Delectat

Delectat hoc ornamentum in oratione præcipuè cum id concedimus, quod ei, cui conceditur, nocet; ut sæpe fit in contentionibus & controversiis. Pro Ligario obiectio fuit Tuberonis accusatio; Responsio est, *Habes igitur, Tubero, (quod est accusatori maxime optandum) consistentem rem: (Inconf.) sed tamen hoc ita consistentem, se in ea parte fuisse quate, Tubero, quâ viri omni laude dignum patrem tuum. Itaq; prius de vestro delicto confiteamini necesse est, quàm Ligarii ullam culpam reprehendatis.*

Epilogus
elocutionis.

ATque hæc de ornamentis Elocutionis: quæ quod plura concurrerint, eò plenior ornamentum orationis efficiant necesse est: ut in illo exemplo Ligarianæ defensionis: Certè contra ipsum *Cæsarem* est congressus armatus. *Quid enim, Tubero, tum ille districtum in acie [barsalicâ] gladius agebat? cujus laum ille mucro petebat? quis sensus erat armorum tuorum? quæ tuamens? oculi? manus? ardor animi? quid cupiebat? quid optabat?* Hic Metonymiæ variae sunt: *gladium, armorum*, pro subiecto *homine*: sed Metaphoræ sunt illustriores, *ardor*, inprimisque illæ, sensum & actum tribuentes rebus in animatis [*gladio, mucroni, armis*] agebat, petebat, sensus: tum Synecdochæ, *mucro* pro *gladio*, *laum* pro *toto homine*: tum in verbis, agebat, petebat, cupiebat, optabat, sunt Epistrophæ finis: denique in sententiâ tota est Apostrophe vehementis & instantis Interrogationis. Quibus omnibus troporum figurarumque generibus sic usus orator esse dicitur, ut *Cæsari*, quamvis & iudici & adversario, tamen, velut incantato & stupefacto, color variè mutatus sit, & libelli quidam è manibus exciderint. Illa videlicet Platonis *πρωτεία* fuit illaque flexanima dominique summi *ἱεροκράτορος* oratio.

Capitulum

Caput. 34. sive

Appendix de figuris secundariis.

Primariis hisce dictionis & sententiæ figuris, ad-
jiciantur totidem, in utroque genere, secundariæ.

1. Ellipsis, 2. Pleonasmus, 3. Asyndeton, 4. Poly-
syndeton, 5. Hyperbaton, 6. Zeugma, 7. Antithesis,
8. Gracilismus: item 1. Parrhesia, 2. Prothesis, 3. Pa-
renthesis, 4. Parathesis, 5. Periphrasis, 6. Synonymia,
7. Hypotyposis, 8. Præmunitionis, 9. Transitus, 10. Re-
jectionis.

Figura dictionis 8.

Ellipsis est, quando verbum aliquod, in construc-
tione necessarium, omittitur, ad exprimendum effectum

Ita Admirationem præ se fert imperfecta illa Veneris
locutio, * *Sed vos qui tandem?* ubi omittitur *estis*: * *Æneid.* 1.
& illa Pamphili Indignationem, † *Tantamne rem tam* † *And.* A. 1.
negligenter agere? ubi deest *deces*. * *Q.* definit esse, S. 5.
cum subtractum verbum aliquod satis ex cæteris intel- * *L.* 9. c. 3.
ligitur: ut *Coelius* in *Antonium*, *Stupere gaudia Gra-*
ens. Simul enim auditur, subauditur *capit*.

Pleonasmus est, quando verbum aliquod in oratione
redundat: indicat autem, cum Emphasi, vehementiam
aut certitudinem: ut † *Ubi gentium?* * *Hisce oculis*
vidi. Sed qui talem Emphasia non habet, otiosus est,
& vitiosus. † *Emendavit hoc non inurbanè in Hirio*
Cicero: qui, cum ille in *Panfam* declamans, *filium à*
matre decem mensibus in utero latum esse dixisset, *Quid?*
(inquit) alia in penulâ solent ferre?

Asyndeton est, quando, in vocabulorum congerie,
omittitur conjunctio copulativa, ob celeritatem &
acrimoniam: qua de re sic *Plutarchus*, *Asyndeton sit*

I
Ellipsis.

2
Pleonasmus.
† *Heaut.*
A. 3. c. 3.
* *Q.* 1. 8. c. 3.
† *Q.* 1. 8. c. 3.

3
Asyndeton.

non modo celeritatis ; sed etiam Emphasios pathetica
 *Lib. 11. c. 3. gratia. Et Fabius, * Quia conjunctionibus caret, Dis-
 solutio vocatur : apta , cum quid instantius dicimus.
 *Adelph. A. Nam & singula inculcantur , & quasi plura sunt : ut
 3. S. 2. * Tot res repente circumvallant , unde emergi non po-
 * Ibidem. test : vis, egestas, iniustitia, solitudo, infamia. Ubi sin-
 gula voces Asyndetæ , sunt Emphaticæ. Sic * Ceteros
 ruerem, agerem, raperem, tunderem, prosternerem. Hic
 si verba conjunctionibus copulenter, languet stricta vis
 & impetus orationis.

4 Poly syndeton est, quando conjunctiones, ob oratio-
 nis gravitatem, neque etiam sine Emphasi, redundant :
 Poly syndeton. ut
 *Hor. ep. 7. * Et properare loco, & cessare, & querere, & uti.
 l. 1. Et * Somnum, & vinum, & epula, & scorta, & balnea,
 *Liv. lib. 8. corpora atque animos enervant. De his ira Q. * Contra-
 Dec. 3. rium est Schema, quod conjunctionibus abundat ; illud
 *Lib. 11. c. 3. Asyndeton, hoc Poly syndeton dicitur ; utrumque horum
 Coacervatio. Fons quidem unum ; quia acriora facit &
 instantiora quæ dicimus, & vim quandam præ se feren-
 tia, velut sapim erumpentis affectum.

5 Hyperbaton est verborum , à recto constructionis
 Hyperbaton. ordine, in alium concinniores, elegantia & varietatis
 ergo, transpositio : ut in prima primæ orationis sen-
 tentiâ. Quæ res in civitate duæ plurimum possunt , eæ
 contra nos ambæ faciunt in hoc tempore , summa gratis
 & eloquentia ; quarum alteram (C. Aquilii) vereor,
 alteram metuo ; eloquentia Q. Hortensii , ne me dicen-
 do impediatur, non nihil commoveor ; gratia Sex. Nævis,
 ne P. Quintio noceat , id verò non mediocriter perti-
 mesco. Naturalis enim ordo ongè diversus est : Gra-
 tia & eloquentia summa, quæ duæ res possunt plurimum
 in civitate , ambæ eæ faciunt contra nos in hoc tempore :
 quarum ve. eor alteram (C. Aquilii) metuo alteram ;
 commoveor non nihil ne eloquentia Q. Hortensii impe-
 diatur me dicendo ; pertimesco verò id non mediocriter,
 ne gratia Sex. Nævis noceat P. Quintio. Quàm hic
 ordo absonus , quam intractatus foret ? Hac de re sic
 *Lib. 8. c. 6. Quintilianus : * Hyperbaton [i. verbi transgressionem]
 quam frequenter ratio con. positionis & decor poscit , non
 innumeris inter virtutes habemus. Fit enim frequen-
 tissimè

issimè aspera, & dura, & dissoluta, & hiant oratio; si ad necessitatem ordinis verba redigamus. Differenda igitur quaedam, & praesumenda: atque, ut in structuris lapidum impolitorum, loco, quo convenit, quidque ponendum; nec aliud potest sermonem facere † numerosum, † Vid. c. 13. quàm opportuna ordinis mutatio.

Zeugma est, cum verbum aliquod aut adjectivum, semel in sententia expressam, ad plura, diversorum generum, numerorum, aut personarum, supposita refertur, cum quorum proximiori concordat. Est autem triplex.

Prozeugma, cum vox illa communis exprimitur in principio: ut,

— *Sunt nobis mitia poma,
Castaneæ molles, & pressi copia lactis.

Mesoezeugma, cum in medio: ut

† Semper bonos, nomenque tuum, laudesque manebunt.

— *caper tibi salvus & laedi.

Hypozeugma cum in fine: ut † Ego mihi illum, sibi me ille anteferebat.

Est item Zeugma quoddam quando vox communis, aut cū singularis, aut cum omnibus suppositis concordat:

ut * Vicit pudorem libido, timorem audacia, rationem amentia. † Cum terra Nabis, Lacedæmonique; † Liv. mari Romana classis urgebant.

Antithesis est, cum Opposita [seu Antitheta] in oratione invicem respondent. Estque vel singularis, vel gemina.

Singularis, ut * Hujus orationis difficilior est exitum, quàm principium invenire.

† Parvula nam exemplo est magni formica laboris.

* Quisquis ubique habitat, Maxime, nusquam habitat.

Cum Opposita commutantur per Epanodon, Antimetathesis dicitur: ut, Non ut edam, vivo; sed ut vivam, edo. Et * Non ideovicisse videris, ut triumphare; sed

triumphare, quia vinceret.

Gemina Antithesis singulariter delectat: ut † Obsequium amicos, veritas odium parit. * Habet assentatio

secunda principia; eadem exitum amarissimos adfert.

Ut, cum veritas cum hoc faciat, plus hujus inopia posses habere misericordiam, quàm illum ope ad crudelitatem.

Elegan- Pro Quint

6

Zeugma.

* Eclog. 1.

† Eclog. 5.

* Eclog. 7.

† Brutus.

† 140.

* Pro Cluent

† Liv.

7

Antithesis.

* Pro leg.

Man.

† Hor. Sat.

I. l. 1.

* Mart.

E. 7. l. 7.

† Q. l. 9. c. 3.

* Plin. Paneg.

† And. A. 1.

8. I.

* Heren. l. 4.

ubi multa

habet similia

exempla.

*Pro Post-
hum.
† Verr.
Act. 5.

Elegantissima autem est Antithesis, in qua Opposita oppositis sæpius respondent: sive singula singulis, ut
* *Egentes in locupletes, perdit in bonos, servi in domi-
nos, armabantur; sive gemina geminis, ut † Conferre
hanc pacem, cum illo bello; hujus prætoris adventum,
cum illius Imperatoris victoriâ; hujus cohortem impu-
ram, cum illius exercitu invicto; hujus libidines, cum
illius continentia: ab illo, qui cepit, condidit, ab hoc,
qui constitutos accepit, captos, diæctis Syracusar.*

8
Gracismus.
* Cicero.
† Heaut.
A. 2. 3. 3.

Gracismus [sive Hellenismus] est, quando constru-
ctio Græcæ lingvæ propria, in sermone Latino usurpa-
tur: ut * *Nobis non licet esse tam desertis.*
(Terentius utique † *vobis expedit esse bonas*) Et
—— *didicisse fideliter artes*
Emollit mores. ——— Hunc Gracismum
Ed. Spencer, etiam in lingua vernaculâ, non ineleganter
usurpat.

For not to have been dypt in Lethe Lake,
Could save the son of Thetis from to die.
vid. c. 13.

Hysterologia.
† Heaut.
A. 3. 2. 2.
* Æn. 3.
v. 662.

His superadditur Hysterologia (sive Hyfteron pro-
teron) cum, in oratione, quod naturæ ordine præcedit,
sequitur: ut † *Valet atque vivit. Item.*
* *Postquam altos tetigit flutius, & ad æquora venit.*
Sed ea, quemadmodum Antiptosis & Hypallage, inveni-
ta videntur, magis ut authorum sive licentiam sive erra-
tum excuset, quam ut idem nobis licere ostendat.

Antiptosis.

† Eun. A. 4. 8.
3.
* Æn. 1. 1.
v. 575.
Hypallage.
† Æn. 3. v. 61
* Pro Mar-
cell.

Neque enim magis probatur istud Hyfteron proteron,
quàm aut Antiptosis cum casus pro casu ponitur,
ut † *Eumuchum, quem dedisti nobis, quas turbas dedit?*
ut item in Prologo Andriæ: Et
* *Urbem, quam statuo, vestra est:* ———; aut Hy-
pallage, cum duæ dictiones commutant casus: ut,
—— *dare classibus austras: pro dare classes austris.*
Et * *gladium vagina vacuum in urbe non vidimus.* Pro
vaginam gladio vacuum.

Sequuntur

† Di

Sequuntur Figure sententiæ 8.

Parrhesia est, cum rem invidiosam aut odiosam liberè eloquimur, apud eos quos vereri debemus: Et est duplex: vel quâ crimen nobis intentatum confidenter fatemur, & defendimus; vel quâ aliis crimina audacter obicimus, & reprehendimus.

Prioris exemplum est pro Ligario: Suscepto bello, Caesar, gesto etiam ex magna parte, nulla vi coactus, iudicio meo ac voluntate, ad ea arma profectus sum, quæ erant sumpta contra te, &c. Detentionis excusationem mox subdit, Quid autem aliud egimus, Tubero, nisi ut, quod hic potest, nos possemus? Et pro Sylla, Adeste animis, qui adestis corporibus: erigite mentes auresque vestras: & me de invidiosis rebus, ut ille putat, attendite. Delinceps totam criminationem, de Catilina & Lentulo puniendis, liberè fatetur: sed ita, ut, pro invidia, gloriam & gratulationem extorqueat etiam inimicis. Ego Consul cum exercitus per dissortum civium——penâ redemi.

Posterioris est in Verrem. Nam, in Exordio primæ Actionis, iudicibus ipsis iudiciorum intamiam palam obicere non veretur. Invetravitis jam opinio, perniciofa reipub. vobisque periculosa, quæ non modò Romæ, sed & apud externas nationes, percrebuit, Hic iudiciis, quæ nunc sunt, pecuniosum hominem, quamvis sit nocens, neminem posse damnari: Et in Epilogo actionis ultima, cum eadem loquendi Parrhesiâ, iisdem audacter minitatur: Siqua via istum de vestra severitate eripueris; populus R. brevè in suum, me agente, recuperabit: ac si de mea——crescere licebit. Quamvis liberam hanc & minitationem & reprehensionem, striâ sui in eos favoris & benevolentiam professione, emollice videtur. Sed, mehercules, vestrâ rei publicæ causâ, iudices, nolo, in hoc delecto consilio, tantum flagitium esse commissum: nolo eos iudices, quos ego probârim atque delegerim, sic in hac urbe notatos, isto absoluto, ambulare; ut non cerâ, sed cano obliti esse videantur.

Erotesis est locutio, quâ aut Sciscitamus; ut † Dic mihi Dameta: cujus pecuniâ? an Melibæi?

Παρηγοία.
Licentia.

Ερωτησις.
Interrogatio.
† Eclog. 3.

aut

* Catil. 1. aut Instamus; ut ** Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? &c.* (Ubi, eleganter ingeminatis Interrogationibus, miro artificio Catilinæ instat orator) aut Contrarium vehementer indicamus: Interrogatio enim affirmativa vehementer negat; negativa vehementer affirmat: ut

* Æneid. 1. — ** Et quisquam numen Junonis adoret? Et*
 * Eclog. 3. ** An mihi cantando victus non redderet ille? Item*
 * Pro Balbo. ** Anne de nobis trahere sfolia fædæ: atis licebit; de hostibus non licebit? An quod adipisci poterunt dicendo, id isti assequi pugnando non licebit? An accusatori majores nostri majora præmis, quàm bellatori esse voluerunt?*

Est etiam ubi negativa Interrogatio, cum increpatione jubet; & affirmativa, similiter verat: ut

* Non arma expedient, totaque ex urbe sequentur?
 Et ** Exi foras scelestè: at etiam resistas?*

* Æneid. 4.

* Eun. A. 4.

S. 4.

3

Παρίων.

σῖς

Interjectio.

* Lib. 2. c. 3.

Parentthesis est sententiola sententiæ partibus commode inserta; sed nec cum priori, nec cum posteriori coherens. ** Quam nos (inquit Fabius) Interpositionem, Græci Parentthesin vocant; dum continuationi sermonis mediū aliqui sensus intervenit.*

De Parenthesi duæ sunt Regulæ.

I. Parentthesis nec longa, nec frequens esse debet;

* Lib. 3. c. 2.

quia hiulcam reddit orationem, & obscuram: ut moner Q. ** Interjectiones (quæ & oratores & Historici utuntur, ut medio sermone aliquem inferant sensum) impediri solet intellectus; nisi quod interponitur breve est.* Parenthesios autem mensura rarò Hexametrum unum, rarissimè duo excedit: ut in exemplis passim patet: quæ sicubi longior sit; (ne sententiæ intellectus inde impediatur) prioris partis verba, post Parentthesin, repetenda erunt, & cum posteriori parte conjungenda; ut ** Quoties ego hunc Archiam vidi, judices, (utar enim vestrâ benignitate, quoniam me in hoc novo genere dicendi tam diligenter attendatis)*

* Pro Archia

† Pro Gluente

quoties ego hunc vidi, &c. Et † Saffia mater hujus Aviti, ((mater enim à me nominis causâ, tametsi in hunc hostili odio & crudelitate est,) mater (inquam,) appellabitur

appellabitur; neque unquam illa ita de suo scelere & immanitate audiet; ut natiue nomen amittat. Quo enim est ipsum nomen amari ius indulgentiusque maternum; hoc illius matris; (, que multos iam annos, & nunc quam maxime filium interfectum cupit,) singulare scelus majore odio dignum esse putesis) ea igitur mater Aviti, &c. ubi post grandem Parenthesin, mater Aviti, post insertam, mater reperitur.

2. Parenthesis Parenthesi rarò inferitur. Inferas *Method. loquentia
Parentheses *Treutlerus omnino averſatur: *Illorum autem scriptio* (inquit) *vel flagris coercenda erat, qui Parenthesib. suis, aliâ satis prolixis, novas adhuc Parentheses infarcire solent.* Hoc tamen aliquando facit Orator; qui, exemplo suprà citato, duas trêve inierere non dubitavit. Videatur itaque Treutlerus, magister nimium severus; qui mendum, ita vel nullum, vel leviculum, tam graviter voluit castigari. Veruntamen insertæ Parentheses, (quò confusio partium vitetur) *duabus potiùs virgulis, quàm propriis insignibus notandæ erunt. —, *V. Orat. I, I c. 2. §. I. (p)

Parathesis est, cum verbo verbum, aut simplex in eodem casu, aut nonnunquam etiam conjunctum, Distinctionis vel Declarationis gratiâ apponitur: ut *Lupum [piscem] non vidit Italia:* (sicut Ioan. 14. 22. *Dixit illi Judas, [non Iſcariotes:] Domine, &c.*)

Item Orat. l. 2. § 82. *Quoniam tribus rebus omnes ad nostram sententiam perducimus; [aut Docendo, aut Conciliando, aut Permovendo;] una ex tribus his, &c.* Et Ep. f. 24. l. 9. COMMUNITAS vite atque vitæ, remissioq; animorum, maxime sermone efficitur familiaris; qui est in convivio dulcissimus; ut sapientius nostrâ quàm Græci; illi *συμπόσια*, aut *συβλήτωνα*: [i. compositationes, aut con. nationes;] nos convivis; quòd tum maxime simul vivitur.

De Parathesis, Parenthesis, & Erotesis punctis, sive notis, vide Orator. l. 1. c. 2 §. I.

Periphrasis est rei, quæ verbo uno dici potest, per plura explicatio. Sæpe de Milonis servis, domini vitæ tam adversus Clodium propugnantibus, ait Orator, *Circumlocuti. Fecerunt id quod suos quisque servos in tali re facerent.*

voluisset. i. tunc idârunt. Sic Poeta Ænean Periphrasim, quam nomine significare maluit.

* Æn. I.

* *Arma virumque cano, Troja qui primus ab oris
Italiam fato profugus, Laviniaque venit
Littora, &c.*

† 1. 3. c. 6.
In fine.

Sic doctrina dicendi, pro Oratoria: Romana eloquentiæ pater, pro Cicerone. De hac figura ita Q. *† Pluribus autem verbis, cum id, quod uno, aut paucioribus certe dici potest, explicatur; Periphrasim vocant [circuitum loquendi:] qui est apud Poetas frequentissimus: ut*

* Æn. 3.

* *Tempus erat quo prima quies mortalibus ægris
Incipit; & dono divam gratissima serpit.*

Et apud Oratores non rarus: semper tamen adstrictior. Quicquid enim significari brevius potest, & cum ornatu latius ostenditur, *ὑπερφρασις* est: cui nomen Latine datum est, Circumlocutio. Verum hæc, ut, cum decorum habes, Periphrasis; ita, cum in vitium incidit, *Περιοσλογία* dicitur.

6
Συνωνυμία
Synonymia.
† Catil. 2.
* Plaut.
Bacch.
† Pro Milone
* Pro Ligario.

Synonymia [seu Palilogia] est congeries synonymorum: sive sint singularia, ut *† Abiit, excessit, evasit, stupis.* Item * *Quicumque ubique sunt, qui fuere, quique futuri sunt, posthac stulti, stolidi, fatui, fungi, bardi, blenni, buccones: solus ego omnes longe anteo stultitiâ, & indolis moribus;* Sive conjuncta sint, ut *† Veterem consuetudinem fori, & pristinum morem judiciorum minimè vident.* Item * *Et certe contra ipsum Casarem est congressus armatus. Quid enim, Tubero, tuus ille districtus in acie Pharsalica gladius agebat? cujus latus ille mucro petebat? qui sensus erat armorum tuorum? que tua mens? oculi? manus? ardor animi? quid cupiebas? quid optabas?* Sic etiam apud Poetam:

† Æn. I.
v. 550.

*† Quem si fata virum servant; si vespiciur aurâ
Æthereâ; nec adhuc crudelibus occubat umbris;
Non metus*—

In quibus exemplis omnia sunt *ἰσοδυναμουῦντα*, seu idem propè significantia.

Palilogia facit ad amplificandum, & affectum vehementem excitandum; dum, ex re unâ multifariam expressi, plures veluti aculeos animo auditoris infigimus. Quem effectum Orator, loco novissimè citato, affecutus,

affectus, Nimis, inquit, urgeo: commoveam videatur adolescens.

Sed habendus ubiq; Synonymorum delectus: quia vix duo usquam verba reperias adeo equipollentia, ut non aliquo discrimine distinguantur; & ex iis alia tibi aliis aptiora fuerint: ut rectè Q. * Cum idem * 1.8. c. 3. frequentissime plura significent; (quod Synonymis vocatur) jam sunt alia aliis honestiora, sublimiora, nitidiora, jucundiora, vocaliora.

Vitium huic figuræ contrarium dicitur Tautologia, & Battologia: cum sine delectu congesta Synonyma, nihil aliud quàm radium ac fastidium orationi pariunt.

Hypotyposis eff, cum res tota ita particularim & ordine exprimitur; ut coram videri videatur. Hujus figuræ definitionem Q. non minus acutè, quàm concisè, sic effert: † Hypotyposis est, quæ tota rerum imago quodammodo verbis depingitur. Eamque idoneis exemplis deinceps illustrat: ut

* Constitit in digitos exemplo arctus uterque.
Et cætera: quæ nobis illam † pugilum congregantium faciem ita ostendunt, ut non clarior fuerit spectantibus. Talis est ibidem convivii luxuriosi descriptio. Videbar videre alios intrantes; alios verò exeuntes; quosdam ex vino vacillantes; quosdam besterna potatione oscitantes: versatur inter hos Gallus, unguentis oblitus; redimitus coronis: humus erat immunda; intulenta vino; coronis languidulis, & spinis cooperis piscium. Quid plus videret, qui intrasset? Sic urbium captarum crescit miseria. Sine dubio enim qui dicit expugnatam esse civitatem, completitur omnia, quæcunque talis fortuna recipit: sed in affectum minus penetrat brevibus hic velut nuncius. At si aperias hæc, quæ verbo uno inclusæ erant; apparebunt, & fusæ per domos ac templa flammæ; & ruentium tellurum fragor; & ex diversis clamoribus unus quidem sonus: aliorum fuga incerta; alii in extremo complexu suorum coherentes; & infantium faminarumque ploratus; & malè usque in illum diem servati fato senes: tum profanorum sacrarumque direptio; effrentium prædæ repetentiumque discursus; & adî ante suum quisque prædonem catenatus; & conata retinere infan-

7
Υποτύπωσις
Hypotyposis
† 1.8. c. 3.
* En. 5. 426.
† Daretis
Juvenis &
Senis Entel.

tem suum mater; & sicubi majus lucrum est, pugna inter victo. e. Licet enim hæc omnia (ut dixi) complectatur eversio; minus est tamen totum dicere quam omnia.

8

Προκατα-
σχῆν

Præmunio.

*In Divinar.

Præmunio [sive Præparatio] est, quando adversus eorum, quæ dicturi sumus, reprehensionem, nos arguimus, rationem aliquam aut causam prætendentes. Sic *Orator promittit ad Siculosolim factis, se præmunir contra Cæciliū, & alios, qui mirarentur eum jam ad accusandum descendere, qui prius omnino defendere consuevit. Pro Milone Præmunio est, adversus Clodianos, ex sinceritate. Fecerunt id servi Milonis (dicam enim non derivandi criminis causam; sed ut factum est) quod suus, &c.

9

Μετὰ

τα

Transitio.

*Phil. 7.

*Pro leg.

Man.

*Georg. 2.

Transitio est, quæ connectuntur partes orationis. Est autem vel perfecta, vel imperfecta.

Perfecta est, quæ dicitur, & quid dictum sit, & quid dicendum: ut *Satis multa de turpitudine: dicam deinceps quod proposui de periculo. Item.

*Quoniam de genere belli dixi; nunc de magnitudine pauca dicam. Item.

*Hactenus arborum cultum, & sidera celi:

Nunc te, Bacche, canam, &c.

*Pro Ameri

*Salust. in

Iugurth.

Transitio imperfecta est, quæ, aut quid dictum, aut quid dicendum sit, dicitur: *Age, nunc illa videamus, iudices, quæ consecuta sunt. Item. *De Africa, & ejus incolis, ad necessitudinem rei satis dictum.

Transitio facit ad ornatum & attentionem, ad rerum intelligentiam & remissionem.

10

Αποστροφῆς

Rejectio.

Rejectio est, cū n aliquid aut in alium locum, aut in aliud tempus rejicimus; ut omnino a causâ & oratione nostrâ removemus.

Rejectio, quæ quid in commodiorem locum reservatur, est pro Plancio: Posui hoc idem quod tu, Cassi, Latere nsis: quamobrem de isto paulo post dicam. Item pro lege Manilia: Sed de Lucullo dicam alio loco: & ita dicam, Quirites, ut neque vera laus et detracta, oratione mea; neque falsa afficta esse videatur.

Rejectio in aliud tempus fit, vel brevitatis studio,

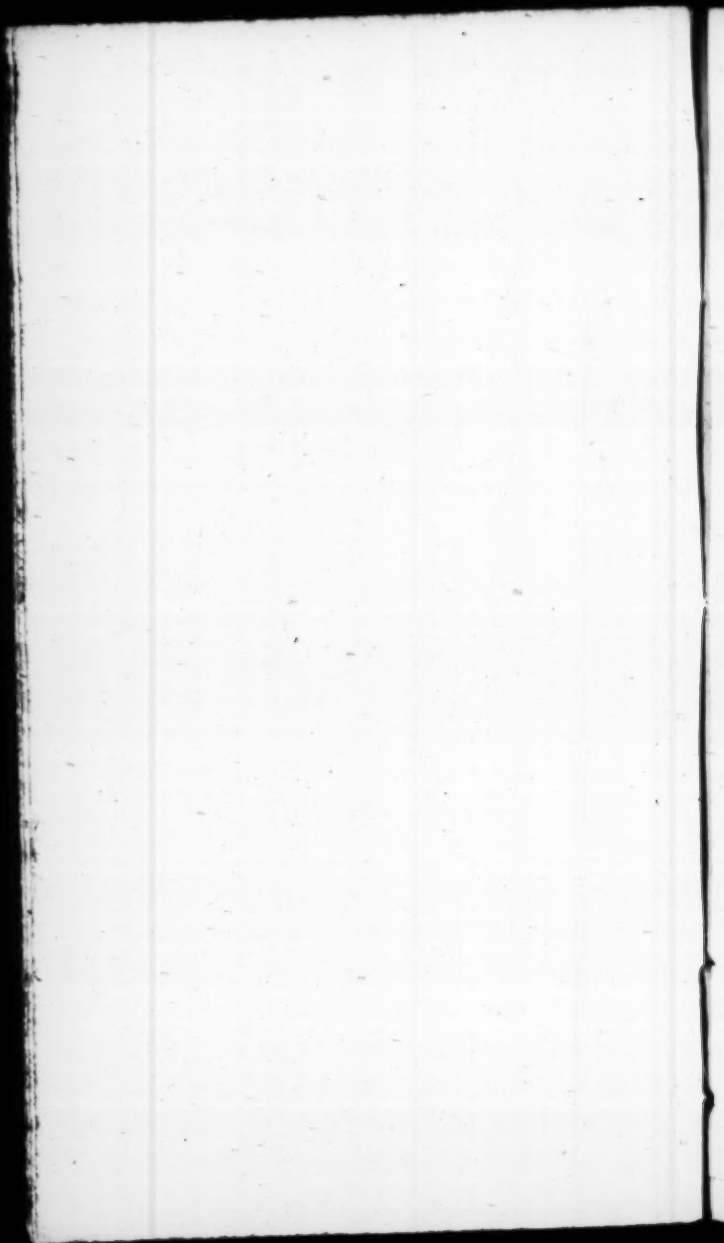
vel

vel propter temporis angustias. Sed * Scitum est causam conferre in tempus; eum afferre plura, si cupias, * Orat. 1. 3. in fine.

Tertii generis Apodioxis est, pro Sex Roscio. Erucii criminatio tota, ut arbitror dissoluta est: nisi forte expectetis ut illa diluam, quæ de peculatu, ac de ejusmodi rebus commentissis, inaudita vobis ante hoc tempus, ac nova objecit: quæ mihi iste visus est ex alia oratione declamare, quam in alium reum commentaretur: ita neque ad crimen Parricidii, neque ad eum qui causam dicit, pertinebant. Et pro Posthumo: Quid ego senatum defendam hoc loco, iudices? omnino equidem loco debeo: ita de me meritis est ille ordo. Sed id nec agitur hoc tempore; nec cum Posthumus causa res ista conjuncta est.

G

Rhe-

Rhetoricæ

LIBER SECUNDUS

DE Pronunciatione.

Caput I.

Locutionis (quæ prima fuit
Rhetoricæ pars) præcepta,
in tropis & figuris exposita
sunt: sequitur (a) Pronun-
ciatio sive (b) Actio, pars al-
tera institutæ artis. (c) Pro-
nunciatio est (d) externa o-
rationis exornatio: apta scilicet ejusdem
enunciatio: Elocutione certè (e) multò
præstantior & efficacior.

Ad Cap. I.

(a) (b) Quintil. l. ii. c. 3. Pronunciatio à plerisque
Actio dicitur: sed prius nomen à voce, sequens à gesto
videtur accipere.

(c) Heren. l. i. ¶ 5. Pronunciatio est vocis, &
vultus, & gestus, moderatio cum venustate.

(d) Vide (2) in notis ad c. i. l. i.

(e) Orat. l. 3. ¶ 31. Hec ipsa omnia perinde sunt

ut aguntur. Actio enim in dicendo una dominatur : sine hac summus orator esse in numero nullo potest : medicis hæc instructius summos sepe superare. Huic primæ dedisse Demosthenes dicitur , cum rogaretur , quid in dicendo esset primum : huic secundas : huic tertias. Quod mihi melius illud ab Æschine dictum videri solet , qui cum propter ignominiam iudicii cõfisset Athenis , & se Rhodum contulisset ; rogatus à Rhodiis , legisse fertur orationem illam egregiam , quam in Ctesiphontem contra Demosthenem dixerat : quâ perlectâ , petiit ab eo postridie , ut legeret illam etiam , quæ contra à Demosthene pro Ctesiphonte est edita : quam eum suavissimâ & maximâ voce legisset , admirantibus omnibus , Quamto , inquit , magis admiraremini , si audissetis ipsum ? Ex eo satis significavit , quantum esset in Actione , qui orationem eandem , aliam esse putaret Actore mutato. † Cujus etiam rei magnum argumentum Hortensius est : diu princeps Oratorum , postea equalis Ciceroni , perpetuò autem secundus : cujus tamen scripta tam longè abfuerunt ab illa vivæ eloquentiæ famâ , ut appareret aliquid plausisse eo dicente , quod postea legentes non invenerint.

Caput II.

De Tono, Sono, & Prosodia:

Partes pronunciationis duæ sunt : vox seu Prolatio , quæ communi nomine , pronuntiatio ; & Gestus , quæ itidem Actio , dicitur. Atque harum partium altera ad aures , altera ad oculos pertinet : per quos duos sensus , omnis ferè cognitio ad animum pervenit.

Prolatio est , quâ orationem (a) non eodem tenore ; sed gratâ (b) vocis varietate proficimus.

Vocis

Vocis autem varietas consistit, in Tono, Sono, & Profodia.

Tonus [vocis modulus] est vel superior seu *Tonus*. acutus, vel inferior seu gravis: unde (c) intendi seu ascendere; & remitti seu descendere, vox dicitur: ut in notis Musicis.

Sonus [vocis vis] est vel elatus seu argutus; *Sonus*. vel submissus seu suppressus: quo vox, (d) sive inferior sive superior sit, tum elevari, tum deprimi dicitur; unde facilius vel difficilius audiatur.

Profodia, [seu Accentus] est quâ aliqua Dictionis syllaba præ cæteris (e) accinitur. *Profodia*. Accentus, qui Græcis triplex est, acutus (´) gravis (˘) circumflexus (ˆ), Latinis (f) unicus est Acutus.

Accentus acuti (g) sedes triplex est: ultima, penultima, & antepenultima Dictionis syllaba. Ad quam dignoscendâ triplex datur Regula.

1. Monosyllaba omnia acuuntur.
2. Disyllaba omnia acuunt priorem.
3. Hyperdisyllaba, penultimâ longâ, eandem acuunt: brevi, antepenultimam. (vide primam Reg. de media.)

Sed duo accentum transponunt.

1. Conjunctio enclitica (h) *que, ne, & ve*, dictioni annexa, accentum tum à penultima, tum ab antepenultima (i) in ultimam inclinat: ut Catil. 1. *Nihilne te nocturnum præsidium palatii—nihil horum ora vultusque moverunt?* Et mox, *me ipsum inertia nequitiaque condemnare.*

2. Etiam dissimilitudo, Dictionum similium invicem respondentium, sive principium sive finem occupet, accentum à loco naturali &

proprio, ad se attrahit: ut Catil. 1. ut non emissus ex urbe, sed immissus in urbem esse videatur. Sic Eun. Prol. *Aequum est vos cognoscere, atque ignoscere.* Et Quint. 1. 9. c. 3. *Neminem posse alteri dare matrem, nisi penes quem sit patrimonium.* Item, *Nocumenta Documenta.* Et, *Inimici potiusquàm amici est, amari mallem quàm amare.*

Atque hæc Prosodiarum ratio in omni servatur, sum Toni tum Soni, mutatione.

Ad Cap. 11.

(a) Orat. 1. 3. in fine. *Ad aures nostras & affectionem suavitatem, quid est vicissitudine, varietate, & conmutatione aptius?* Nunc enim acriori contentione ascendere, nunc etiam Tonorum tanquam gradibus descendere; nunc elevare vocem, nunc deprimere, juvat. Perpetuata autem Monotonia turpis & ingrata est. Q. 1. 11. c. 3. *Præterea igitur illam que Graecis *monotonia* vocatur, [una quedam spiritus ac soni intensio] non solum ne dicamus omnia clamose, quod infansum est; aut infra loquendi modum, quod motu caret; aut submisso murmure, quo etiam debilitatur omnis intentio; sed ut in iisdem partibus, iisdem affectibus, sint tamen quedam, non ita magne, vocis declinationes; prout verborum dignitas, aut sententiarum viatura, aut depositio, aut inceptio, aut transitus, postulabit.*

(b) Vocis. Orat. 1. 3. in fine. *Ad actionis usum atque laudem, maximam sine dubio partem Vox obtinet: que primùm est optanda nobis: deinde, quæcunque erit, ea tuenda.* Et mox. *Ad vocem in dicendo obtinendam, nihil est utilius, quàm crebra mutatio; nihil perniciosius, quàm effusa sine intermissione conventio.* Vide (c)

(c) Intendi. Orat. Perf. *Vocis quidem bonitas optanda est: non est enim in nobis; sed tractatio & usum in nobis.* Ergo ille princeps variabit, & mutabit, & omnes

omnes sonorum, tum intendens tum remittens, persequetur gradus.

(d) *Sive inferior.* Nam & Tonus inferior, ut in Musica Bassus, sono arguto ac elato edi potest; & contrà superior, ut triplex, sono leni, & submisso.

(e) *Accinitur.* i. clarius, & apertius, cum majori mora, effertur.

(f) *Unicus est, acutus.* Gravis enim nihil aliud est, quàm Acuti absentia seu privatio. Notatur quidem alicubi, sed in * alium usum: ad Pronunciationem nihil confert. Circumflexus etiam notatur; & l. i. Oratoria in † duplicem usum: sed in voce, vel, tanquam gravis, nullum habet vim, ut in *Mmâ*; vel eam quam Accutus, ut in *gustâram*. Neque enim *Mmâ* ablat. secus effertur, quàm *Musa* nominat. quia omnia dissyllaba priorem acciunt; neque *a* in *gustâram*, aliter quàm in *gustare*; cum utrobique penultima longa similiter a uenda sit. (Vide suprà Regulam 2. & 3.)

Itaque Orat. Pers. ¶ 10. sic Orator: *Ipsa natura, quasi modularetur hominum orationem, in omni verbo posuit acutam vocem: nec unâ plus; nec à postremâ syllabâ citra tertiam.* Tertiam hic intelligit Orator inclusivè: ut Musici in Concordiis dicunt notam tertiam & quintam; & Medici in Febris diebus * tertiam & quartam. Secus enim penultima est prima ab ultima; & antepenultima (citra quam naturaliter non est Accentus) est secunda: quam hic Orator, ipsam ultimam annumerans, appellat *tertiam*.

(g) *Sedes triplex.* Orat. Pers. ¶ 10. *Natura in omni verbo posuit acutam vocem: nec unâ plus; nec à postremâ syllabâ citra tertiam.* Itaque ut Latini acunt ultimam, penultimam, & antepenultimam; ita Græci suum habent ὀξύτρον, πρεξύτρον, πρεπρεξύτρον.

(h) *Que.* Itaque, utique, undique, aciunt primam: sed in iis que non est conjunctio enclitica; sed pars compositi.

(i) *In ultimam inclinat.* Hoc præceptum cum sit perpetuum; frustra Acuti nota particulæ encliticæ præfigi solet.

* † Vide

c. 2 § r.

post notas.

* Unde fe-

bris tertiana

& quartana,

quæ & 2 & 3

quaque die

accedit.

† Vide (g)

Caput III.

De voce singularum Dictionum.

Prolatio est vel Dictionum singularum, vel Distinctionum seu Partium Sententiæ, vel Sententiæ integræ.

Singulæ cujusq; Dictionis syllabæ, (a) præsertim extrema, distinctè & clarè proferantur.

Emphasis.

(b) Emphatica, aliaque præcipuæ notæ verba, præsertim Antitheta seu invicem respondentia, paulò altiorē vocis & Tōnum & Sonum requirunt. Atque in his relucēt insigniores Tropi, ut in Clod. *Integritas tua te purgavit, pudor eripuit.* *Æn. 8. Pontem indignatus Araxes.* *Phil. 2. gremium suum, & totum tribunal implevit.* *Catilinariâ 2. pudor & petulantia, pudicitia & stuprum, fides & fraudatio, pietas & scelus, &c.* (vide Meton. adjuncti) in illustri Allegoria, invicem respondent. Et *Æn. 7. Superi & Inferi.*

Tropi.

Flectere si nequeo Superos, Acheronta movebo.

* Pro Corn.

Balco.

Figure di-
creonij.

* *An linguâ & ingenio patesceri aditus ad civitatem potuit; manu & virtute non potuit?* Hic verba Emphatica, *linguâ & manu, ingenio & virtute*, invicem respondent. Quæ omnia elatiori voce proferenda sunt.

Similis est in verborum figuris Pronunciatio. *Litigat & podagrâ Diodorus, Flacce, laborat: Sed nil Patroxo porrigit: hæc chiragra est.*

Hic enim *podagra & chiragra*, voces nempe quibus insidet figura, supra reliquas efferuntur,

tur. Par est in cæteris ratio.

Ipsa sonant arbusta, Deus Deus ille, Menalca.

Te dulcis conjux, te solo in littore secum,

Te veniente die, te decedente canebat.

Certus locus, certa lex, certum tribunal. Ubi
Deus bis, te quater expressa, & certus, certa,
certum, similem obtinent prolationem.

Ad Cap. III.

(a) *Præsertim extrema*: quia terminationis occul-
ratio, & occultat fere sensum sententiæ: hic tamen su-
pinâ *discentium*, ne dicam *docentium* negligentia, in
scholis nonnullis nimium peccatur.

(b) De Emphasi vide Orat. l. I. c. 2. § 1.

Caput IV.

De voce Distinctionum.

HAbent & Sententiarum Distinctiones
suos Pronunciandi modos.

Comma vocis tenorem continuat in Disti- *Comma.*
one ultima, cum pausa brevissimâ: Semicolon *Semicolon.*
cum paulò longiori.

Periodus vocis tenorem, seu tonum cõ mu- *Periodus.*
nem, in ultimâ deprimat, cum intervallo lon- *Colon.*
gissimo: Colon cum breviori.

Erotesis pura tonum communem in ultimâ *Erotesis.*
elevat: sic etiam quæ particulas, mere inter-
rogativas [quæ nihil addunt significationis]
præfixas habent: Ut *um An, Ne, anne, Nonne.*
Sed Erotesis quæ à non ine interrogativo in-

choatur; (ut *Quis Quid, Vter, Qualis, Quantus, Quot, Quotus*) aut ab Adverbio interrogativo aliquid adsignificante, (ut *Vbi, Vnde, Quo, Quorsum, Quando, Quousque, Quoties, Quàm, Quomodo, Cur, Quare,*) desinit ut Periodus; & Tonû elevatum retrahit ad Interrogativum: sicut Ecphonesis (quæ etiam desinit ut Periodus) ad (a) particulam Exclamandi.

Ecphonesis.

Parenthesis.

Videorato-

riz l. 1. c. 2. §

1.

(p) in notis.

Paraphe-

Parentesis (sive semicirculis sive* virgulis notetur) tono inferiori, & sono submissiori tota proferenda est; semperque desinit ut Comma.

Parathesis proferetur ut Parenthesis: sed desinit ut Distinctio ejus primaria, sive perfecta sit, sive imperfecta: aut si nulla sit, ut Comma.

Distinctionum Exempla vide initio Cat. 1.

Vox Distinctionum, ratione Affectionum.

Cæterum quia in Sententiis aliæ sunt, pro varietate affectuum, vocis varietates, ideo Distinctiones, quæ Sententiarum sunt partes, earum etiam sunt participes. Ut docet l. 11. c. 2. Q. Proponamus (ait) nobis illud Cicero-

nis, in oratione nobilissimâ pro Milone, principium: nonne ad singulas penè distinctiones, quamvis in eâdem facie, tamen quasi vultus mutandus est? *Et si vereor (Iudices) ne turpe sit, pro fortissimo viro dicere incipientem, timere;* Etiam si est toto proposito contractum atque summissum, quia & exordium est, & sollicitû exordium; tamen fuerit, necesse est, aliquid plenius & erectius, dum dicit, *pro fortissimo viro: quàm cum, Et si vereor, & turpe sit, & timere.* Jam secunda respiratio increseat oportet, naturali quodam conatu, quo minis pavide dicimus quæ sequuntur; & quo magnitudo animi Milonis ostenditur. *Minimèque deceat, cum Titus Annius ipse magis de Reipublicæ salute,*

salute, quàm de sua perturbetur; Deinde quasi objurgatio sui est, *me ad ejus causã, parem animi magnitudinem asserere non posse*; Tũ invidiosiora, tamen hæc novi judicii nova forma terret oculos. Illa verò jam penè apertis (ut aiunt) tibiis: *Qui quò cunque inciderunt, veterem consuetudinem fori, & pristinum morem judiciorum minimè vident*. Nam sequens latius etiam atque fufum est: *Non enim coronã confessus vester cinctus est, ut solebat*. Quod notavi ut appareret, non solum in membris causæ, sed etiam in articulis, esse aliquam Pronunciandi varietatẽ; sine quã nihil neque majus, neque minus est.

Ad Cap. 4.

(a) *Particulam Exclam*: ut O, Utinam, Proh, Eo, Hec. Exempla vide l. i. c. 24.

Caput V.

De voce integra Sententie.

Sequitur Prolatio Totius Sententiæ: in Squã figuræ Sententiarum, Affectusque omnes, comprehenduntur.

Atque hic * cantus ille est, quem Tullius Demosthenem & Æschinem significasse dicit, cum vocis fluctationes & inclinationes invicem exprobrarent, non ideo improbandas: cum enim uterque alteri objicit, palam est utrumque fecisse.

(a) Submissioria & graviore voce orationem auspicari, hinc paulatim insurgere, donec ad debitum tenorem ventum fuerit, atque hinc in Exitu, ad priorem vocis gravitatem & sub-

* Orat.
Part. 9. 20.

missionem

missionem paulatim relabi, utile ac suave erit.

Vocis tenor, maximam partem, debet esse (b) mediocris inter imam summamque, inter elatam & submissam: unde in utramque partem, prout res postulârit, recedatur. Est enim non minor, variandæ vocis in oratione totâ, quàm fuit, in singulis Dictionibus & Distinctionibus, virtus & venustas.

Exemplum vocis acutæ & argutæ est pro Ligario: *Vide Cæsar, quàm non reformidem: quanta lux tuæ liberalitatis & sapientiæ, mihi apud te dicenti oboriatur. Quantum potero voce contendam, ut hoc populus Romanus exaudiat. Suscepto bello, Cæsar, gesto etiam ex magna parte, nulla vi coactus, iudicio meo ac voluntate, ad ea arma profectus sum, quæ erant sumpta contrite: & hanc Orator ipse contentionem vocis prædixit. Similiter cum populus, acclamatione adversâ, Ciceronem pro Rabirio agentem turbaret; Nihil (ait) me clamor iste commovet, sed consolatur; cum indicat esse quosdam cives imperitos, sed non multos. Nunquam mihi (credite) Pop. Romanus hic qui silet, Consulem me fecisset; si vestro clamore perturbatum iri arbitraretur. Quanto jam levior est acclamatio? Quin continetis vocem, indicem stultitiæ vestræ, testem paucitatis.*

Exemplum gravis & submissæ vocis est Phil. 2. *Si inter cœnam in tuis immanibus poculis accidisset, quis non turpe duceret? † In cœtu vero populi Romani, publicum negotium gerens, magister equitum, cui ructare turpe esset, is vomens, frustis esculentis vinum redolentibus, gremium suum, & totum tribunal implevit. In redactione Collationis, producenda sunt omnia, trahendæ*

trahendæ vocales, aperiendæ fauces, quò major quam antea fœditas exprimitur.

Sunt etiam suæ singulis Affectibus voces: ut ostendit Orator: *Omnis motus animi suam* Vox affectiva
singulorum.
quendam à natura habet vultum, & sonum, & gestum: totumque corpus hominis. & ius omnis * Orat. li. in
fine.
vultus, omnesque voces, ut nervi in fidibus, ita sonant, ut à motu animi sunt pulsæ. Nam voces, ut chordæ sunt intentæ, quæ ad quemque tactum respondeant: [acuta gravis, citata tarda, magna parva:] quas tamen inter omnes est, suo quoque in genere, mediocris. Atque etiam illa sunt, ab his delapsa, plura genera: lenè asperum, contractum diffusum, continenti spiritui intermissio, fractum scissum, flexo sono, attenuatum in flatum.

In miseratione Vox erit flexibilis, plena, interrupta, flebilis: ut in illo Gracchanæ orationis loco: † *Quò me miser conferam? quò vertam? in capitoliumne? at fratris sanguine redundat: an domum? matremne ut miseram, lamentantemque videam, & abjectam? Quæ à Graccho Tullius ait acta sic esse, oculis, voce, gestu; inimici ut lachrymas tenere non possent.* † 3. De Orat.

In iracundia vox contraria est, acuta, incitata, crebrò incidens. Phil. 3. *O præclaram illum eloquentiam tuam, cum es nudus concionatus! Quid turpius? quid fœdus? quid supplicis omnibus dignius? num expectas dum te stimulis fodicim? Hæc te, si ulla partem habes sensus, lacerat; hæc te cruentat oratio. Vereor ne imminuam summorum virorum auctoritatem & gloriam: dicam tamen dolore commotus: Quid indignius, quam vivere eū qui imposuerit diademum, cum omnes fateantur jure interfectum esse,*
quò

qui abjecerit? Talem vocem requirit Reticentia illa :

Jam cælum terramq; meo sine yumine venti, &c.

3 In metu & verecundiâ demissus & hæsitans sonus est. Ter. Eun. Totus, Parmeno, tremo horresque, postquam aspexi hanc. Talis vox Ciceronis fuit in plerisq; exordiis, ut pro Dejotaro etiam significatur : Cum in omnibus causis gravioribus, C. Cæsar, initio dicendi commoveri soicam vehementius, quàm videtur vel usus, vel etiam postulare ; tum in hac causâ ita me multa perturbant, ut quantû mea fides studii mei asserat ad salutem regis Dejotari defendendâ, tantum facultatis timor detrahat. Pro Quintio rationem addit : Semper equidem magno cum metu incipio dicere. Quotiescunque dico, toties mihi videor in judiciû venire non ingenii solum ; sed etiam virtutis, atque officii : ne aut id proficere videar, quod non possum implere ; quod est impudentiæ ; aut id non efficere quod possum, quod est aut perfidiæ, aut negligentie, &c.

4 In voluptate, teneram, lenem, effusum, hilaratum vocis genus optatur. Qualis est illa vox Æneæ, pictum in tapetis Trojæ excidium intuentis.

Constitit & lacrymans, Quis jam locus, inquit, Achate,

Quæ regio in terris nostri non plena laboris ?

En Priamus : sunt hic etiam sua præmia laudis ?

Sunt lacrymæ rerû & mentem mortalia tangunt.

Solve metus : feret hæc aliqua tibi fama salutem.

5 Dolor sine commiseratione, grave quiddam, & imo pressum ac sono obductum, requirit. In Pison : Meministine, cæcum, cum ad te quintâ fere horâ sum C. Pisonem venissem, nescio quo è gurgustio

gurgustio te prodire, involuto capite saecatū? & cum isto ore fetido teterimam nobis popinam inbalāsses, excusatione te uti valetudinis, quod diceres vinolentis te quibusdam medicamentis solere curari? quam nos causam cum accepissimus, (quid enim facere poteramus?) paulisper stetimus in illo ganciarum tuarum nidore atque fumo: unde tu nos, cum improbiissime respondendo, tum turpissime cructando, eiecisti.

In blandiendo, satisfaciendo, rogando, levis vox & summissa est. *Aeneid. 4.*

Mene fugis? per ego has lachrymas, dextramque tuam te

(Quando aliud mihi jam misere nil ipsa reliqui)

Per connubia nostra, per inceptos hymenaeus;

(Si bene, quid de te merui, fuit aut tibi quicquid

Dulce meum (miserere domui labentis & istam

Ore (si quis adhuc precibus locus) exue mentem.

ATque hæc de vocis moderatione: ad quam obtinendam, optimum emendat Fabius, edisserere quam maximè varia, quæ flexus omnes habeant: eaque quotidie ita dicere, ut agimus: ut simul in omnia paremur. Sic Cicero virium huius moderationi contrarium emendavit. * Omnia enim sine remissione, sine varietate, vi summæ vocis, & totius corporis contentione dicebat: sed peragrata Græciâ & Asiâ, omnium generum Rhetoribus auscultatis, & ad hoc remedium adhibitis, tandem non modo exercitior, sed prope mutatus rediit.

Epilogus vocis.

* Brut.
¶ 140.

Ad Cap. V.

(a) *Submiss.* Heron. l. 3 ¶ 27. Firmam quam maximè poterimus in dicendo vocem conservare; si sedata & depressa voce principia dicemus. Nam leduntur arterie, si, antequam leni voce permisissum, acris glaucoro compleamur. Quanquam depressa vox nec in

in exitu, nec in initio perpetua est; ne deprehensum artificium satietatem pariat, & taedium. Orator enim *Initi* vocem, Catil. I. & vocem *Exitus* pro Amerino, incendit. siquidem *Initium* illud est Apostrophe multiplicis & vehementis interrogationis: Atque in *Epilogo*, Pathetic ad Chryfogonum Apostrophe insensit Orator Prosopopoeia in *Boetio*, iniuriam cum Chryfogono, & crudelitatem exprobatantis; non sine Exclamatione instant his sancta Interrogationibus: deinde ad iudices reversus, eos sepius per Deos immortales, adiurans, & ris & hortationibus & monitionibus permoveret, & abruptè definit. Neque enim aut illius *Initii*, aut huius *Epilogi* vehementia, sine intentioni voce esse proficiuntur.

(b) *Mediocritas*. Orat. I. 2. In omni voce est quiddam in medium: sed suum cuique voci: deinde est quiddam conventionis extremum, quod tamen inferius est quàm acutissimus clamor: est item quiddam in remissione gravissimum; quòque tanquam sonorum gradibus descenditur. Item Q. I. c. 2. Neque gravissimus, ut in Musica, sum; nec acutissimus, orationibus convenit. Nam & ille parum clarus nimiumque plenus, nullum afferre animis motum potest: & hic prætenuis, ac immodice claritatis, cum est ultra verum; tum neque Pronunciatione flecti, neque diutius ferre intentionem potest. Nam vox, ut nervi, quò remissior, hoc & gravior & plenior; quò tensior, hoc tenuis & acuta magis, est. Mediis itaque utendum sonis: bique, cum augenda intentio est, excitandi; cum submittenda, sunt temperandi.

Verùm hæc quæ de voce præcipiuntur, vix queant sine vivâ præceptoris voce ad amissim percipi: ut I. I. c. 8. monet Q. Quando attollenda, vel submittenda sit vox, quid quoque flexu, quid lenius, celerius, concitatius, lenius, dicendum, demonstrari, nisi in opere ipso, non potest.

Caput VI.

De gestu.

HActenus de Voce: Actionis lex & gestus
superest, (quam Quintilianus Chironomiam appellat) (a) virtutis multò
majoris, quàm ulla Vox esse possit. * Lib. 1. c. 11.
Orat. 3.

Lex una hìc summa est, ut omnes vocis flexiones, atq; animi motus comitetur gestus.

Ad Cap. VI.

(a) * In iis enim omnibus, quæ sunt Actionis, inest quædam vis à naturâ data: quare etiam hæc imperiti, hæc vulgus, hæc denique barbari, maximè commoventur. Verba neminem movent, nisi eum, qui ejusdem linguæ societate conjunctus est: sententiæque sæpe acutæ non acutorum hominum sensus prætervolant. Actio autem quæ præ se motum animi fert, omnes movet: iisdem enim omnium animi motibus concitantur, & eos iisdem notis, & in aliis agnoscunt, & in seipsis judicant. Argumento magno est pantomimus, qui solo gestu, sine voce, omnia spectantibus significat: ut gestus in tantâ, per tot gentes, linguarum diversitate tanquam communis hominum sermo esse videatur. Imò verò etiam bestiarum, quæ signis affectus suos enunciant: quinetiam rerum inanimatarum: sic enim picturæ & imagines tacitè loquuntur. Itaque gestus, sermo corporis & eloquentia rectè à Cicero nominatur: in eoque summum studium duo summi oratores Demosthenes & Cicero posuere. Demosthenes speculum grande intuens, componebat Actionem & gestus corporis: & quamvis fulgor ille sinistras imagines redderet; suis demum oculis quod efficeret credidit. Quinetiam Satyrum histriionem ad eas artes magistrum adhibuit. Et Cicero histriionibus quoque hujus doctrinæ magistris, Roscio comædo, * Orat. 3.
ad finem.
Ælopo

Æsopo tragædo ususest. Chironomiam verò Quintilianus author est abheroicis usque temporibus repetitum, ab ipso etiam Socrate probatam, à Platone quoque in parte civillium positam virtutum.

Caput VII.

De gestu totius corporis.

TRUNC totius corporis orator seipsum moderetur, & virili laterum flexione, non gesticulatione scenicâ: Actionemq; magis ad sensus, quàm ad verba accommodes. Status verò corporis sit secundum naturam erectus & excelsus.

* Orat.
Pert. 7. 10.

Et enim natura

Met. 1.

*Os homini sublime dedit, cælumque tueri
Jussit, & erectos ad sydera tollere vultus.*

Contraria autem mutatio & vacillatio, quàm indecora sit, Curionis motus ille argumento est, quem & Julius (ut est in Bruto)

* Et Quint.

lib. 1. cap. 3.

perpetuum notavit, cum ex eo in utramque partem toto corpore vacillante quæsit, quis loqueretur è lintre: & Cn. Sicinius homo impurus, sed admodum ridiculus; is, cum Tribunus pleb. Curionem & Octavium Consules produxisset, Curioque multa dixisset sedente Cn. Octavio collegâ, qui devinctus erat fasciis, & multis medicamentis, propter dolorem artuum, delibutus; Nunquam, inquit, Octavi, collegæ tuo gratiam referes: qui nisi se suo more jactavisset, hodie te istic muscæ comedissent.

Caput

Caput VIII.

De gestu capitis, frontis, oculorum.

ATque hæc de corporis universi gestu. Partium item sua quædam ratio est, & quidem præcipua capitis, cum illo corporis statu consentientis. Demisso capite humilitas & modestia significatur: & hoc gestu Poëta verecundiam reginæ exprimit *Æneid. 1.*
Tum breviter Dido vultum demissa profatur.
 Capite & oculis in terram conversis, Orator, velut cogitabundus, decore exorditur. Cum ad judicem nos converterimus, non protinus est erumpendum; sed danda brevis cogitationis mora. Mirè enim auditorem dicturi cura delectat: & Judex se ipse componit. Hoc præcipit Homerus Ulyssis exemplo: quem stetit oculis in terram defixis, immotoque sceptro, priusquam illam eloquentiæ procella effunderet, dixit: eoque gestu par est Ciceronis timorem in principiis significatum esse: quod etiam id testificatur oratione illa: **cum in omnibus causis C. Cæsar, &c.* Aspectus vertitur eodem, quò gestus corporis: exceptis, quæ aut damnanda, aut removenda sunt, ut videamur averfari. *Æneid 3.*

— *Dii talem terris avertite pestem, Æneid. 1.*

— *Haud equidem tali me dignor honore.*

Solo tamen capite gestu facere, aut frequenter facere, vitiosum scenicis doctoribus visum est. Fronte ferire in dolore, Ciceroni videtur oratorium

1

2

† *Q. 11. c. 3.**Il. 1. 3.*

3

* *Vid. c. 3.*

4

5

6

*Orat. lib. 3. in

7

*Orat. per

7 10.

8

libro autem scenicum. * Sed in ore ac vultu sunt omnia : in eo autem ipso doctus in omni re animi oculus. ¶ Vultus enim imaginatur animi, indices oculi. Quare cum effeceris nequid ineptum aut vultuosum sit, tum oculorum magna debet esse moderatio : qui, quotanimi motus sint, tot significationes, & communicationes habent (a) Oculis itaq; immotis dicere valde dedecet Narium, labrorum, menti, cervicum, (b) humerorum vitia magis notantur.

Ad Cap. VIII.

(a) Orat. lib. 3. in fine. Theophrastus quidem a-
torem aversum dixit, qui in agendo contuens aliquid
pronunciaret. E contra verò, * Quamquam & vultus
mutatio, oculorumque conjectus multum in actu valet;
tamen si quis ducere os exquisitis modis, & frontis ac lu-
minum inconstantia trepidare non desinat, videatur.

*Q. lib. 2. c. 4

(b) Humeros jactabat Demosthenes : sed hoc vi-
tium ita dicitur emendasse : ut cum in angusto quo-
dam pulpito stans diceret, hasta humero dependens
immineret, ut si calore dicendi vitare id excidisset,
offensatione illâ commoneretur.

Caput IX.

De Gestu brachii, manus, digitorum.

Orat. lib. 3.

* Quintil.

lib. 11. cap. 3.

AT brachium procerius projectum, quasi
quoddam telum orationis est : continuofo-
que ac decurrentes locos maximè decet ; &
cum speciosius quiddam uberiusque dicendū
est (sicut illud, * Saxa atque solitudines voci
respondent)

respondent) expatiatur in latus, & ipsa quodammodo se cum militari isto gesta fundit oratio. Sinistrum verò brachium, si quid eo agendum sit, eousque allevandum est, ut quasi normalem angulū faciat. Manus autē minū arguta, digitis subsequens verba non exprimens, tantum potest, ut sine hac trunca videatur actio. Nam cæteræ partes loquentem adjuvant: manus propè ipsa loquitur. Hinc Persianum illud Satyr. 4.

*Ergo ubi commota fervet plebecula bile,
Fert animus calidæ secisse silentia turba
Majestate manus.*—

Sinistra autem sola nunquam gestum facit; dextræ sese frequenter accomodat. Sic junctis manibus Aporia illa Gracchana agenda est: *Quò me miser conseram?* &c. Quantus verò sit junctarum manuum gestus, exemplum poëtæ demonstrat. *Æneid. I.*

*Ingemit, & duplices tendens ad sydera palmas
Talæ voce refert: O terque quaterque beati,
Quis ante ora patrum Trojæ sub mœnibus altis
Contigit oppetere!*— Hic Poëta gestum præmonstravit.

Manus vero complodere est scenicum.

Atque hæc de universâ manu: in cujus digitis singularis gestus quidam est: atque ille imprimis maxime communis, quo medius digitus in pollicem contrahitur explicatis tribus; & gestus est instantior: & tribus pollice pressis, index ille (quo Crassum in exprimendo animi dolore, atque impetu scienter ultimum significat Antonius) explicari solet. Is in explorando & indicando (unde ei nomen est) illustratâ ac spectante humerū manu, paulum in-

2

3

4

5

1

Q. 11. c. 3.

2

3

clinatus affirmat : versus in terram urge-
 aliquando pro numero unitatis est. Est autem
 & ille verecundæ orationi aptissimus, quo
 quatuor primis leviter in summū coëuntibus
 digitis, non procul ab ore aut pectore, fertur
 ad nos manus : & deinde prona ac paululum
 prolata laxatur. Quintilianus credit hoc
 modo cœpisse Demosthenem, in illo pro
 Ctesiphonte timido summisloque principio
 sic item formatam Ciceronis manum, cum
 diceret, *Si quid est in me ingenii (judices)*
quod sentio quàm sit exiguum, &c.

Atque digitorum gestus tam insignis est.

Caput X.

De Gestu pectoris, femoris, pedis.

1

2

3

IN cæteris vitia fere notata sunt : ut pectus
 lac ventrem projicere. Cædere etiam pectus
 Fabio scenicum est. At femur ferire (quod
 Athenis primus fecisse creditur Cleon) usita-
 tū : & indignatos decet, & excitat auditorem.

4

5

6

In pedibus status & incessus observatur. In
 dextrum verò ac lævum latus vacillare, alter-
 nis pedibus insistendo, ridiculū est. Supplicatio
 tamen pedis, in contentionibus & incipiendis
 & finiendis, est opportuna. Incessus permixtus
 est oratori; sed rarus, & tantum in causis pub-
 licis, ubi suggestum amplum & spatiosum est
 ubi etiam multi sunt iudices : proinde que in
 senatu, ubi plures; & in concione, ubi longè
 plurimi. Discursare tamen ineptissimum : ur-
 banèque Flavius Virginius interrogavit de
 quodam

7

quodam suo antisophistâ, quot millia passuû declamâset.

ATque hæc de corporis Gestu, Oratoribus summè *Epilogus*
necessario. * Nam & infantes Actionis dignitate, *Gestus.*
Eloquentia sepe fruuntur, alerunt; & disertis, do- * Orat.
formitate Agendi, multis, infantes putati sunt. *Peri. ¶ 10.*
Quin adversus oratores, hujus ipsius artificii fastidiosos
contemptores, argumentum hinc sumptum est. Nam
cùm Tullius adversus Callidium diceret; pro argu-
mento refutationis posuit, quòd veneni sibi comparati
causam tam solute egisset, tam leviter, tam oritane-
ter, tam sine corporis gestu. † Tu Marce Callidi † Brutus
(inquit) nisi fingere, sic ageres; præsertim cum istâ
eloquentiâ, alienorum hominum pericula defendere acce-
rime soleas, unum negligeres? ubi dolor? ubi ardor
animi, qui etiam ex infantium ingenio elicere voces
& querelas soles? nulla perturbatio animi: nulla cor-
poris: frons non percussa: non femur; pedes (quod
minimum est) nulla suppletio. Itaque tantum abstin-
ui inflammare nostros animos, somnium isto loco vix
tenebamus. Sic Tullius Callidium in ipso foro, tan-
quam in aliquo Rhetoricæ ludo condiscipulum, non
satis in arte quam profiteretur attentum & conside-
ratum, vellicavit.

Verum non omnes, quæ à Tullio & Fabio tradun-
tur, agendi rationes, nostris conveniunt temporibus:
nec si convenirent, propterea non mutari convenit:
quæ vulgares factæ, & omnibus notæ, contemptum
potius pariunt, quam admirationem; nec tam arri-
dent, quàm irridentur. Magistri itaque consulti,
quas ex omnibus maximè probant, suis commendent
discipulis: qui eas, cùm fuerint adulti, aut addendo,
aut minuendo, aut immutando, emendare; atque
novas, rebus ipsis & ingenio ac voci suæ congruentes,
ex abundanti * Quintiliani penu deligere, possunt.
Interim verò curent, ut Actio semper sit, non modò * Lib. II. c. 7.
varia et decora; sed etiam nec nimia nec affectata: † Q. lib. II. c. 3.
* Ne dum Actoris capta elegantiam, perdant viriba-
m & gravem auctoritatem. Nam * ubiqueque Ars * Q. lib. 9. c. 3.
ostentetur, ibi Veritas abesse videtur.

FINIS.

